

**LOKALNA RAZVOJNA
STRATEGIJA ZA ZGORNJO
SAVINJSKO DOLINO (OBČINE
MOZIRJE, NAZARJE, GORNJI
GRAD, REČICA OB SAVINJI,
LJUBNO, LUČE, SOLČAVA)**



Julij, 2008

KAZALO

UVOD	4
A. ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS	5
A 1. SPLOŠNE GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS	5
A 1. 1. Velikost območja.....	5
A 1. 2. Utemeljitev geografske zaokroženosti območja.....	6
A 1. 3. Strukturne danosti območja.....	7
A 1. 4. Stanje infrastrukture	20
A 2. GOSPODARSKI POLOŽAJ OBMOČJA LAS	31
A 2. 1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti.....	31
A 2. 2. Stanje na področju gospodarstva	32
A 2. 3. Stopnja brezposelnosti na območju LAS in na ravni občin	34
A 3. DEMOGRAFSKE IN SOCIOLOŠKE ZNAČILNOSTI NA OBMOČJU LAS	35
A 3. 1. Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju	35
A 3. 2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih.....	36
Število prebivalcev	37
A 3. 3. Izobrazbena struktura prebivalstva.....	38
A 3. 4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS	38
A 4. OPIS DOSEDANJIH AKTIVNOSTI S PODROČJA RAZVOJA PODEŽELJA NA OBMOČJU LAS	41
A 4. 1. Izkušnje v pripravi programov za razvoj podeželja	41
A 4. 2. Uspešnost izvajanja programov za razvoj podeželja.....	42
A 4. 3. Vključenost območja v druge razvojne programe in opis uspešno izvedenih projektov in produktov	45
A 4. 5. Popis in možnost izrabe obstoječih razvojnih struktur na območju LAS	49
B. SWOT ANALIZA RAZVOJNIH MOŽNOSTI OBMOČJA	53
B. 1. SWOT ANALIZA – SKUPNA	53
B. 2. SWOT ANALIZA PO PODROČJIH	55
B. 2. 1. SWOT ANALIZA – OKOLJE IN PROSTOR.....	55
B. 2. 2. SWOT ANALIZA – ČLOVEŠKI VIRI	56
B. 2. 3. SWOT ANALIZA – KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO	57
B. 2. 4. SWOT ANALIZA – TURIZEM	58
B. 2. 5. SWOT ANALIZA – PODJETNIŠTVO	59
B. 3. PROBLEMSKA ANALIZA.....	60
B. 3. 1. Ključni problemi.....	60
B. 3. 2. Možne rešitve	60
C. RAZVOJNA VIZIJA.....	61
C 1. Izbrana tema in cilji	61
SLOGAN.....	61
C 2. Prioritetne naloge s ciljnimi skupinami in pričakovanimi rezultati, razdeljene po cilju, h kateremu prispevajo	64
C 2. 1. Razvojni cilj 1: VEČJA DODANA VREDNOST PODEŽELJA	64
C 2. 2. Razvojni cilj 2: IZBOLJŠANJE DUHOVNE IN MATERIALNE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU	66
C 2. 3. Razvojni cilj 3: RAZVOJ SPREMLJAJOČE TURISTIČNE PONUDBE	68
C 2. 4. Razvojni cilj 4: POVEZOVANJE RAZVOJNIH STRUKTUR ZA CELOVIT RAZVOJ PODEŽELJA	70
D. STRATEGIJA ZA IZVEDBO	72
D 1. Opis priprave strategije po pristopu »od spodaj navzgor«.....	72

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino

D 2. Terminski načrt.....	73
D 3. Razmejitev inovativnih in obstoječih aktivnosti	77
D 4. Ocena prenosljivosti strategije na druga območja.....	77
D 5. Ocena trajnosti strategije	78
D 6. Opis možnih razpoložljivih finančnih virov za izvajanje strategije	79
D 7. Opis spremljanja in ocenjevanja izvedbe strategije, kriteriji in kazalniki.....	79
E. USKLAJENOST Z OSTALIMI PROGRAMI IN POLITIKAMI	81

UVOD

Za nadgradnjo že vpeljanih projektov CRPOV je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano že pred leti začelo z izvajanjem evropsko primerljivega programa, ki temelji na povezovanju med občinami za dopolnitev tistih razvojnih ciljev, ki so skupni vsaj trem občinam.

Občine Ljubno, Luče in Solčava so se v letu 2002 odločile za izdelavo takšnega skupnega razvojnega dokumenta in o tem podpisale sporazum. Enako so se odločile tudi občine Gornji Grad, Nazarje in Mozirje. Občina Rečica ob Savinji v tem času še ni bila samostojna občina.

Na javni razpis Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) za sofinanciranje dopolnitve obstoječih Razvojnih programov podeželja (v nadaljevanju RPP) in oblikovanje lokalnih akcijskih skupin (LAS) v skladu z Uredbo Sveta številka 1698/05 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za programsko obdobje 2007 – 2013 so se v letu 2005 prijavile le občine Ljubno, Luče in Solčava.

Tako je Lokalna razvojna strategija rezultat procesa oblikovanja usmeritev prihodnjega skupnega razvoja na podeželskem območju Zgornje Savinjske doline, to je na območju občin Mozirje, Nazarje, Gornji Grad, Rečica ob Savinji, Ljubno, Luče in Solčava. Osnova za pripravo strategije so bili predhodni razvojni programi na območju z posodobitvami in nadgradnjami, predvsem z aktivnostmi za vzpostavitev dobrega partnerstva v okviru ustanovitve Lokalne akcijske skupine za prehod na pristop LEADER.

NOSILEC IN IZDELOVALEC LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE: LAS – Društvo za razvoj podeželja Zgornje Savinjske doline

PROJEKTNA SKUPINA: Bernarda Prodnik in Mateja Brlec Suhodolnik s strani občine Solčava, Klavdij Strmčnik (Občina Luče), Franjo Naraločnik (občina Ljubno), Majda Potočnik (občina rečica ob Savinji), Ivo Glušič (občina Mozirje), Jožica Ribežl (občina Nazarje), Tina Gutman (občina Gornji Grad).

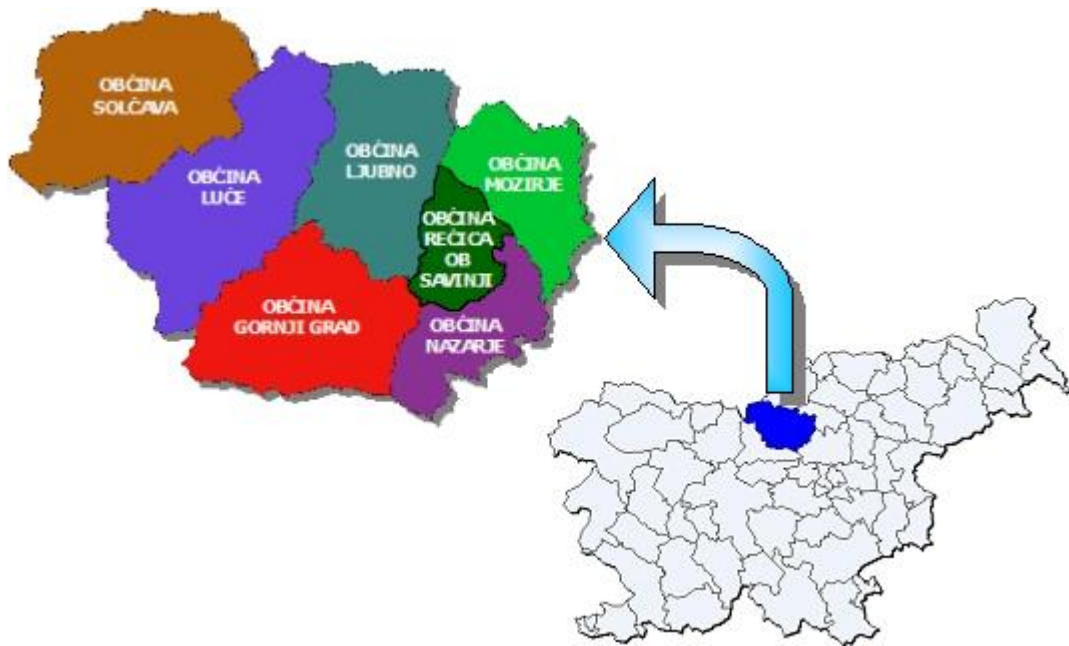
SODELUJOČE INŠTITUCIJE: KGZS – območne enote, Zavod za gozdove Slovenije – območna enota, Občine, Zadruga Solčava, Zavod za varstvo narave, Savinjsko – šaleška območna razvojna agencija d.o.o., Logarska dolina d.o.o., TIC –i, posamezna društva

KOORDINACIJA IN STROKOVNO USMERJANJE: Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma

A. ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS

A 1. SPLOŠNE GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBMOČJA LAS

Zgornja Savinjska dolina imenujemo pokrajino od izvira Savinje pod Okrešljem do soteske pri Letušu, kjer se nato nadaljuje Spodnja Savinjska dolina oziroma Celjska kotlina. Zgornja Savinjska dolina zajema Menino, Dobrovlje, dolino Savinje ob zgornjem toku, Raduho, ki se nadaljuje v Golte, Gornjegrajsko kotlino, Mozirsko kotlinico in Zadrecko dolino. Sama dolina je od Luč navzgor ozka, obdajajo jo strmi vrhovi, v spodnjem delu pa se razširi in tudi hribi, ki jo obdajajo, so nižji.



A 1. 1. Velikost območja

Zgornje Savinjska dolina zajema občine Mozirje, Nazarje, Gornji Grad, Rečica ob Savinji, Ljubno, Luče in Solčava. Občina rečica ob Savinji je novoustanovljena občina od leta 01. 01. 2007 z izločitvijo iz občine Mozirje.

Tabela: Velikost občin in celotne Zgornje savinjske doline (Vir: Zavod za varovanje narave)

Občina	Površina (km ²)	Odstotni delež (%)
Mozirje	53,50	10,53
Nazarje	43,4	8,54
Gornji Grad	90,1	17,73
Rečica ob Savinji	30,1	5,92
Ljubno	78,9	15,52
Luče	109,5	21,54
Solčava	102,8	20,22
Skupaj Zgornje Savinjska dolina	508,3	100
Savinjska statistična regija	2.384	
Slovenija	20.273	

Območje Zgornje Savinjske doline zajema 2,51 % območja Slovenije in 21,32 % območja Savinjske statistične regije.

Naselja po občinah:

Mozirje:

Brezje, Dobrovlje pri Mozirju, Lepa Njiva, Ljubija, Loke pri Mozirju, Mozirje, Radegunda, Šmihel nad Mozirjem.

Nazarje:

Nazarje, Doblečina, Prihova, Zavodice, Žlavor, Čreta pri Kokarjah, Kokarje, Lačja vas, Potok, Pusto Polje, Brdo, Rovt pod Menino, Spodnje Kraše, Šmartno ob Dreti, Volog.

Rečica ob Savinji:

Dol-Suha, Grušovlje, Homec, Nizka, Poljane, Rečica ob Savinji, Spodnja Rečica, Spodnje Pobrežje, Šentjanž, Trnovec, Varpolje in Zgornje Pobrežje.

Gornji Grad:

Tirosek, Šmiklavž, Dol, Gornji Grad, Lenart pri Gornjem Gradu, Florjan pri Gornjem Gradu, Bočna.

Ljubno:

Ljubno, Radmirje, Okonina, Juvanje, Meliše, Savina, Ter, Primož, Planina

Luče:

Konjski vrh, Krnica, Luče, Podveža, Podvolovljek, Raduha, Strmec.

Solčava:

Logarska Dolina, Podolševa, Robanov Kot, Solčava

A 1. 2. Utemeljitev geografske zaokroženosti območja

Zgornjo Savinjsko dolino sestavlja sedem (7) občin, ki imajo skupno upravno in kulturno središče v Mozirju. Občine predstavljajo zaokroženo geografsko območje, ki obsegajo pokrajino od izvira Savinje pod Okrešljem do soteske pri Letušu, od koder se nadaljuje Spodnja Savinjska dolina in nadalje Celjska kotlina.

Območje na severu meji na Republiko Avstrijo, s katero je povezano z meddržavnim mejnim prehodom Pavličovo sedlo, proti slovenski Koroški pa vodi cestna povezava preko Smrekovca (Občina Ljubno) in Podolševe (Občina Solčava). Na zahodu meji na Gorenjsko, južneje pa na ostale občine Spodnje Savinjske doline.

Že v preteklosti so vse občine imele skupno upravno in škofijsko središče in nič čudnega ni, da je tudi danes poleg skupnega upravnega središča vsem skupna Izpostava Zavoda RS za zaposlovanja in Centra za socialno delo.

A 1. 3. Strukturne danosti območja

A 1. 3. 1. Okolje in prostor

Za območje Zgornje Savinjske doline je značilno ohranjeno in čisto naravno okolje. V zadnjem času je izrazita vse večja ekološka zavest prebivalstva, ki se kaže v organiziranem zbiranju odpadkov in sanaciji črnih odlagališč. Industrije, ki je običajno večji onesnaževalec naravnega okolja, skorajda ni. Okoljsko obremenjeno je predvsem naselje Nazarje in območje IPC Loke na Ljubnem ob Savinji. Tehnično je najmanj ustrezno rešeno praznjenje silosa in transport odpadkov do kotlarne in porabnikov. Odvoz in predelava nevarnih in hitro vnetljivih snovi sta ustrezno rešena (EKO-LES Ptuj), urejeno pa imajo tudi odvajanje odpadnih vod na čistilno napravo v Lokah pri Mozirju.

Zgornje savinjsko dolino bi preprosto lahko označili kot eno samo naravno lepoto. V preteklosti so ledeniki izoblikovali štiri ledeniške doline:

- ⇒ Logarsko dolino, ki je zarezana v dolžini 9 km pod vrhove osrednjih Savinjskih Alp in jo v zahodnem delu krasi okoli 90 m visok slap Rinka, bližnjo prometno povezavo z Republiko Avstrijo pa omogoča mejni prehod Pavličovo sedlo na 1.339 m nadmorske višine,
- ⇒ Matkov kot, kjer je krnica s škafom, ki ga je v sneg izdolbel skoraj 40 m visok slap, ki pada po žlebu v steni Hudega praska,
- ⇒ Robanov kot z lepo ohranjeno planšarijo, kjer so nekoč prebivali pastirji in majar`ce,
- ⇒ Lučka Bela z ornitološkim rezervatom.

Raduha v svojih nedrjih skriva Snežno jamo, eno največjih kraških jam s stalnim ledom v Sloveniji. Z izjemno lepoto se ponašajo tudi alpske kraške planote Menina, Dobrovlje, Golte. Slednja je med prvimi v slovenskem visokogorjem dobila planinsko postojanko – že leta 1896 je Slovensko planinsko društvo postavilo Mozirsko koč na Golteh. Smučišče Golte je z dolino povezano z gondolsko žičnico, ki zagotavlja dostop na 60 ha urejenih smučišč. Poleti je območje planine zanimivo za planince, lovce in obiskovalce najvišje ležečega alpskega vrta v Sloveniji.

Smrekovško pogorje z zaraščajočimi pašniki in svetlimi gozdovi sestavljajo vulkanske kamnine, ki so se naokoli 1600 m nadmorske višine izoblikovale v zaobljene kopaste vrhove.

Za začetke raziskovanje slovenskega paleolitika velja odkritje Potočke zijalke pod Olševo leta 1928. najdišča puščajo sledi ledonodobnega človeka na nadmorski višini 1700 m. našli so ogromno kosti jamskega medveda, veliko jih je z luknjami – uporabljali naj bi jih kot nekakšne piščali. Zelo pomembna najdba je okoli 35000 let stara koščena igla. S šivanjem pa je povezana še ena naravna znamenitost, skalni obelisk igla s presihajočim studencem. Z njo naj bi po ljudski pripovedkah šivali velikani.

V Zgornji Savinjski dolini so tri širša zavarovana območja:

- ⇒ Krajinski park Golte – 1225 ha (občine Ljubno, Mozirje), med drugim tudi Tirske peči 300 ha
- ⇒ Robanov Kot – 1436 ha (občina Solčava),
- ⇒ Logarska Dolina – 2438 ha (občina Solčava).

Ožjih zavarovanih območij (naravni spomeniki in rezervati) je več, na primer naravni rezervat Greben Smrekovec – Komen (353 m), naravni spomenik Soteska Savinje pri Igli (153 m) naravni spomenik Savinja od izvira do Ljubnega (109 m) itd. Ker gre večinoma za manjše

pojave (drevesa, geomorfološki pojavi), njihovih površin ni zbranih na enem mestu. Zavarovane parcele, kjer stoji tak spomenik, so pa lahko zelo velike – primer Slapišče Palenk ali Matkovo okno.

V Zgornji Savinjski dolini je 33,80 % območja uvrščeno v najobsežnejši naravovarstveni program Evropske skupnosti za zaščito prostoživečih vrst in (njihovih) življenjskih prostorov, Natura 2000. Delež Nature 2000 je največji v občini Solčava 74,88 % vseh površin (7.693,9 ha), in najmanj v občini Nazarje. Podatki so prikazani v naslednji tabeli (Vir: Zavod za varstvo narave Celje, leto 2007).

Tabela 10: Delež Natura 2000 po občinah, stanje januar 2007

Občina	Površina občine (ha)	Površina Natura 2000 (ha)	Delež v občini
Mozirje	5.353,48	564,37	10,54
Rečica ob Savinji	3.010,78	183,68	6,10
Nazarje	4.340,40	99,08	2,28
Gornji Grad	9.009,55	2.150,26	23,87
Ljubno	7.890,8	1.327,5	16,82
Luče	10.945,04	5.159,9	47,14
Solčava	10.275,5	7.693,9	74,88
Skupaj	50.825,54	17.178,69	33,80

Natura 2000 se zavzema za uravnoteženo izravnavo interesov med naravo in gospodarskim razvojem, za pravilno usmerjanje vseh dejavnosti v prostoru, predvsem pa turizma, gospodarjenja z gozdovi in občutljivimi prostori nad zgornjo gozdno mejo, ki morajo ostati takšni, da se ohranjajo življenjski prostori ogroženih živalskih in rastlinskih vrst. Po podatkih Naravovarstvene zveze Smrekovec je samo na pogorju Smrekovca, ki je največje sklenjeno območje divjega petelina v južni Evropi, evidentiranih 358 rastlinskih vrst, kar dokazuje izredno biotsko pestrost, saj predstavlja približno 10 % vseh rastlinskih vrst v Sloveniji. Med njimi je 26 ogroženih vrst. Značilna rastlinska združba je vrstno bogato volkovje, kjer se volku, prevladujoči vrsti trave, pridružijo značilne cvetnice: arnika, brkata zvončnica in gorska sretena. V zgodnji pomladi najdemo modre cvetove Kochovega svišča, bele, s puhastimi dlačicami okrašene cvetove belega kosmatinca. Na skalnih rastiščih uspevajo posebneži, kot na primer praprot alpska vudsovka ter rožnato cvetoči kuštravi in najmanjši jeglič, belocvetna katančevolistna penuša, alpska zvončica, grmički alpske azaleje z drobnimi rdečkastimi cvetovi, v vlažnih predelih raste živorodni kamnokreč, endemna podvrsta zvezdastega kamnokreča.

Nekatere živali so našle pod pogorjem svoje stalno mesto, drugim je območje samo postaja na njihovi selitveni poti, spet tretje se tu zadržujejo le občasno, kot na primer divja mačka, ris, rjavi medved. Tod najdemo evropsko pomembne vrste ptic, kot so mali skovik, ruševac, divji petelin, koconogi čuk, gozdni jereb, planinski orel, katerega razpon kril lahko presega 2m.

Prostrana pobočja so pokrita z bukovimi, iglastimi in mešanimi gozdovi. V preteklosti so bili gozdovi na nekaterih mestih izkrčeni. Tako je nastala današnja podoba kmetij, najpogosteje v obliki celkov, ki so značilni za to območje. Mnogo senožeti in pašnikov se je v preteklosti zaraslo tudi zaradi uvajanja sodobnega kmetovanja in pomanjkanja delovne sile na kmetijah.

Dolina je ozka, zlasti v Lučah in Solčavi, z omejenimi možnostmi širitve in razvoja nekaterih dejavnosti. Dejavnosti v prostoru omejuje tudi zakonodaja, zlasti zakon o vodah, ki omejuje načrtovanje dejavnosti in uresničevanje postavljenih razvojnih usmeritev.

Podnebje

Alpski del Zgornje Savinjske doline je robna alpska pokrajina, kjer se prepletajo značilnosti gorskega, celinskega in celo sredozemskega podnebja. Slednji se kažejo v padavinskem režimu. V Mozirju je povprečna letna temperatura 9°C. Luče imajo srednjo letno temperaturo 8,2°C. Najhladnejša, januaraska povprečja znašajo v Mozirju -1,4°C, v Gornjem Gradu -1,7°C, v Lučah -2,3°C. Razlika med najtoplejšo in najhladnejšo postajo je 4,7°C. Nad dnem dolin je značilen nekaj stometrski toplotni pas, v katerem so temperaturne vrednosti višje, kot bi pričakovali glede na nadmorsko višino. Najtoplejši mesec je julij. Takrat so srednje mesečne temperature 18,4°C v Mozirju, celo 19,4°C v Gornjem Gradu, 17,7°C v Lučah. Količina padavin se zmanjšuje od zahoda proti vzhodu. Tako so na Korošici (1.865 m) s totalizatorjem izmerili povprečno 2.566 mm padavin letno. Vznožni deli Savinjskih alp dobijo letno med 1.400 in 1.600 mm padavin, Mozirje 1.326 mm. Na zavetrni severni strani dobi Logarska Dolina vsega 1.426 mm padavin, Luče 1.637 mm, Gornji Grad 1.593 mm. Število snežnih dni z vsaj 1 cm debelo snežno odejo je v Mozirski kotlini vsega 60 dni. Proti gorati notranjosti se vzpne na 100 do 150 dni v nižjih legah., v nadmorski višini 1.500 m pa se raztegne na skoraj pol leta. V najvišjih delih gorovja obleži sneg več kot 200 dni na leto.

Problemi z onesnaževanjem zraka so se pojavljali le v Nazarjah z okolico. Glavne vire emisij v zrak predstavljajo industrija, obrt, privatna kurišča in kotlovnica za centralno ogrevanje osnovne šole. Najbolj problematičen je prah iz podjetja Glin Nazarje. Vpliv individualnih kurišč na kakovost zraka se zmanjšuje zaradi naprednih rešitev ogrevanja z lesno biomaso v Gornjem Gradu, Lučah in Mozirju.

Geološke značilnosti

Najstarejše kamnine na obravnavanem območju so iz obdobja zgornjega triasa in sicer apnenci, naloženi deloma v sklade, deloma kot enotna gmota brez presledkov. Te kamnine gradijo Dobroveljsko planoto in Menino, ki predstavljata pliocenski karbonatni uravnavi, na katerih se je oblikoval kraški relief, z vsemi površinskimi in podzemnimi pojavi in podzemnim vodnim odtokom. V vrtačah se je ponekod nabral boksit in v rudišču Žifernik južno od Nazarij so ga včasih tudi odkopavali. Obravnavano območje v največji meri prekriva mešano gozdno rastje, na pobočnih uravninah in vršni planoti, pa se pojavljajo še pašniki in travniki.

V spodnji juri se je ponekod spet obnovil podmorski vulkanizem, kjer so veliki pritiski potisnili lavo na površje. Takšno vulkansko ognjišče je bilo tudi v okolici današnje Črete, kjer so danes na površju ostali keratofir in porfir ter tufi, ki so nastali iz vulkanskega pepela. Enaka geološka podlaga se pojavlja tudi na območju Rovta pod Menino, ki predstavlja stik med kraškima planotama Menino in Dobrovljami. Poleg ostankov jurskega vulkanizma se pojavlja še ostanek oligocenskega vulkanizma in sicer andezitni in dacitni tufi, ki gradijo sleme Tibet (467 m nad.v.) severno od Šmartna ob Dreti. Silikatne kamnine poraščajo mešani gozdni sestoji.

Smrekovec je edino vulkansko pogorje v Sloveniji. Marsikdo ne ve, da je bil svoj čas nad Ljubnim ob Savinji aktiven vulkan Smrekovec, zato najdemo daleč naokoli v zemlji kamnine,

ki so produkt lave ali pepela. Smrekovski vulkanizem je bil aktiven pred približno 30 milijoni leti v geoloških obdobjih terciarja: oligocenu in miocenu. Značilni kamenini sta andezit in andezitni tuf. Pod severnimi pobočji Smrekovca poteka periadriatski šiv. Kameninska osnova je dala pogorju njegovo zunanjo obliko.

Miocerinske plasti z menjavanjem peskov, melja, proda, gline in peščenjaka z vložki laporja se pojavljajo na razvodnem slemenu med dolinama reke Savinje in Drete. Ostalo območje slemena gradijo pliokvartarni nanosi – menjavanje proda z ilovico, meljem, glino in gruščem ter menjavanje gline, melja in ilovice z vložki laporja. Razvodno sleme porašča iglasti gozd, ob naseljih in zaselkih pa je tudi več obdelovalnih površin – njive, travniki, sadovnjaki....

Najmlajši so aluvialni nanosi ob reki Savinji, ki jih v največji meri gradi karbonatni prod in ob reki Dreti, kjer je karbonatnemurodu in pesku primešan tudi glinasti, meljni in ilovnat material. V teh nanosih se je v pleistocenu oblikovalo več fluvioglacialnih teras. To območje predstavlja najbolj intenziven kmetijski prostor, z njivskimi in travniškimi površinami. Gozdovi so izkrčeni, vlagoljubno drevesno rastje porašča le še bregove Savinje in Drete. Močan je tudi pritisk poselitve in gradnje infrastrukturnih omrežij v tem prostoru (Premru, 1980).

Na obravnavanem območju so se v povezavi z matično podlago razvile naslednje pedosekvence:

- ⇒ Pedosekvenca narodu in pesku
- ⇒ Pedosekvenca na glinah in ilovicah
- ⇒ Pedosekvenca na nekarbonatnih kameninah
- ⇒ Pedosekvenca na apnencih in delomitih

Vode

Glavna površinska vodotoka na obravnavanem območju sta Savinja in Dreta. Njuna tokova sta se oblikovala v skladu z tektonskimi prelomi na tem območju.

Savinja in Dreta imata nivo-pluvialni rečni režim, s primarnim spomladanskim viškom (dotok snežnice) in sekundarnim jesenskim (padavine) ter primarnim minimumom pozimi (snežna retinca) in sekundarnim poletni (povečana evapotranspiracija). Dreta ima oba viška bolj izenačena, saj je spomladanski dotok snežnice manjši zaradi nižjih nadmorskih višin in s tem tanjšo snežno odejo v njenem porečju. Oba vodotoka imata močan hudourniški značaj, kar se je v največjem obsegu izkazalo ob ujmi leta 1990 in 1998.

Savinja ima približno 40 km vodnega toka primerne za vožnjo s kajakom ali kanujem, v višjem vodostaju pa tudi za vožnjo z raftom.

Kakovost vode se sistematično spremlja le na Savinji, ki je do Nazarij v 1. kakovostnem razredu. Odplake iz Nazarij in Mozirja nekoliko poslabšajo kakovost vode v Savinji, tako da je pri Letušu v 1. - 2. kakovostnem razredu. Dreta je pri izlivu v Savinjo v 1. kakovostnem razredu. (Vovk et al., 1992) kakovost voda v občini Nazarje ogrožajo predvsem naselja, z gospodinjstvi in gospodarskimi odplakami, ter kmetijstvo z neposrednimi odtoki gnojnice v vodotoke ali tla ter z gnojenjem in uporabo zaščitnih sredstev na obdelovalnih površinah.

V preteklosti so ljudje ob Dreti njeno vodno moč uporabljali za neposreden pogon številnih mlinov in žag. Po 2. svetovni vojni pa so te objekte vse bolj opuščali, zaradi preusmeritve

kmetijstva v živinorejo, elektrifikacije, razvoja trgovine in lesnih industrijskih obratov. Danes ob Dreti ni nobenega ohranjenega objekta te vrste. Podobno usodo so doživeli mlini ob pritokih Drete.

Vode se podzemno pretakajo na celotnem ozemlju Dobroveljske planote in Menine in prihajajo na dan v kraških izviroh na obrobju planot. Pomembnejši izviri so: Letošč, Štepčeva žrela, Tišlerjev studenec, Perički studenec, Zijavka in Jama v Žlaboru. Ti izviri v večini niso zajeti za vodno oskrbo bližnjih prebivalcev. Vodozbirno območje ni gosto poseljeno, prevladujejo zaselki in samotne kmetije, tako da pritiski na kraške izvire niso veliki. Ti izviri zato predstavljajo potencialne vire za prihodnost. Poudariti je treba, da ni podatkov o ravnanju z gnojem in stanju gnojnih jam na območju Dobroveljske planote. Zaradi njenega kraškega značaja bi bilo treba gnojenje in ravnanje z gnojem na tem območju nadzorovati in ustrezno usmerjati. Za vodno oskrbo občine Nazarje je zajet izvir Letošč, ki ima tudi določene varstvene pasove.

Podtalnica v aluvialni naplavinu je skromna in ne predstavlja pomembnega vira za oskrbo prebivalstva s pitno vodo. Vsekakor pa je bolj ogrožena od kraških izvirov, saj je rečna ravnica bolj izpostavljena pritiskom, ki izvirajo iz kmetijske obdelave, poselitve in ostalih posegov v ta prostor.

A 1. 3. 2. Kmetijstvo in gozdarstvo

Kmetijstvo ima izrazit dohodkovni problem, saj dohodki v kmetijstvu zaostajajo za dohodki iz drugih dejavnosti. Ključni problem v tem je neugodna starostna, izobrazbena in posestna struktura, nizke produktivnost, nizka stopnja specializacije proizvodnje na kmetijskih gospodarstvih in podobno. Lastna sposobnost za kmetijskih gospodarstev za izvajanje naložb je zelo šibka. Naložbe v kmetijstvu so se v zadnjih letih sicer povečale, vendar predvsem po zaslugi povečanih sredstev za prestrukturiranje oz. za diverzifikacijo iz evropskih in nacionalnih virov. Opremljenost s kmetijsko mehanizacijo je povprečna. V povprečju ima kmetija en traktor, največ moči 19 – 37 kW.

Pobočja in doline so posejana predvsem z samotnimi kmetijami in manjšimi zaselki, saj kar tri četrtine območja prekrivajo predvsem iglasti gozdovi. Domačini že od nekdaj živijo v sožitju z gozdovi, a tudi od njih. Da sta spravilo in prodaja lesa bila stoletja glavni vir zaslužka, nas spominjata urejena olcarska (gozdarska) bajta, poleg nje pa lesena riža (drča) za spravilo lesa ob poti v Logarsko dolino. Dober zaslužek je v preteklosti predstavljalo splavarjenje po reki Dreti, Savinji in naprej po Savi do Beograda. Svoj lonček so ob tem že takoj pristavili tudi prebivalci nekoliko nižje ob Savinji – že leta 1524 so morali namreč savinjski splavarji v Mozirju plačati mitnino v višini vrednosti dveh debel in ribjega kosila na splav. Sredi 16. stoletja je bilo Ljubno ob Savinji pravo središče lesne trgovine. V 20. stoletju se je precej razvila lesna industrija v Nazarjah in Gornjem Gradu.

Območje občin je zaokrožena celota z redko podeželsko poselitvijo. Pomembno je tudi, da je celoten prostor sestavni del širšega obmejnega območja. Vasi oziroma občinska središča so v dolini, po okoliških zaselkih pa so posejane kmetije, ki jih je na območju 1.205 827.790,11 ha), od tega največ 33 % velikih od 5 – 10 ha, 25% velikih od 2 – 5 ha, 23 % od 0 – 2 in 19 % vseh družinskih kmetij je velikih nad 10 ha. V primerjavi z Savinjsko regijo, je na obravnavanem območju za 5 % več družinskih kmetij velikih od 5 – 10 ha, v primerjavi s slovenskim povprečjem pa za 7 % več. Povprečna velikost kmetij je 23,06 ha.

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino

V Zgornji savinjski dolini je 1,4 % vseh družinskih kmetij Slovenije in 9,35 % vseh kmetij v Savinjski statistični regiji. Od družinskih članov in redno zaposlenih na družinskih kmetijah, ki delajo na kmetiji, jim več kot polovici predstavlja kmetijstvo kot edino ali glavno dejavnost.

Tabela: Število družinskih kmetij uvrščenih v razrede glede na velikosti po občinah (Vir: Statistični urad RS, 2000)

Občina	skupaj	Od 0 -2 ha	Od 2 – 5 ha	Od 5 – 10 ha	Nad 10 ha
Ljubno	212	53	45	66	48
Luče	167	36	35	65	31
Solčava	53	6	5	13	29
Gornji Grad	231	50	51	77	53
Nazarje	162	51	49	44	18
Mozirje	380	83	115	130	52
Skupaj	1.205	279	300	395	231
Savinjska regija	12.888	3.090	4.727	3.568	1.503
Slovenija	86.320	22.997	30.380	22.053	10.890

Opomba: Občina rečica ob Savinji je zavedena pod občino Mozirje

Tabela: Pregled zaščitene kmetij po občinah (Vir: Upravna enota Mozirje)

Leto	Gornji Grad	Ljubno	Luče	Mozirje	Nazarje	Rečica ob Savinji	Solčava	Skupaj
2007	107	109	91	86	40	46	48	527

Tabela: Število družinskih članov in redno zaposlenih na družinskih kmetijah po občinah (Vir: Statistični urad RS, 2000)

Občina	Ne delajo na kmetiji	Delajo na kmetiji	Edina dejavnost	Glavna dejavnost	Stranska dejavnost	Občasna pomoč
Ljubno	181	611	175	45	180	211
Luče	173	503	104	95	123	181
Solčava	54	171	39	45	31	56
Gornji Grad	243	725	199	62	239	225
Nazarje	161	495	140	29	216	110
Mozirje	353	1.259	246	152	423	438
Skupaj	1.165	3.764	903	428	1.212	1.221
Savinjska regija	11.134	38.160	8.842	3.747	14.339	11.232
Slovenija	70.453	252.725	46.213	23.838	105.130	77.544

Značilna je relativno visoka ekološka neobremenjenost obdelovalnih površin. Vse več kmetij gospodari po ekoloških načelih. Veliko število kmetij gospodari sonaravno. Kmetje s pravilno in pravočasno uporabo gnojil in zaščitnih sredstev omejujejo negativne dejavnike na okolje.

Proizvodna usmeritev

Naravni potenciali območja omogočajo usmeritev v pašno in mešano živinorejo. Med kmetijskimi obdelovalnimi površinami je 92 % travnatega sveta, ki ga kmetje večinoma izkoriščajo kot pašno-košni sistem izkoriščanja travne ruše. Govejo živino redi 90 % kmetijskih gospodarstev, od tega je 60 % krav molznic. Povprečna velikost črede z govedom

na kmetijah je 3 – 9 glav na kmetijo, izjema je občina Gornji Grad, ki ima največ kmetij z 10 – 19 glav govedi. Povečuje se reja drobnice, reja prašičev je omejena zgolj na samooskrbo. Pri gorsko – višinskih kmetijah prevladuje živinoreja, vendar skoraj vsak kmet dobi dohodek še iz gozda.

Kmetije, ki so se preusmerile, redijo govedo za meso in drobnico, vzrejajo plemenske telice tistim rejcem, ki se ukvarjajo izključno s proizvodnjo mleka. Vse več pa je takih, ki imajo registrirano eno ali več dopolnilnih dejavnosti.

Omeniti je potrebno še več registriranih planinskih pašnikov, ki pomembno prispevajo k razbremenitvi pašnih površin na kmetijskih gospodarstvih, hkrati paša mlade živine na planinskih pašnikih ugodno vpliva na zdravstveno stanje in odpornost živali, vzdrževanje planin pa je pomembno tudi zaradi oblikovanja kulturne krajine.

Dopolnilne dejavnosti

V omenjenih občinah je znana bogata tradicija izdelave suho – mesnatih izdelkov, predvsem iz svinjskega mesa. Zelo znan je Zgornjesavinjski želodec z geografsko zaščito, za katerega si prizadevamo ohraniti znak višje kakovosti. Pretežno je ta dejavnost namenjena samooskrbi kmetije, zaradi povpraševanja po domačih mesninah na nekaterih kmetijah del izdelkov tudi prodajo. Možnosti prodaje so precejšnje, vendar trenutno ni na območju nobene registrirane dopolnilne dejavnosti iz predelave mesa. Posamezne kmetije razmišljajo o možnosti vzpostavitve dejavnosti, vendar se kot problem postavlja predvsem dejstvo, da je zakonodaja prezahtevna na tem področju, velika so začetna investicijska sredstva in da v bližini ni klavnice, ki bi nudila storitveno klanje. Ta problem ovira razvoj mesne živinoreje.

S postopnim opuščanjem reje krav molznic, se je stopnjeval problem kritja stroškov odkupa mleka. Organizator odkupa mleka v Zgornje Savinjski doline je Zadruga Mozirje. Že več let del stroškov prevoza krijejo občine, vendar ta dejavnost zahteva nove rešitve. Glede na povpraševanje po izdelkih s kmetij so možnosti prodaje izdelkov iz mleka, kot na primer prodaja sira, velike. Izkušnje kažejo, da povpraševanje večkratno presega ponudbo. Nekaj kmetij se s predelavo mleka že ukvarja, a predvsem za samooskrbo kmetije ali kot ponudba v turistične namene. Možnosti za razvoj te, tudi dohodkovno zanimive dejavnosti, nedvomno so.

Zelo zanimiva možnost za pridobivanje dodatnega zaslužka na kmetiji se v zadnjem času kaže v razvoju raznih oblik podeželskega turizma. Sodobni turistični tokovi se obračajo h podeželju in neokrnjeni naravi in v teh krajih so možnosti za turizem. Od leta 2003, ko je nastal RPP za občine Ljubno, Luče in Solčava, se je samo v občini Ljubno povečalo število turističnih kmetij za 5. Zanimiva možnost dodatnega zaslužka se kaže v razvoju eko turizma.

Kaže se povečano zanimanje za različne sheme kakovosti, ki se intenzivno uveljavljajo. Poznavanje le teh označb je med potrošniki še pomanjkljivo. Za delovanje shem kakovosti bodo v prihodnje potrebna večja vlaganja na področju promocije in pospeševanje prodaje posebnih izdelkov oziroma živil.

Največji delež registrirane dejavnosti bi lahko predstavljala pridelava in predelava vrtnin ter predelava sadja. Razlog zato je nezahtevna procedura pridobitve dovoljenja oziroma potrdila o lastni proizvodnji, ki ga izda pristojna lokalna skupnost na mnenje KSS, na podlagi katerega lahko kmetje prodajajo svoje lastne izdelke. Problem je oddaljenost od tržnice, saj je najbližja

tržnica v Velenju in Celju. Kmetje imajo višek zelenjave in sadja samo sezonsko in ne morejo zagotavljati ponudbe celoletno. Ponudbo zagotavljajo predvsem kmetje, ki so vključeni v ekološko in sonaravno kmetovanje. Na tem območju ni intenzivne pridelave zelenjave ali sadja. Kmetje zelenjavo in sadje pridelujejo za samooskrbo. Od sadjarstva so značilni predvsem visokodebelni travniški sadovnjaki, kjer najdemo zelo veliko avtohtonih sort jabolk in hrušk.

Zgornja Savinjska dolina je znana po kvalitetnem lesu. Les odhaja iz doline še vedno nepredelan, brez dodane vrednosti. Na obravnaven področju je premalo registriranih dejavnosti na področju predelave lesa. Možnosti dodatnega zaslужka so še velike.

Na tem območju so se pokazale tudi možnosti za večje število registriranih dejavnosti na področju obnovljivih virov energije, predvsem je premalo izkoriščena vodna energija ter biomasa.

Na obravnavanem območju od leta 2003 v sklopu Zavoda Savinja deluje Podeželsko razvojno jedro z namen spodbujanja podjetništva na podeželju. V upravljanju ima sodobno urejeno učno kuhinjo, ki je zgrajena po standardih, ki so pogoj za pripravo jedi za javno potrošnjo.

Podeželje predstavlja velik naravni, materialni in človeški potencial za razvoj različnih dejavnosti. Splošna ugotovitev je, da se še vedno velik del kmetijskega in lesnega asortimana proda s prenizko stopnjo dodane vrednosti. S tem celotno območje izgublja možnost dodatnega vira dohodka in možnost za dodatna delovna mesta. Na osnovi izkazanega interesa na obravnavanem območju, lahko pričakujemo v naslednjih letih registracijo dejavnosti predvsem na področju predelave kmetijskih pridelkov (sadje, meso, mleko, pekovski izdelki,..), predelava lesa, stacionarni in izletniški turizem, dodatna turistična ponudba, pridobivanje in prodaja energije iz vodnih, vetrnih in drugih virov, storitve in drugo.

Po podatkih Upravne enote Mozirje je popis registriranih dopolnilnih dejavnosti po občinah razviden iz naslednje preglednice.

Tabela: Seznam registriranih dopolnilnih dejavnosti po občinah (Vir: Dopolnilne dejavnosti na območju Upravne enote Mozirje, november 2007)

Opis	Mozirje	Nazarje	Rečica ob Savinji	Gornji Grad	Ljubno	Luče	Solčava	SKUPAJ
Sadni sokovi				1				1
Kuhanje in drugo pripravljane sadnih izdelkov		1						1
Sveže pecivo in slaščice		1						1
Trajno pecivo		1						1
Testenine		1						1

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino

Opis	Mozirje	Nazarje	Rečica ob Savinji	Gornji Grad	Ljubno	Luče	Solčava	SKUPAJ
Predelano in konzervirano sadje in orehi				1				1
Kuhanje in drugo pripravljane sadnih izdelkov				1				1
Čaj				1				1
Kis				1				1
Žgane pijače				1				1
Pridelkov in izdelkov z drugih kmetij				1				1
Les			1		1	3		5
Lesena embalaža		1				1		2
Drugi izdelki iz lesa						1		1
Kmetija z nastanitvijo	4		2	1	5	6	10	26
Izletniška kmetija	3		1	1	4		4	13
Kmetija s prostorom za kampiranje			1					1
Ogled kmetije in njenih značilnosti in ogled okolice kmetije			1				1	2
Prikaz vseh del iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti			1				1	2
Prikaz vseh del iz ostalih vrst dopolnilne dejavnosti na kmetije			1				1	2
Oddajanje športnih rekvizitov			1					1
Oddajanje površin za piknike			1					1
Krovstvo s slamo, skodlami in skriljem				1				1
Ročno pletenje							1	1
Domače tesarstvo						1	2	3
Peka kruha					2			2
Unikatno kamnoseštvo							1	1
Vodni vir	1			2	3	4	4	14
Delo s traktorjem in drugo strojno opremo na kmetiji		1	3	4	1	9	1	19

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino

Opis	Mozirje	Nazarje	Rečica ob Savinji	Gornji Grad	Ljubno	Luče	Solčava	SKUPAJ
Delo s kmetijsko mehanizacijo			1					1
Delo z gozdarsko mehanizacijo							1	1
Vzdrževanje cest in pljuženje snega	19	8	7	12	19	23	3	91
Prevozi mleka s traktorjem					1			1
Vzdrževanje zelenic				1				1
Posek lesa	1	1	4	8	9	19	4	46
Spravilo lesa iz gozda	1	1	5	8	10	20	3	48
Žaganje lesa		1	2		4	4	2	13
Vrtnarstvo okrasne rastline					1			1
Gojenih rib	1							1
Gobarstvo							3	3
Perutninarstvo	3	2	3	4	3			15
Zeliščarstvo					1		3	4
Dajanje v najem						1		1
Druge storitve		1	1			2		4
Skupaj	33	20	36	49	64	94	45	341

Gozdarstvo

V slovenskem gozdarstvu je sonaravno, mnogonamensko in trajnostno gospodarjenje z gozdovi že ustaljena praksa. Posamezni odkloni zaslužka željnih lastnikov od tega vodila lahko močno degradirajo naravno okolje, saj opravlja naraven gozd poleg lesno proizvodne še številne druge funkcije. Tradicija dela z gozdovi je tod, predvsem v hribovitih delih, temeljila na trdni navezanosti na zemljo in s tem vgrajenim trajnostnim pristopom.

Gozdarstvo, ki je že ob koncu prejšnjega stoletja in na začetku našega stoletja zamenjala živinoreja, je danes najpomembnejša gospodarska panoga na veliki večini hribovskih in gorsko – višinskih kmetij. Ko je proti koncu prejšnjega stoletja les dobil »pravo ceno«, se je začelo plavljenje in splavarstvo po reki Savinji. Posebno mesto v razvoju gozdarstva so naredile gozdne ceste, ki so bile začetek in predpogoj za modernizacijo predvsem hribovskih kmetij.

Prebivalstvo naselij Ljubnega se je polpretekle dobe preživljalo večinoma s kmetijstvom in splavarstvom, kajti obrt je bila slej ko prej slabo razvita. Splavarstvo, ena glavnih značilnosti občine Ljubno, ki živi dandanes le še kot etnografska privlačnost vsako letnega flosarskega bala v Ljubnem, je bilo nekoč najbolj donosna gospodarska panoga v vsem zgornjem delu Zgornje Savinjske doline.

Savinjsko splavarstvo, po domače imenovano flosarstvo, se sicer prvič omenja že v 15. stoletju (Dunajski državni arhiv), gospodarsko močna panoga je postala šele v 18., 19. in 20. stoletju, vse do začetka druge svetovne vojne. Središče splavarstva je bilo Ljubno. »Flosarji« so vezali v splav večinoma deske, včasih tudi hlodovino. En splav je vseboval povprečno po 12 m³ desk. Dolžina poti se je, glede na politične razmere in potrebe, skozi stoletje močno spreminjala – najdlje so pluli v drugi polovici 19. stoletja, vse do Calafata in Črne vode v Romuniji. Gospodarsko pomembnost splavarstva nam najmočneje dokazuje statistični podatek, da je plulo na začetku tridesetih let skozi Celje vsako leto najmanj po 4.000 Savinjskih splavov!

V letih pred drugo svetovno vojno je samo z Ljubnega vsako leto krenilo po 600 splavov, kar je pomenilo v lesu približno 7200 kubičnih metrov, približno toliko tudi iz Radmirja. Splavarski gospodarji so imeli vzdolž Save in tja do Beograda veliko lesnih trgovin, saj je bil naš smrekov in jelkov les zelo cenjen v stavbarstvu in mizarstvu. Splavarjenje se je prenehalo v letih po drugi svetovni vojni, nekje v letu 1947.

Les v teh krajih še danes predstavlja najpomembnejšo surovino. Iz vseh občin pa gre večinoma nepredelan les, torej brez dodane vrednosti. Z dodelavo lesa v polizdelke ali izdelke bi lahko na tem območju veliko iztržili.

Več kot polovico lesa lastniki gozdov prodajo kot hlodovino, torej nepredelan les. Iz podatkov s terena je evidentiranih nekaj manjših predelovalcev lesa, ki predelujejo les predvsem v polizdelke, izdelke stavbnega mizarstva in mizarske izdelke. Premalo je predelovalcev končnih izdelkov višjega cenovnega razreda, na primer izdelkov po naročilu (pohištvo). Premalo so izkoriščeni stranski produkti lesa, npr. izkoriščenje energije v biomaso. Na tem področju bo potrebno še veliko truda in izobraževanja lastnikov gozdov ter predelovalcev lesa za boljše izkoriščenost naravnih potencialov v smislu dodajanje vrednosti.

V gozdovih naraščata lesna zaloga in prirastek lesa zaradi trajnostnega gospodarjenja v zadnjih letih. Proizvodna sposobnost je še vedno premalo izkoriščena.

Poleg proizvodnih funkcij gozdov (lesno-proizvodna, lovna...) so na posameznih lokacijah močno poudarjene tudi druge javne funkcije, kot so ekološke (varovalna, klimatska...) in socialne (rekreacijska, turistična, estetska...), vendar je njihov pomen premalo znan in upoštevan v javnosti in med lastniki gozdov.

V obravnavanem območju je zelo veliko hribovskih kmetij oziroma gorsko – višinskih kmetij, ki se poleg živinoreje ukvarjajo z gozdarstvom. Že leta 1967 je bilo v študiji o hribovskih kmetijah navedenih nekaj tehtnih misli (D. Meze: Hribovske kmetije v Gornji Savinjski dolini po letu 1967, geografski zbornik, Ljubljana, 1980). Že takrat so ugotovitve o šibki ekonomski moči (doseženem dohodku iz kmetijstva in gozdarstva) kazale, da generacije kmečkih prebivalcev v hribovitih območjih ne zadržuje na kmetijah ekonomski interes, pač pa prirojena ljubezen do zemlje, zaradi katere so pripravljani tudi na veliko samoodrekanje in žrtve. Vprašanje je, koliko bo ta čustven motiv odločilen tudi pri mladi generaciji potencialnih

naslednikov, na katerih bo slonel bodoči razvoj. Dandanašnje izkušnje kažejo, da se mlajša generacija bistveno razlikuje od starejše. Svojega življenjskega standarda ne primerjajo več s standardom svojih staršev, pač pa vse bolj z vrstniki iz šolskih klopi, ki so zaposleni izven kmetijstva in imajo neprimerno višji osebni dohodek, pravico do osemurnega dela, letnega dopusta in drugih ugodnosti.

Tabela: Podatki o površini gozdov, lesni zalogi, prirastku in možnem poseku po občinah – občina Rečica ob Savinji je zavedena pod občino Mozirje (Vir: Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarskega območja Nazarje za obdobje od leta 2001 do 2010 – UL št. 70/2003)

Občina	Pov. ha	Lesna zaloga			Prirastek			Možni posek			
		m ³ /ha			m ³ /ha			% od lesne zaloge			% na
		igl	list	sk	igl	list	sk	igl	list	sk	PR
Gornji grad	6,567.95	203.8	68.1	271.8	5.5	1.6	7.1	21,5	19,7	21,1	80,8
Ljubno	6,024.49	258.7	28.0	286.7	5.7	0.8	6.5	15,7	12,2	15,4	67,5
Luče	9,217.73	178.4	37.6	215.9	4.2	0.8	4.9	15,5	11,0	14,7	64,4
Mozirje	5,088.61	202.2	43.2	245.5	5.5	1.2	6.7	19,7	13,7	18,6	67,7
Nazarje	2,966.98	189.7	84.5	274.2	5.2	2.4	7.6	21,1	18,7	20,4	73,7
Solčava	7,806.55	162.0	57.9	219.9	3.4	1.0	4.5	14,5	8,2	12,8	63,3
Skupaj	37.672,31	1.195	319	1.514	29,5	7,8	37,3	108	83,5	103	

V Zgornji Savinjski dolini je 74 % pokritost s gozdom. Največja površina gozda je v občini Luče 84 %, manj v občini Ljubno in Solčava 76 %, manj v občini Gornji Grad 73 %, še manj v občini Nazarje 68 % in najmanj v občini Mozirje, kjer je 61 % gozda.

A 1. 3. 3. Turizem

Danes ljudje na obravnavanem območju v veliki meri živijo od turizma, kar s tamkajšnjimi naravnimi danostmi, številnimi turističnimi kmetijami in dodatno ponudbo predvsem pohodništvo, alpinizem, (gorsko) kolesarjenje, lokostrelstvo, poleti s padalom, rafting, pozimi pa alpsko in turno smučanje, sankanje, rekreacijski smučarski tek in še bi lahko naštevali, zagotovo ni težko.

Območje občin ima številne, neizrabljene možnosti pri razvoju turizma. Najpomembnejša primerjalna prednost pred drugimi turističnimi kraji je vsekakor dobro ohranjeno naravno okolje z dvema zavarovanima območjema nacionalnega pomena. Krajinska parka Logarska dolina in Robanov kot privabljata iz leta v leto več obiskovalcev, precejšen potencial pa nudi tudi krajinski park Golte.

Na območju treh občin najdemo naravne zanimivosti, številne kulturne, zgodovinske, etnografske, sakralne in arheološke zanimivosti.

Bolj obiskane zanimivosti so relativno dobro vzdrževane, nekatere manj obiskane pa niso primerno urejene za ogled večjega števila obiskovalcev.

Pomembnejše naravne zanimivosti v dolini, urejene za ogled:

Mozirje: Krajinski park Golte

Rečica ob Savinji: Soteska »Tesno«, mokrišče »Žabjek«

Gornji Grad: Jama Jespa

Ljubno: Visočnikov javor, Tirske peči

Luče: Snežna jama, slap Cuc, Riherska hojka, Lučka Bela, Igla, presihajoči studenec

Solčava: krajinski park Logarska dolina, krajinski park Robanov kot, solčavska tisa, izvir Črne, izvir Savinje, izvir kisle vode, slpa Rinka, slap Palenk, Rastovčki slap

Zimski turizem

Kljub velikim danostim, ki jih ponuja narava, na obravnavanem območju pozimi praktično ni turistične sezone. Številni ledeni slapovi, travniki, primerni za razna smučišča, ravnice, primerne za tek na smučeh, drsanje, jahanje in gore so pozimi še turistično neizkoriščene. Te številne športno – rekreativne aktivnosti bi lahko popestrile turistično ponudbo in privabile mnoge turiste tudi pozimi. Izjema je Logarska dolina, kjer je pozimi preskrbljeno tudi za tovrstno turistično ponudbo.

Alpinizem ima med zimskimi športi v tem delu Slovenije bogato tradicijo. Plezanje je možno v nižjih stenah Raduhe in Podolševske peči in v pravih alpskih stenah Ojstrice, Planjave, Rink in Mrzle gore. V Solčavi so zgradili umetno plezalno steno, ki jo pozimi vdenejo v led.

V zgodnjih pomladanskih mesecih, ko so vremenski pogoji najustrežnejši so zelo dobre možnosti za turno smuko. V Logarski Dolini so odlične možnosti za ureditev poti za tek na smučeh. Možnosti so za razna tekmovanja v teku na smučeh, biatlonu, lokostrelskemu biatlonu in drugo.

Smučanje na smučišču Golte je bilo v preteklosti zelo priljubljeno. V Ljubnem ob Savinji so pred leti že razmišljali o povezavi centra s krajem Ljubno. Trenutno daljša gozdna cesta pripelje do Ročke planine, kjer so vlečnice, ki so povezane v sklopu centra Golte. Bolj učinkovita bi bila moderna sedežnica ali kabelska žičnica.

V neposredni bližini Solčave sta dve krajši vlečnici, to je v Logarski dolini in ob Panoramski cesti, v sklopu smučišča Ložekar, kjer je tudi umetno zasneževanje.

Poletni turizem

Največ nočitev je v obravnavanem območju prav v poletnih mesecih. Že razvito in med turisti priljubljeno je planinarjenje in gornišтво. Manjka večja raznovrstnost ponudbe vodnih športov, predvsem ob reki Savinji, gorsko kolesarjenje, razvoj konjeniškega turizma in podobno.

Mladinski turizem

Takšna oblika turizma je še nerazviti del turistične ponudbe, ponuja pa pomemben vzvod za njen prihodnji razvoj. Na obravnavanem območju je možnost za zagotavljanje dodatnih storitev, predvsem izposoja koles in druge športne opreme (za športno plezanje, igre z žogo), vodenje kolesarskih izletov, izletov po tematskih poteh (V Logarski dolini so že gozdne poti), najem gorskega vodnika, ponudba računalnikov z internetno povezavo, organiziranje raznih športnih in kulturnih prireditev, za osnovnošolske bi lahko organizirali več različnih šol v naravi, poletne in zimske, večdnevne ekskurzije, mladinske domove in drugo.

Ljudje v turizmu

V splošnem se pri zaposlenih v turizmu na območju občin izraža slaba izobrazbena struktura, neustrezna strokovna usposobljenost in slabo znanje jezikov. V turizmu Zgornje Savinjske doline je značilno pomanjkanje dobrih lokalnih turističnih vodnikov, animatorjev, gorskih vodnikov, malo ponudnikov pa je neposredno odvisnih od turizma (še drugi viri prihodkov – manjša zainteresiranost za razvoj).

Že nekaj časa pa turistični ponudniki, predvsem v podjetju Logarska dolina d.o.o., v letu 2008 tudi v Zavodu za turizem, kulturo, šport in mladino v Mozirju, vključujejo mlade (dijake in študente ter ostale) v dela, povezana s turizmom. S tem si mladi sami oblikujejo mnenje in pridobijo izkušnje pri delu z obiskovalci.

Za oblikovanje bodočega turističnega kadra se moramo posvetiti »turističnemu izobraževanju« staršev in otrok ter sodelovati s šolami.

Organizacije in organiziranost v turizmu

Med ponudniki turističnih storitev prevladujejo manjša družinska podjetja (turistične kmetije idr.), ki so potencialno ranljiva za spreminjajoče se potrebe izredno spremenljivega turističnega trga.

Za javni interes na področju turizma skrbijo predvsem občine (TIC-i), turistična društva, dva zavoda: Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma iz Ljubnega in Zavod za turizem, kulturo, šport in mladino iz Mozirja ter Logarska dolina d.o.o. (občinska koncesija za upravljanje s krajinskim parkom in pripravo programov trajnostnega razvoja).

Med organizacijami, ki so zainteresirane za razvoj turizma na območju občin ni konkretnih dogovorov in usklajenega delovanja glede turistične promocije in trženja. Skupno informiranje, promocija in delno tudi trženje je prisotno le na Solčavskem, v Lučah in Mozirju. Za učinkovito promocijo je namenjeno premalo finančnih sredstev.

Tiskan promocijski material je slabo ciljno naravnano. Tiskane so predvsem male zgibanke in prospekti posameznikov za informiranje gostov, ki so že v dolini. Premalo je tiskanih gradiv, ki bi obiskovalce privabljali v dolino. Promoviranje preko svetovnega spleta je premalo aktivno in preveč razdrobljeno (ni krovnih strani za Zgornjo Savinjsko dolino). Promocija in trženje sta razdrobljena in premalo povezana.

A 1. 4. Stanje infrastrukture

A 1. 4. 1. Promet

V celotni Zgornje Savinjski dolini se kaže problematika za vse ravni cestne infrastrukture. Potrebna so mnoga rekonstrukcijska in obnovitvena dela tako na državnih, regionalnih kot na lokalnih cestah.

V dolini ni avtoceste. Najbližji priključek na avtocesto je v Spodnji Savinjski dolini.

Še vedno določen problem predstavljajo neurejena ali pa premalo parkirnih mest predvsem v občinskih središčih, pa tudi v turističnih centrih. Premalo so urejena tudi parkirna mesta za tovorna vozila.

Pojavila se je potreba po izgradnji obvoznice v Lučah in Gornjem Gradu, obrtnih con za gospodarsko in obrtno dejavnost.

Za območje je značilna necelovita strategija razvoja prostora in prostorskega planiranja ter neuskkljena raba prostora. Pomanjkljiva je komunalna in cestno - prometna infrastruktura ter počasna, več kot desetletna sanacija 10 km dolgega odseka regionalne ceste Ljubno - Luče.

Občinska središča – jedra vasi, ne izpolnjujejo v celoti svoje funkcije, zato je potrebno oživljanje teh centrov (revitalizacija). Dati jim je treba še nekatere nove vsebine, ki prispevajo k bolj živahni podobi vaških središč in trgov.

Tabela: Dolžine cest v km po kategoriji (Vir: Ministrstvo za promet – Direkcija RS za ceste, stanje leta 2006)

Kategorija ceste	Občina Mozirje	Občina Nazarje	Občina Gornji Grad	Občina Ljubno	Občina Luče	Občina Solčava
Javne ceste (skupaj)	124,1	70,7	122,2	141,5	165,3	70,0
Državne ceste	16,5	10,6	19,3	12,7	21,2	37,5
Regionalne ceste I–R1	10,5	1,6	14,4	5,7	/	/
Regionalne ceste II-R2	/	/	/	7,0	9,6	16,8
Regionalne ceste III-R3	1,7	9,0	4,9	/	/	/
Regionalne turistične ceste-RT	4,4	/	/	/	11,6	20,8
Občinske ceste	107,5	60,1	102,9	128,8	144,1	32,5
Lokalne ceste-LC	64,9	31,9	60,3	103,4	56,7	13,8
Zbirne mestne ceste-LZ	1,4	1,6	1,9	2,7	/	/
Mestne (krajevne) ceste-LK	7,9	0,5	3,3	1,0	/	/
Javne poti-JP	33,3	26,1	37,5	21,7	87,4	18,7

Opomba: Stanje v občini Rečici ob Savinji je zavedeno pod občino Mozirje

Zaradi slabe cestne povezave je otežena dostopnost do zaposlitvenih, oskrbovalnih in izobraževalnih centrov. Pogosto je pomanjkljiva oskrba prebivalstva z nekaterimi potrošnimi artikli, zato odhajajo ljudje po večjih nakupih v Velenje, Celje in Kamnik (50 - 70 km).

V Zgornji Savinjski dolini ni železniške povezave. Najbližja povezava je v Šaleški dolini in Spodnje Savinjski dolini, na zahodu v Kamniku.

A 1. 4. 2. Komunalna infrastruktura

Pod komunalno infrastrukturo pojmujejo oskrbo z vodo, čiščenje odpadne vode in ravnanje z odpadki.

Redko poseljena in manjša območja še niso komunalno opremljena prav zaradi investiranja izključno lokalnih skupnosti v ureditev.

Ohranjeni so vodni potenciali, tako, da na območju ob ustrezni organiziranosti in infrastrukturi ne bi smelo biti pomanjkanja pitne vode. Potrebna bi bila sanacija oskrbe z vodo – zamenjava azbestnih cevi. Vodovarstvena območja so definirana zgolj v manjšem delu, kjer so tudi prijemno zaščitena. Vododeficitarna območja so predvsem na višinskih območjih in pri visokogorskih kmetijah. Občinska središča imajo izgrajeno kanalizacijsko omrežje ter priklop na čistilne naprave. Potrebno pa bo izgraditi več individualnih čistilnih naprav.

Določen problem predstavlja vodna erozija, ki je bila izrazitejša v zadnjih petnajstih letih. Vodne ujme so območju prizadejale veliko gospodarsko škodo.

Za izpolnjevanje vseh zakonodajnih zahtev glede varne oskrbe z vodo in za zagotovitev varovanja vseh pomembnih vodnih virov so lokalne skupnosti sprejele sanacijske programe za določene ukrepe na vodovarstvenih območjih. Občine si prizadevajo tudi za iskanje novih vodnih virov – predvsem z geološkimi raziskavami že ugotovljenimi možnimi lokacijami v občini Ljubno, na robu krajinskega parka Golte in Smrekovec ter v Okonini.

Razmerje med skupnim številom stanovanj in tistimi, ki živijo v stanovanjskih objektih, priključenih na javno kanalizacijo v Zgornje nsavinjski dolini prikazuje naslednja tabela.

Tabela: Razvitost javne kanalizacije – stanje 2004 (Vir: Regionalni razvojni program Savinjske regije 2007 – 2013)

Občina	Št. stanovanj	Kanalizacijsko omrežje	Odstotek priključ. stanovanj	Ponder populacija
Gornji Grad	960	178	18,54	481
Ljubno	1052	31	2,95	80
Luče	652	101	15,49	249
Mozirje	2283	675	29,57	1842
Nazarje	933	299	32,05	869
Solčava	216	0	0	0

Uredba o emisiji snovi pri odvajanju odpadnih vod iz komunalnih in čistilnih naprav določa zahteve za prečiščene vode iz komunalnih čistilnih naprav in sicer mejne vrednosti parametrov odpadne vode, mejne vrednosti učinka odpadne vode ter posebne ukrepe v zvezi z

načrtovanjem in obratovanjem čistilnih naprav. Pravilnik s tega področja pa določa za katera naselja so obvezni skupni kanalizacijski sistemi in čistilne naprave. Urejeno zbiranje, odvajanje in čiščenje odpadnih voda je zagotovo eden od osnovnih razvojnih problemov in je v neposredni povezavi z zaščito kakovosti vodnih virov. Zaostanek pri izgradnji teh sistemov bo zaviralo nadaljnjo urbanizacijo in turizem.

Potreba bo gradnja čistilne naprave Loke (Mozirje, Nazarje), ter izgradnja kanalizacij in čistilnih naprav v manjših naseljih, ki se zaradi oddaljenosti ali drugih vzrokov ne navezujejo na večje kanalizacijske sisteme. Na Ljubnem ob Savinji je izgrajena rastlinska čistilna naprava.

Tabela: Seznam čistilnih naprav (Vir: Regionalni razvojni program Savinjske regije 2007 – 2013)

Ime ČN	Upravljalac ČN	Projektna velikost ČN (PE)	Letna količina odpadne vode čiščene na napravi (1000 m ³ /leto)
Ljubno	Javno podjetje Komunala d.o.o. Mozirje	1000	72,413
Luče	Javno podjetje Komunala d.o.o. Mozirje	650	15
Mozirje	Javno podjetje Komunala d.o.o. Mozirje	3000	161
Logarska dolina	Logarska dolina d.o.o.	405	39
Gornji Grad	Komunala, Javno komunalno podjetje d.o.o. Gornji Grad	750	46

Zgornje Savinjska dolina ne izpolnjuje zakonskega pogoja za samostojno odlagališče odpadkov. Trenutno je v dolini primerno odlagališče v Gornjem Gradu – odlagališče v Podhomu, ki ima pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje do 31. 06. 2009 in v kolikor ne bo možno podaljšanje, se bo po tem datumu odlagališče pričelo zapirati. V širšem regionalnem območju v Celju je zgrajen Regionalen center I. reda za ravnanje z odpadki. Odlagališče ima zbirni center, sortirnico, demontažo kosovnih odpadkov; mehansko – biološko predelavo odpadkov in odlagališče preostanka odpadkov za celotno Savinjsko statistično regijo.

Za storitve zbiranja in odvoza odpadkov ima pridobljeno koncesijo podjetje PUP Saubermacher iz Velenja. Cena odlaganja je 32 evrov za tono mešanih komunalnih odpadkov.

A 1. 4. 3. Energetska infrastruktura

Na osnovi dobre vodnatosti območja in naravnih bogastev je potencialno možna uporaba alternativnih virov energije. Deluje že večje število malih hidroelektrarn, veliko je zanimanje za sončne elektrarne. Prav tako pa se prednostno uveljavlja sistem ogrevanja z biomaso (daljinsko ogrevanje naselij, individualno za posameznike). S toploto iz daljinskega ogrevanja se oskrbuje večina mestnih središč v Mozirju, Nazarjah, Gornjem Gradu in Lučah. Gre za ogrevanje na biomaso.

A 1. 4. 4. Komunikacijska infrastruktura

Celotno omrežje je pokrito s fiksnimi digitalnimi telefonskimi priključki, s signalom mobilne telefonije in RTV. Na kabelsko omrežje so priključena vsa urbana središča in druga večja naselja, pojavljajo se manjša območja slabšega sprejema signala mobilne telefonije. Problem predstavlja neustrezna pokritost višinskih kmetij in odmaknjenih naselij s kabelsko televizijo in nepokritosti s širokopasovnim omrežjem. Brezžična povezava z internetom in e-točke sta vzpostavljeni v občini Luče in Ljubno.

A 1. 4. 5. Turizem

Turistična infrastruktura predstavlja pomemben faktor pri razvoju turizma. Poleg nastanitvenih zmogljivosti vključuje tudi gostinske zmogljivosti, telekomunikacije, cestne povezave, informacijske točke, prodajna mesta, športne objekte, dvorane, parkirišča, kolesarske in pešpoti itd.

Tabela: Turizem na kmetiji po občinah (Vir: Upravna enota Mozirje)

Občina	Kmetija nastanitvijo	z	Izletniška kmetija	Negostinski del turizma na kmetiji
Gornji Grad	1	1	-	-
Ljubno	5	4	-	-
Luče	6	-	-	-
Mozirje	4	3	-	-
Nazarje	-	-	-	-
Rečica ob Savinji	3 (od tega 1 s prostorom za kampiranje)	1	1	1
Solčava	10	4	1	1
Skupaj	29	13	2	2

Med nastanitvenimi objekti prevladujejo turistične kmetije, le malo je ponudnikov apartmajev, čeprav je zanimanje zanje precejšnje. Turistične postelje so v hotelu, penzionih, v zasebnih sobah, planinskih domovih in objektih zaprtega tipa (kapacitete so namenjene le določenim ciljnim skupinam). Trenutno so na območju trije kampi, kaže pa se potreba po ureditvi vsaj še enega ali dveh manjših. Največ ležišč je v planinskih postojankah, manj na turističnih kmetijah, manj v objektih zaprtega tipa, manj v hotelih in najmanj v ostalih objektih, kot so penzioni, gostišča,...

Pestra je tako nastanitvena, kot tudi gostinska ponudba, saj je na malem prostoru zastopan širok spekter ponudbe različnih kakovosti in cen.

Dodatna turistična infrastruktura je pomanjkljiva, obstoječa pa je marsikje dotrajana. V visoki sezoni je premalo športnih objektov, igrišč za otroke, prodajnih točk (trgovin, butikov) in ponudbe kakovostnih izdelkov območja, vključno s spominki.

Na celotnem območju so štirje turistično informacijski centri, od tega trije obratujejo samo v poletni sezoni.

Turistom so časovno neomejeno na razpolago info-ekrani v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku, vendar so informacije slabo ažurirane in nepovezane med kraji.

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino

V vsakem kraju so za informiranje postavljene tudi panoramske table z vrisano turistično infrastrukturo in dostopi do posameznih objektov. Kolesarske poti so označene v Solčavi, Logarski dolini in vzdolž solčavske panoramske ceste in so povezane s kolesarskimi potmi na Koroškem in preko Pavličevega sedla tudi z avstrijskim kolesarskim omrežjem ter z Jezerskim. V Lučah in na Ljubnem so kolesarske poti na karti in v naravi delno že označene, potrebno pa bo dopolniti in povezati obstoječo ponudbo.

Tabela: Kategorizacija nastanitvenih obratov po vrstah in občinah (Vir: Upravna enota Mozirje, 2007)

Občina	Vrsta nastanitvenega obrata	Število nastanitev	Število ležišč	Pridobljena kategorija
Mozirje	Turistična kmetija	4	44	1 X 4 jabolka 1 X 3 jabolka 1 X 1 jabolko 1 X 2 jabolki
	Apartma	15	93	9 X 2 zvezdici 1 X 3 zvezdice 4 X 4 jabolka 1 X 4 zvezdice
	Sobodajalec	6	38	1 X 1 zvezdica 2 X 2 zvezdici 3 X 4 zvezdice
	Gostišče	1	6	1 X 3 zvezdice
	Kamp	1	200 kampirnih mest	1 X 1 zvezdica
	Kamp	1	100 kampirnih mest	1 X 2 zvezdici
	Hotel	2	118	2 X 3 zvezdice
Nazarje	Hotel	2	73	1 X 3 zvezdice 1 X 4 zvezdice
Gornji Grad	Turistične kmetije	1	12	1 X 3 jabolka
	Gostišče	3	38	1 X 3 zvezdice 1 X 1 zvezdica 1 X 4 zvezdice
Ljubno	Turistične kmetije	5	71	1 X 3 jabolka 4 X 4 jabolka
	Gostišče	2	37	2 X 2 zvezdici
	Sobodajalec	1	8	1 X 4 zvezdice
Luče	Turistična kmetija	6	98	1 X 2 jabolki 1 X 3 jabolka 4 X 4 jabolka
	Penzion	1	22	1 X 2 zvezdici
	Sobodajalec	2	12	2 X 2 zvezdici
Solčava	Turistična kmetija	13	177	1 X 1 jabolka 3 X 2 jabolki 3 X 3 jabolka 6 X 4 jabolka
	Penzion	1	21	1 X 3 zvezdici
	Sobodajalec	2	12	2 X 2 zvezdici
	Hotel	1	58	1 X 4 zvezdice
	Prenočišče	1	35	1 X 3 zvezdice
Skupaj	Turistične kmetije	13	402	
	Gostišča	6	81	
	Penzion	2	43	
	Hotel	5	249	
	Apartma	15	93	
	Sobodajalec	11	70	
	Kamp	2	300 kamp. mest	
Skupaj	54	938, 300 kam. m.		

Naravne danosti območja RPP ponujajo različne možnosti za aktivne počitniške programe v vseh letnih časih in sicer:

- Gore z možnostjo planinarjenja, pohodništva, alpinizma, prostega plezanja, smučanja, gorskega kolesarjenja, padalstva in lova
- Reke z možnostjo soteskanja, raftanja, kanuistike in kajakaštva, splavarjenja in ribištva
- Kraški svet z možnostjo raziskovanja, jamarstva in popotništva
- Posebna področja zelenih športov, kamor vključujemo golf, tenis, kolesarstvo, balonarstvo, letalstvo, lov in jahanje.

Za takšen in drugačen turizem se predvideva posebna oblika turistične infrastrukture, predvsem:

- izgradnja igrišča za golf
- vzdrževanje gorskih in planinskih postojank
- ureditev pogojev in osnovne infrastrukture za izvajanje vodnih športno rekreativnih aktivnosti in promoviranje obrečnega turizma, to je ureditev vodotokov, postavitev raznih informacijskih tabel in podobno
- ureditev kolesarskih poti s spremljajočo ponudbo
- razvoj kampov, počivališč za avtodome na atraktivnih turističnih območjih
- razvoj apartmajskih hiš in zasebnih sob
- povečanje št. ležišč na turističnih kmetijah.

Turistični obisk

Po Zakonu o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT, Ur. L. RS, št. 2/2004) so dolžni vsi, ki sprejemajo turiste na prenočevanje, predložiti občini in pristojnemu davčnemu organu mesečno poročilo, iz katerega je razvidno število prenočitev, število gostov in znesek pobrane turistične takse. Kot najpogostejša kršitev zakona je na obravnavanem območju, kot tudi drugod po Sloveniji, neredno dostavljanje poročil in plačevanje turistične takse. Iz prejetih poročil o št. gostov in nočitvah za leto 2007 je na Solčavskem razvidno, da je bivalo 9.948 turistov, od tega 6.490 (65,24%) domačih in 3.458 (34,76%) tujih. Skupaj je bilo 22.807 prenočitev, od tega so jih domači turisti ustvarili 62,63 % in 37,36 % tuji. Največ turistov je bilo iz Hrvaške, Nemčije, Italije, Velike Britanije. V primerjavi z letom prej je viden upad gostov iz Avstrije.

Število prenočitev iz leta v leto narašča. Drugače pa je pri številu obiskovalcev, saj se je po večletnem naraščanju prvič pojavil upad obiskovalcev. Povprečna doba bivanja gostov je med 2 in 3 dni.

V številu nočitev je močno izražen sezonski značaj. Največ nočitev je v poletnih mesecih. Veliko slabše so kapacitete zasedene pozimi, izredno slaba zasedenost je v mesecu marcu in novembru.

A 1. 4. 6. Izobraževanje

V obravnavanem območju je osnovnošolska dejavnost dobro pokrita. Skupaj je 9 vrtcev in 12 osnovnih šol, vključno s podružničnimi šolami.

Tabela: Izobraževanje, začetek šolskega leta 2006/07 (Vir: Statistični urad RS)

Občina	Vrtci			Osnovne šole		Dijaki srednjih šol po občini stalnega prebivališča	Študenti terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča
	Vrtci	Otroci	Zapos. osebje za nego in vzgojo otrok	Šole	Učenci		
Gornji Grad	2	61	8	3	230	133	145
Ljubno	1	57	8	1	276	157	151
Luče	1	18	2	1	186	90	78
Mozirje	2	181	23	4	635	298	342
Nazarje	2	81	10	2	272	164	129
Solčava	1	13	2	1	20	24	27
Skupaj	9	411	53	12	1.619	866	1.738

Opomba: Osnovna šola Rečica ob Savinji je zavedena v statističnih podatkih 2006/07 pod občino Mozirje

V dolini ni nobene srednje šole in univerze. Dijaki in študenti obiskujejo izobraževalne ustanove drugje po Sloveniji. Najbližje je Šolski center Velenje.

Razvoj glasbenega šolstva v Zgornji Savinjski dolini zagotavlja Glasbena šola Nazarje.

Velik pomen za izobraževanje v dolini ima tudi Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje, pa čeprav ima sedež v mestni občini Velenje.

V Zgornje Savinjski dolini je registriranih pri Upravni enoti Mozirje 15 znanstvenih, izobraževalnih, strokovnih in poklicnih društev, od tega 2 za razvoj tehnične strukture, 5 avto-moto, 8 drugih izobraževalnih, strokovnih in poklicnih društev.

A 1. 4. 7. Zdravstvo

Področje zdravstvenega varstva pokrivajo zdravstveni domovi oziroma zdravstvene postaje. V okviru zdravstvenih postaj so lokalno organizirane splošne ambulante in specialistične ambulante.

Javni zavod Zgornjesavinjski zdravstveni dom Mozirje - ZSZD Mozirje nudi zdravstvene usluge prebivalcem Zgornje Savinjske doline. Vključuje službe, ki so skupnega pomena:

- NMP
- dežurna služba
- reševalna služba
- patronažna služba
- fizioterapija
- laboratorij
- zdravstvena vzgoja
- specialistične ambulante
- medicina dela
- splošne ambulante
- mladinsko zobozdravstvo

Dežurna ambulanta in reševalna služba so v Zdravstveni postaji Mozirje, mladinsko zobozdravstvo se izvaja na lokaciji šole v Mozirju in Zdravstvene postaje na Ljubnem, vse ostale dejavnosti ter uprava zavoda pa v Zdravstveni postaji Nazarje.

V drugih krajih Zgornje Savinjske doline delajo zdravniki in zobozdravniki - koncesionarji (Luče ob Savinji, Gornji Grad, Ljubno ob Savinji, Mozirje).

V zdravstveni postaji Nazarje delujejo 3 splošne in 11 specialističnih ambulant (laboratorij, fizioterapija, logopedska ambulanta, okulistična ambulanta, diabetična ambulanta, psihiatrična ambulanta, pulmološka ambulanta, rentgen, medicina dela, patronažna služba in zasebni zobozdravnik).

Na območju občine Gornji Grad zdravstveno oskrbo pokriva zasebna zdravstvena ambulanta Irena – Lipnik – Blažič. Na območju občin Luče in Solčava zdravstveno oskrbo prebivalcev pokriva zasebna zdravstvena ordinacija Tonč Žunter, Lipasan d.o.o. in lekarna na Ljubnem.

Lekarniška dejavnost je prisotna v Mozirju, na Ljubnem ob Savinji (podružnica Lekarne Mozirje) in Gornjem Gradu.

Na območju deluje enota Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v Mozirju.

A 1. 4. 8. Sociala

Problematiko socialnega varstva v dolini pokrivajo javne in privatne institucije:

- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Izpostava Velenje enota Mozirje,
- Center za socialno delo Velenje enota Mozirje,
- DEOS, Center starejših d.d. v Gornjem Gradu,
- Varstveno delovni center SAŠA enota Mozirje,
- Rdeči križ Slovenije OZ Velenje, enota Mozirje.
- Materinski dom Mozirje
- Karitas
- Drugo

V dolini ni bivalne enote za ljudi s posebnimi potrebami. V Mozirju je samo organizacijska enota varstveno delovnega centra, ki ima sedež v Velenju. Tako potrebe odraslih invalidnih oseb z motnjami v duševnem in telesnem razvoju pokriva Varstveno-delovni center SAŠA (VDC SAŠA), ki je prevzel tudi enoto pri CVIU Velenje, Ježek Velenje. V VDC SAŠA so vključene odrasle osebe z zmerno motnjo v duševnem razvoju, odrasle osebe z lažjo motnjo v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami v gibanju, odrasle osebe s težjo motnjo v duševnem razvoju od lažjih dodatnih motnjah. Za potrebe otrok

Pomoč na domu je organizirana preko Centra za socialno delo. Registrirane privatne dejavnosti pomoči na domu in pomoči umirajočim še ni, kljub večjemu številu izobraženih oseb na tem področju.

Na področju socialnega podjetništva delujejo še inštitucije kot so Savinjsko – šaleška območna razvojna agencija, Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma ter druge inštitucije.

V zgornji Savinjski dolini je 217 vseh registriranih društev, od tega na področju sociale društev za pomoč ljudem 24 (gasilska 16, Rdečega križa 1, invalidska 1, prijateljev mladine 3, obolelih 1, za pomoč in samopomoč 2), stanovskih društev 14 (upokojencev 9, veteranov 2, mladinska in študentska 3), 1 društvo za duhovno življenje, društvo za razvoj kraja 22

(turistična in hortikultura 11, kmetič in kmetov 4, strojna združenja 1, za ohranjanje običajev 4, druga društva za razvoj kraja 2).

A 1. 4. 9. Kultura

Najpomembnejša kulturna dediščina v dolini:

➤ **Muzeji, muzejske zbirke, galerije**

Mozirje: Muzejska zbirka Mozirje in Mozirjani

Nazarje: Muzej gozdarstva in lesarstva Vrbovec, Galerija Nazarje (stalna razstava del slikarja Jožeta Horvata Jakija)

Ljubno: Flosarska zbirka

Gornji Grad: Muzejske zbirke Gornji Grad, galerija »Štekl«

Solčava, Logarska dolina: Stalna razstava o Potočki zijalki

➤ **Kulturno zgodovinske zanimivosti**

Mozirje: Mozirski gaj, etnološke zbirke

Rečica ob Savinji: Brinevčev mlin, ruševine gradu Rudenek na poti do kmetije Bursečnik, sramotilni kamen »Pranger«, Tavčarjev dvor.

Ljubno: Budnova žaga, Fašunova hiša, gavge-vislice v Radmirju, Hojnikova kašča v Savini

Luče: Žagerski mlin

Gornji Grad: Gozdarska (olcarska) bajta, oglarska bajta v Logarski dolini, razstava starega kmečkega orodja na TK Klemenšek

➤ **Sakralna dediščina**

V vsaki občini je več lepih cerkva, a naštejmo le najpomembnejše: cerkev Antona Puščavnika v Podvolovljeku (Luče), cerkev Marije Snežne v Solčavi, cerkev sv. Duha v Podolševi, cerkev Marije Zvezda (romarska pot) v Novi Štifi pri Gornjem Gradu, cerkev sv. Jurija v Mozirju, cerkev sv. Janeza Krstnika v Šentjanžu, katedrala sv. Mohorja in Fortunata v Gornjem Gradu, knjižnica v frančiškanskem samostanu v Nazarjah, zakladnica mašnih plaščev v Radmirju.

Tradicionalne prireditve in razstave:

- Januar, februar: Tek na smučeh, smučarski skoki, pust Mozirski
- Marec, april: Vseslovensko srečanje ljubiteljev smučanja po starem, Jožefov sejem, pohod na Raduho, veleslalom za Jožkov memorial, Meninski veleslalom, cvetna nedelja na Ljubnem ob Savinji, velikonočni slalom na Menini planini, kresovanje v Mozirju
- Maj, junij: razstave cvetja v Mozirskem gaju, Mozirski pozdrav poletju, Od lipe do prangerja – Rečica ob Savinji, Iz roda v rod - Nazarje, gorski tek na Menino
- Julij: Pohod po poteh Robanovega Joža v Robanovem Kotu, dnevi turizma na Solčavskem, lesarski praznik, Kocbekov pohod na Korošico, turnir v malem nogometu na Korošici
- Avgust: Flosarski bal – Ljubno ob Savinji, Lučki dan – Luče ob Savinji, ovčarski praznik v Šmihelu nad Mozirjem, Hervis open – turnir v odbojki na mivki v Mozirju
- September – december: Mozirjada, razstava buč v Mozirskem gaju, Lenartov sejem na Rečici ob Savinji, žive jaslice v Dol Suhi na Rečici, božično novoletni koncert v Logarski dolini, silvestrovanja na prostem.

Osrednjo knjižničarsko dejavnost v območju opravlja Osrednja knjižnica Mozirje, ki ima svoje izpostave tudi v drugih občinah.

Posamezne občine imajo za opravljanje knjižničarske dejavnosti po ureditvah novih, večjih prostorov na razpolago sledeče:

Gornji Grad	69 m ²	Ljubno	84 m ²	Luče	50 m ²	
Mozirje	513 m ²	Nazarje	36 m ²	Rečica	58 m ²	Solčava 32 m ²

Razpoložljivi prostori v knjižnici Mozirje in enotah (842 m²) so izpod normativov in standardov, ki veljajo za SIK. Delno odgovarjajo le za potrebe izposoje na dom. Premajhni pa so prostori namenjeni čitalnici in za delo z mladimi. V letu 1996 se je knjižnica vključila v avtomatsko obdelavo knjižničnega gradiva v sistemu COBISS in se s tem povezala v enoten knjižnično informacijski sistem Slovenije (KIS). V letu 2000 je bila uvedena računalniško vodena izposoja knjižničnega gradiva v knjižnici Mozirje, v letu 2004 pa še v enotah Ljubno, Nazarje in Rečica, kasneje v enotah Luče in Gornji Grad.

Pri zbirki knjižničnega gradiva je knjižnica dosegla minimalni standard za SIK, to je tri knjige na prebivalca območja, ki ga knjižnica pokriva. Zbirka knjižnega gradiva šteje 60.017 enot, videokaset pa je 2.430 enot. Skupno število knjižničnega gradiva je 62.447 enot, naročenih pa je 116 naslovov časnikov in časopisov.

Po posameznih enotah je zaloga gradiva naslednja:

Gornji Grad	4.271 enot - 6,8%	Ljubno	4.626 enot - 7,4%
Luče	2.345 enot - 3,8%	Mozirje	44.374 enot - 71,0 %
Nazarje	2.370 enot - 3,8 %	Rečica	2.500 enot - 4,0 %
Solčava	1.961 enot - 3,2 %		
SKUPAJ	62.447 enot - 100%		

V letu 2004 so v Osrednji knjižnici Mozirje evidentirali 4.304 bralcev, od tega v knjižnici Mozirje 2554 in v krajevnih knjižnicah 1.750. Aktivni bralec je tisti bralec, ki vsaj enkrat na leto obiše knjižnico.

A 2. GOSPODARSKI POLOŽAJ OBMOČJA LAS

A 2. 1. Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Močno je razvita predelovalna industrija kot posledica mnogih kooperantskih poslov. Po zbirnih podatkih AJ PES o številu poslovnih subjektov v PRS po stanju na dan 31. 12. 2007 v obravnavanem območju je stanje naslednje:

1. Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti.....	340
2. Predelovalne dejavnosti.....	202
3. Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe.....	132
4. Gostinstvo.....	127
5. Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve.....	124
6. Promet, skladiščenje in zveze.....	123
7. Kmetijstvo, lov, gozdarstvo.....	107
8. Gradbeništvo.....	97
9. Oskrba z električno energijo, plinom in vodo.....	44
10. Zdravstvo in socialno varstvo.....	26
11. Dejavnosti javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje.....	25
12. Izobraževanje.....	14
13. Finančno posredništvo.....	8
14. Ribištvo in ribiške storitve.....	4
15. Rudarstvo.....	3
SKUPAJ.....	1.375

Gospodarski razvoj kraja Nazarje se je začel leta 1901 s postavitvijo prve industrijske žage, takrat druge po velikosti v Sloveniji, obseg lesne predelave pa je skozi desetletja z gradnjo novih proizvodnih obratov postopoma naraščal.

Leta 1930 je bila v Nazarjah zgrajena takrat največja zabojarina v Sloveniji, v šestdesetih letih pa nov obrat stavbnega pohištva in žagalnica z lastno kotlovnico. Leta 1971 je bila zgrajena takrat največja in najmodernejša tovarna ivernih plošč v državi, v začetku osemdesetih pa še obrat za oplemenitenje ivernih plošč in proizvodnjo pohištva ter žagalnica za drobno hlodovino.

Lesna industrija je skozi zgodovino doživljala številne organizacijske spremembe. Zelo uspešno in strokovno je v prejšnjem stoletju delovalo Gozdno gospodarstvo Nazarje, ki pa je z denacionalizacijo gozdov v Zgornji Savinjski dolini izgubilo nekdanjo vlogo in je v postopku likvidacije.

Leta 1970 se je v Nazarjah začela proizvodnja malih gospodinjskih aparatov Gorenje. Tovarna se je postopoma širila in povečevala kapacitete. Leta 1993 jo je v celoti odkupil koncern Bosch Siemens in na tej lokaciji razvil kompetenčni center za male gospodinjske aparate na motorni pogon. Podjetje BSH Hišni aparati je v zadnjem obdobju začelo proizvajati tudi nekatere druge gospodinjske aparate in prevzelo prodajo velikih gospodinjskih aparatov za celotno območje bivše Jugoslavije.

V Nazarjah je locirana tudi tovarna modne konfekcije Elkroj, katere zametki segajo v leto 1947, ko je bila v Mozirju ustanovljena obrtno storitvena delavnica. V nove poslovne

prostore na Prihovi pri Nazarjah se je podjetje preselilo leta 1970. Skozi desetletja razvoja in izkušenj v modnem oblikovanju je Elkroj postal vrhunski proizvajalec modnih oblačil.

Na območju občine Nazarje poslujejo tudi številni subjekti malega gospodarstva, med katerimi po obsegu dejavnosti izstopata Kovinoplastika Benda in Prevozništvo Pfeifer. S ciljem spodbujanja razvoja malega gospodarstva Občina Nazarje načrtuje gradnjo obrtno-poslovne cone na Prihovi.

Obrtno – poslovna cona je v letu 2008 nastala tudi v občini Ljubno, kjer posluje že sedaj več podjetij, kot so KLS d.d., družinsko podjetje Podkrižnik d.o.o, Davidov hram veletrgovina d.o.o. in druga manjša podjetja in samostojni podjetniki.

A 2. 2. Stanje na področju gospodarstva

Večina podjetij na območju se ukvarja z industrijsko dejavnostjo. Glede na strukturo zaposlenih in potreb predvidevamo, da je v podjetjih večina zaposlenih z nižjo izobrazbo. Taka struktura zaposlenih ima pozitivne in negativne lastnosti. Pozitivna lastnost nizke izobrazbene strukture zaposlenih je, da je obseg zaposlovanja v industrijskih dejavnostih večji, kar pomeni, da ima več domačega prebivalstva možnost najti zaposlitev. Negativne lastnosti zgolj omenjene strukture zaposlenih pa najdemo predvsem v nizko stimulativnem okolju za višje izobraženo prebivalstvo. To se odraža v odseljevanju višje izobraženih, v nestimuliranju mladih po nadaljevanju izobraževanja.

Kljub temu na območju obstaja veliko malih podjetij in samostojnih podjetnikov. Iz tega lahko zaključimo, da veliki industrijski obrati kljub temu prispevajo k razvoju podjetništva in izobraževanja na območju. Glede na stanje prebivalstva lahko tudi zaključimo, da je delovni prostor in okolje veliko bolj stimulatивно in prijazno v lokalnih središčih, medtem, ko so obrobna naselja in vasi nestimulativna in se ljudje iz njih odseljujejo v večja središča (lokalna in regionalna).

Okolje je izredno prijazno do zaposlenih, predvsem glede mirne in zelene okolice. Taka okolica jim omogoča delo v miru, kjer je okolje varno in sproščeno, in se zaposleni lahko po delovnem dnevu sprostijo. Okolje je tudi družinsko naravnano, kar omogoča kakovosten počitek. Kljub temu lahko trdimo, da bi bilo v okolici dobrodošlo nekoliko več zabave in sprostitvenih dejavnosti, kot tudi objektov in dejavnosti namenjenih rekreaciji.

Značilno za podjetništvo je tradicija pri opravljanju nekaterih dejavnosti. Les kot surovinska osnova nudi možnost predelave lesa, vendar pa je ta dejavnost še vedno premalo zastopana predvsem tržna s prenizko dodano vrednostjo.

Pomembnejše dejavnosti so locirane v večjih krajih, kjer poselitev v ozkem pasu ob reki Savinji še omogoča razvoj manjšega števila gospodarskih subjektov.

Nezadostno je razvita komunalna in druga infrastruktura za potrebe podjetnikov, nezadostno so izkoriščeni nekateri proizvodni prostori oziroma obstoječe zmogljivosti.

Premalo je skupnih nastopov in povezovanj, izrazit je individualizem. Obstoječa podjetja so ekonomsko šibka z majhnim številom zaposlenih.

Razvojna sredstva so razdrobljena, nizka je podpora lokalnih skupnosti, premajhne pa so tudi vzpodbude za začetek dejavnosti.

Počasno je uvajanje sodobnih komunikacijskih sredstev, premalo je znanja in zavedanja o nujnosti uporabe teh sredstev.

Tabela: Št. samostojnih podjetnikov in gospodarskih družb (Vir: Upravna enota Mozirje)

Leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Samostojni podjetniki	667	696	728	630	638	622	618	606
Gospodarske družbe	221	145	237	261	213	211	222	216

Največja koncentracija samostojnih podjetnikov je v občini Mozirje, manj jih je v občini Ljubno, v ostalih občinah jih je pod 100 in so nekako enakomerno razpršeni. V malem gospodarstvu zasledimo vse vrste dejavnosti, ki se opravljajo kot gospodarske dejavnosti. Pomemben je podatek, ki je vezan širše, da od 761 obrtnikov Obrtne zbornice Velenje, opravlja skupaj 2.389 različnih obrtnih in obrti podobnim dejavnosti ter tako nudijo široko ponudbo izdelkov ter storitev. Malo gospodarstvo je sigurno pomemben gospodarski subjekt tudi kot celota tako z vidika poslovnega, delodajalskega in inovativnega področja. Ovira za prepoznavnosti uspešnosti je velikokrat razpršenost malega gospodarstva.

Tabela: Samostojni podjetniki v deležih po občinah, s številom zaposlenih, prihodki od prodaje in vrednostjo aktive (Vir: AJPES)

Temeljni podatki	Podjetniki v deležih	Zaposleni		Čisti prihodki od prodaje
		Število	Delež v %	Znesek v 000 EUR
Zg. Sav. Dolina	100	705	100	60.729,5
Gornji Grad	12,6	79	11,2	4.074,6
Ljubno	17,3	130	18,4	16.381,3
Luče	10,6	35	5,0	4.656,4
Mozirje	40,0	370	52,5	27.335,2
Nazarje	14,8	79	11,2	5.567,2
Solčava	4,7	12	1,7	2.714,8

Opomba: Podatki so iz leta 2005 in zato je občina Rečica ob Savinji zajeta pod občino Mozirje

Največja podjetja na območju so BSH Hišni aparati d.o.o., Davidov hram veletrgovina d.o.o., ki sta hkrati tudi med vodilnimi podjetji v Zgornje Savinjski dolini po prihodku v letu 2005, Elkroj – modna oblačila (Med prvimi poleg BSH po zaposlenosti v letu 2005), KLS d.d., EM PK d.o.o. Luče, Bider d.o.o. Rečica ob Savinji, Podkrižnik d.o.o. in druga.

Najpomembnejše družbe in podjetja v Zgornje Savinjski dolini:

- BSH – Hišni aparati d.o.o., Nazarje je edini proizvajalec malih gospodinjstkih aparatov v Sloveniji, med najboljšimi v koncernu BSHG, s statusom kompetenčnega centra za MGA v koncernu BSHG. Nadpovprečno inovativno podjetje, 60 % nabave na domačem trgu – pomen za dobavitelje komponent

- Elkroj Mozirje (Elkroj – modna oblačila d.d.) je prvi proizvajalec in izvoznik hlač
- KLS d.d. - Družba KLS je bila ustanovljena leta 1974. Od leta 1997 dalje so organizirani kot delniška družba. Že več kot 25 let proizvajajo različne zobate vence za avtomobilsko industrijo – predstavljajo več kot 30 % tržni delež v EU
- Smreka d.o.o. Gornji Grad – Ponaša se s skoraj 50–letno tradicijo v načrtovanju in izdelovanju lesenih objektov in konstrukcij
- Družinsko podjetje Podkrižnik d.o.o. – Je zasebno kovinsko – predelovalno podjetje in srednje veliko podjetje v slovenskem gospodarskem smislu. Uspešno združujejo skupne interese na področju proizvodnje, trgovine in posredništva
- Davidov hram veletrgovina d.o.o. Ljubno – Med gospodarskimi družbami v celotni Savinjsko – šaleški dolini spada na 1. mesto po prihodku med srednjimi družbami v letu 2006
- Druga

A 2. 3. Stopnja brezposelnosti na območju LAS in na ravni občin

Stopnja brezposelnosti na območju je 8,7 %, kar pomeni od leta 1998 do 2007 najmanjšo stopnjo brezposelnosti.

Tabela: Št. nezaposlenih oseb po posameznih občinah in letih (Vir: Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Velenje)

Občina/leto	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gornji Grad	122	131	131	122	86	116	119	97
Ljubno	126	157	131	118	150	150	138	124
Luče	75	115	90	80	103	84	79	65
Mozirje	245	260	263	263	312	318	308	139
Nazarje	114	119	114	102	98	136	116	94
Rečica ob Savinji	-	-	-	-	-	-	-	100
Solčava	29	35	35	30	26	22	24	26
Skupaj	711	817	764	715	775	826	784	645

Na splošno lahko rečemo, da se je število brezposelnih oseb od leta 2000 – 2007 zmanjšalo. Posebej razveseljiv je podatek, da se je število brezposelnih žensk od leta 2006 do leta 2007 na celotnem območju zmanjšalo za 152. Še vedno pa je vseh brezposelnih oseb na območju (stanje december 2007) 648, od tega 305 žensk in 343 moških.

Tabela: Registrirane brezposelne osebe po izobrazbi, stanje december 2007 (Vir: Zavod RS za zaposlovanje)

Občina	Število		Od vseh delež po stopnji izobrazbe (v %)				
	vsi	ženske	I.-II.	III.-IV.	V.	VI.	VII.-VIII.
SLOVENIJA	68.411	36.704	39,6	23,1	27,2	3,1	7,1
Gornji grad	97	42	35,1	29,9	30,9	0,0	4,1
Ljubno	128	59	40,6	18,8	28,9	3,9	7,8
Luče	66	28	43,9	19,7	33,3	3,0	0,0
Mozirje	140	77	27,9	23,6	35,7	2,9	10,0
Nazarje	94	41	36,2	27,7	30,9	1,1	4,3
Rečica ob Savinji	96	49	20,8	21,9	44,8	6,3	6,3
Solčava	27	9	22,2	29,6	37,0	3,7	7,4
Skupaj območje	648	305					

A 3. DEMOGRAFSKE IN SOCIOLOŠKE ZNAČILNOSTI NA OBMOČJU LAS

A 3. 1. Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju

Na 508,3 km² velikem območju je skupno 16.395 prebivalcev, od tega 51 % žensk. Največ prebivalcev je v občini Mozirje, najmanj v občini Solčava. Povprečna gostota naseljenosti na območju je 32,3 prebivalca / km². Največja gostota poseljenosti je v občini Mozirje, nato v Rečici ob Savinji, manjša je v Nazarjah, še manjša na Ljubnem, Gornjem Gradu, Lučah in najmanjša v Solčavi. Prebivalci na območju so povprečno stari 39 let, indeks staranja pa znaša 94.

Tabela: Prebivalstvo, povprečna starost, indeks staranja in gostota prebivalstva po občinah (Vir: Statistični urad RS, popis 2002)

Občina	Prebivalstvo				Povp. starost (leta)	Ind. staran.	Gostota (št. prebiv./km ²)
	skupaj	%	moški	ženske			
Gornji Grad	2.595	15,8	1.274	1.321	37,3	102,0	28,8
Ljubno	2.701	16,5	1.308	1.393	39,3	97,2	34,2
Luče	1.609	9,8	800	809	39,8	95,1	14,7
Mozirje	3.946	24,1	1.937	2.009	39,1	80,8	73,8
Nazarje	2.711	16,5	1.343	1.368	40,7	80,6	62,5
Rečica ob Savinji	2.285	14,0	1.114	1.171	ni pod.	Ni pod.	75,9
Solčava	548	3,3	267	281	37,6	108,2	5,3
Skupaj	16.395	100	8.043	8.352	39,0	94,0	32,3

A 3. 2. Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih**Zgodovina**

Na širšem območju Zgornje Savinjske doline so zaznane že paleolitske postojanke, kot na primer Potočka zijalka. Že pred prihodom Slovanov je bila poseljena in obdelana nižina. Nesistematična izkopavanja so navrgla veliko ostalin iz antike, že iz halštatskega obdobja pa so ostanki gradbišča nad Šentjanžem, ki je imelo nekropolo pri tamkajšnji cerkvi Sv. Janeza Krstnika. Iz obdobja Rimljanov je ostanek naselbine na območju sedanje Prihove. Najbolj znani ostalini iz obdobja pozne antike in preseljevanja ljudstev sta na hribu Gradišču (542 m) med Gornjim Gradom in Bočno ter v Radegundi nad Mozirjem.

Robanov Kot z bližnjo okolico je bil nastanjen že v 11. stoletju. Pašništvo se je razmahnilo v srednjem veku. Na izkrčenem svetu se je zaradi naraščanja prebivalstva začelo trajno naseljevanje. V času zadnjega celjskega grofa je benediktinska posest v Zgornji Savinjski dolini pripadala ljubljanski škofiji. Na začetku 19. stoletja so jo reforme prisilile, da je svojo gozdno posest preoblikovala v veleposest s sedežem v Nazarjah. V času Avstro – Ogrske so se oblikovale deželne meje, ki se še danes živo kažejo v občutju regionalne pripadnosti ljudi in njihovi govoric. Na območju Savinjskih Alp so tekle meje med Kranjsko, Štajersko in Koroško.

Danes

Naravni prirast v zadnjih desetih letih je zelo različen. V letu 1997 in 1999 je bilo na območju več živorojenih kot umrlih, ostala leta pa več umrlih kot rojenih in posledično negativni naravni prirast. Število prebivalcev se je od leta 1998 do leta 2000 povečevalo, nato se je zmanjšalo, v letu 2002 se je zopet povečalo in nato variralo. V zadnjem desetletnem obdobju je bilo največje število prebivalcev na območju v letu 2000, najmanj pa v letu 2007. Delež delovnega aktivnega prebivalstva se je z leti najprej povečeval, nato nekoliko zmanjšal in zopet povečal. Največje število aktivnega prebivalstva je bilo v letu 2007, najmanj pa v letu 2005. Delež kmetov se je z leti zmanjšalo, povečalo se je število upokojencev.

Tabela: Št. upokojencev po posameznih letih po občinah (Vir: UE Mozirje, stanje december 2007)

Občina	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gornji Grad	727	721	726	746	732	719	699	703	696	692
Ljubno	646	644	641	654	655	663	654	653	652	645
Luče	496	503	373	392	379	374	382	388	380	376
Mozirje	1.386	1.394	1.381	1.436	1.460	1.465	1.483	1.515	1.517	1.000
Nazarje	480	485	504	541	537	553	563	579	578	582
Solčava	-	-	136	137	132	135	137	132	126	129
Rečica ob Savinji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	541
Skupaj	3.735	3.747	3.761	3.906	3.895	3.909	3.918	3.968	3.949	3.965

Tabela: Prebivalstvo po delovnem statusu, nezaposleni in upokojenci (Vir: UE Mozirje)

Leto	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	
Število prebivalcev	16.676	16.722	16.831	16.743	16.784	16.778	16.786	16.83	16.763	16.511	
Aktivno prebivalstvo – skupaj	6.487	6.370	6.163	6.432	6.342	6.181	6.033	6.170	6.226	6.318	
Delovno aktivno prebivalstvo	Skupaj	5.420	5.431	5.452	5.615	5.560	5.466	5.258	5.352	5.435	5.673
	Zaposl. osebe	3.487	3.511	3.542	3.602	3.592	3.752	3.467	3.560	3.672	3.849
	Zaposl. pri obrtnik .	683	726	806	906	880	780	768	764	741	722
	Podjetn iki	444	441	434	430	416	409	410	444	436	430
	Kmetje	786	736	649	651	647	502	591	558	559	595
	Osebe, ki opravlj. pok. dej.	20	17	21	26	25	23	22	26	27	27
Brezpos. osebe	Skupaj	1.067	939	711	817	764	715	775	829	791	645
	Stopnja brezpos .	13,2	13,2	10,3	11,5	10,8	10,2	11	11,3	10,7	8,7
Upokojenci	3.735	3.747	3.761	3.906	3.895	3.909	3.918	3.968	3.949	3.965	

Tabela: Naravni prirast po letih

Leto	Rojeni	Umrli	Nar. prirast
1997	175	170	+5
1998	169	189	-20
1999	182	166	+16
2000	184	187	-3
2001	165	170	-5
2002	170	177	-7
2003	139	187	-48
2004	157	160	-3
2005	141	174	-33
2006	166	178	-12
2007	150	153	-3

A 3. 3. Izobrazbena struktura prebivalstva

Izobrazbena struktura Zgornje Savinjske doline v primerjavi z slovenskim povprečjem pokaže, da območje zaostaja za slovenskim povprečjem predvsem pri strukturnih deležih višje in visoke izobrazbe, več pa ima izobraženih z osnovno in srednješolsko izobrazbo, kar predstavlja določeno pomanjkljivost v kvalificiranosti delovne sile.

Tabela: Izobrazbena struktura prebivalstva (ORP SAŠA regije 2007 –2013)

Občina	Skupaj	Izobrazba								
		Brez izobrazbe	Nepopolna osnovna	osnovna	srednja			višja	visoka	
					skupaj	Nižja in srednja poklicna	Strokovna in splošna		Do diplomska	Po diplomska
Gornji Grad	2.155	15	212	725	1.074	648	426	65	59	5
Ljubno	2.229	/	254	676	1.090	623	467	75	64	/
Luče	1.322	54	234	425	546	344	202	33	27	3
Mozirje	5.137	42	310	1.539	2.719	1.443	1.276	224	282	21
Nazarje	2.232	25	120	740	1.185	643	542	76	82	4
Solčava	463	/	51	128	232	140	92	24	19	/
Skupaj	13.538	136	1.181	4.233	6.846	3.841	3.005	497	533	33
Slovenija	1.663.869	11.337	104.219	433.910	899.341	452.292	447.049	84.044	114.630	16.388

Opomba: Občina rečica ob Savinji je zavedena pod občino Mozirje

A 3. 4. Stanje na področju izobraževanja in kulture na območju LAS**Izobraževanje**

V obravnavanem območju je osnovnošolska dejavnost dobro pokrita. Mozirska osnovna šola ima podružnici v Šmihelu in Lepi Njivi. Občina Gornji Grad ima matično osnovno šolo Gornji Grad, podružnični šoli v Novi Štifi in Bočni. Eno osnovno šolo ima Ljubno in Rečica ob Savinji. Luče ima OŠ Blaža Arničiča Luče in podružnično šolo Solčava. Nazarje ima OŠ Nazarje ter podružnico v Šmartnem ob Dreti. Vse šole se s svojim delovanjem vključujejo v življenje lokalne skupnosti in širše družbene skupnosti ter si prizadevajo za socialni in kulturni razvoj ljudi in občanov. Na območju je skupno 9 vrtcev, v katere je vključenih 411 otrok. V šolskem letu 2006 / 2007 je bilo v skupno 12 osnovnih šol vključenih 1.619 otrok. Dijakov srednjih šol po občini stalnega prebivališča je bilo v šolskem letu 2006/2007 866, študentov terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča pa 1.738.

V dolini ni nobene srednje šole in univerze. Dijaki in študenti obiskujejo izobraževalne ustanove drugje po Sloveniji. Najbližje je Šolski center Velenje.

Razvoj glasbenega šolstva v Zgornji Savinjski dolini zagotavlja Glasbena šola Nazarje, ustanovljena leta 1993 in je ena izmed redkih glasbenih šol v Sloveniji, ki prestopa občinske meje in povezuje učence iz občin Nazarje, Mozirje, Gornji Grad, Ljubno, Luče in Solčava. Število oddelkov se je sredi devetdesetih let postopoma povečevalo, uvedli so pouk najmlajših v mali glasbeni šoli in pripravnici, v šolskem letu 1996/97 pa so začeli tudi s poučevanjem solo petja. Istega leta se je s popolnima samostojnim delom začel tudi mladinski pihalni orkester, ki predstavlja bazo izobraževalnih kadrov za Godbo Zgornje Savinjske

doline. Poleg izvajanja izobraževalnih programov pa se ukvarja tudi z lastno produkcijo in organizacijo koncertov ter vključuje v različne glasbene in kulturne prireditve, hkrati pa podpira še druge spremljevalne dejavnosti.

Velik pomen za izobraževanje v dolini ima tudi Andragoški zavod Ljudska univerza Velenje, pa čeprav ima sedež v mestni občini Velenje. Poslanstvo LU Velenje je spodbujanje učenja v vseh življenjskih obdobjih in izvajanje kakovostnih izobraževalnih oblik ter graditev odnosov z udeleženci s spremljanjem njihove uspešnosti, motiviranjem in svetovanjem. Udeleženci imajo možnosti pridobiti znanja na naslednjih področjih: osnovnošolsko izobraževanje odraslih, izobraževanje za pridobitev poklica, usposabljanje in izpolnjevanje za potrebe dela, jezikovno izobraževanje, računalniško usposabljanje, seminarji, tečaji, delavnice, programi za prosti čas, središče za samostojno učenje. Središče za samostojno učenje je poleg enote v Velenju in Šoštanju tudi od 15. septembra 2004 v Nazarjah v Jakijevi hiši, Zadrecka cesta 35. V Centru je na voljo 8 računalnikov, od tega so štiri učna mesta opremljena z vso potrebno opremo za učenje tujih jezikov in drugih multimedijskih programov. Štirje računalniki pa so na voljo za brskanje po internetu in uporabo Worda. Na voljo je veliko programov za utrjevanje tujih jezikov na različnih stopnjah in to so: angleščina, nemščina, italijanščina, španščina ter nemščina tudi za otroke, razni priročniki in slovarji kot so evropski slovarji, fizika, matematika, program za desetprstno slepo tipkanje, interaktivni atlas Slovenije, samostojno učenje Worda, program Kam in kako, ki se uporablja za lažje odločanje pri izbiri poklica, brskanje po internetu in pošiljanje pošte, reševanje testov za samopreverjanje znanja tujih jezikov in še bi se našlo.

V Zgornje Savinjski dolini je registriranih pri Upravni enoti Mozirje 15 znanstvenih, izobraževalnih, strokovnih in poklicnih društev, od tega 2 za razvoj tehnične strukture, 5 avto-moto, 8 drugih izobraževalnih, strokovnih in poklicnih društev.

Kultura

V preteklosti je bilo življenje v dolini tesno povezano s katoliško cerkvijo. Že leta 1140 so v Gornji Grad prišli črni menihi – oglejski patriarh Peregrin je namreč tukaj ustanovil edini benediktinski samostan na Slovenskem. Manj znano pa je, da je patriarh Bertold Andeški leta 1237 v Gornjem Gradu načrtoval celo ustanovitev škofije. Ob ustanovitvi ljubljanske škofije leta 1461 ji je cesar Friderik III. poklonil benediktinsko opatijo v Gornjem Gradu. Ljubljanski škofje so okoli leta 1500 samostan prezidali v svojo poletno rezidenco, ki so jo uporabljali do leta 1783. Današnja katedrala sv. Mohorja in Fortunata je največja v Sloveniji. V lapidariju v pritličju zvonika so shranjeni poznoromanski kamnoseški kosi iz okoli leta 1260, ki izvirajo iz križnega hodnika. Iz Gornjega Grad izvira tudi Solčavska Marija – v tamkajšnji župnijski cerkvi stoji namreč ena najstarejših Marijinih upodobitev na Slovenskem, kip Marije z Jezusom iz okoli leta 1250.

Že v času škofa Tomaža Hrena je bližnja Nova Štifta postala eno najpomembnejših slovenskih romarskih središč, leta 1715 pa jo je nadomestilo Radmirje, ki velja za klasičen primer, kako je po zaslugi prizadevnega duhovnika popolnoma na novo nastala evropsko znana božja pot. Radmirje se tako danes ponaša s pravcato zakladnico dragocenih mašnih plaščev in zlatarske umetnosti vrhunskih baročnih mojstrov iz evropskih prestolnic, ki so jih cerkvi podarili različni evropski dvori.

Tudi grad Vrbovec v Nazarjah, ki se omenja že leta 1248, je povezan z ljubljanskimi škofi. Leta 1615 ga je kupil škof Tomaž Hren ter na Gradišču nad njim postavil loretsko kapelo. To

so že leta 1632 prevzeli frančiškani in ob njej sezidali samostan in cerkev. Samostan ima izjemno bogato knjižnico s pravcatim biserom, originalom Dalmatinove biblije iz leta 1584.

Kulturna dejavnost v Zgornji Savinjski dolini ni skoncentrirana, ampak je dokaj enakomerno razpršena na celotnem območju. V občini Gornji Grad je močna ljubiteljska kultura (aktivna gledališka dejavnost amaterskega gledališča pri Kulturnem društvu Gornji Grad) in muzejska dejavnost. Tudi občina Ljubno je s kulturnimi dejavnostmi, ustanovami in znamenitostmi bogato pokrita.

V Zgornji Savinjski dolini deluje mozirska izpostava Javnega sklada republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Na območju občin je prisotna kulturna društvena dejavnost, saj jih je od skupno 217 društev kar 23 kulturnih. Med njimi glasbena 3, likovno 1, literarno 1, filmsko društvo 1 in 14 drugih kulturnih in umetniških društev. Stanovskih društev je 14 (upokojencev 9, veteranov 2, mladinska in študentska 3), pomembna sta dva društva za družabne igre.

Prireditve v dolini niso enakomerno razporejene preko celega leta. Pri organizaciji posameznih prireditev je prisotno pomanjkanje skupne promocije, skupnih aktivnosti in trženja. Popis najpomembnejših prireditev in kulturne dediščine je zaveden že pod rubriko stanje infrastrukture na področju kulture.

Temeljni ustanovi na področju knjižnične dejavnosti v občinah sta Osrednja knjižnica Mozirje, ki je splošna knjižnica in deluje na območju celotne Zgornje savinjske doline in Krajevna knjižnica Nazarje. Slednja je del knjižnega fonda podedovala od Kulturnega društva Nazarje, ostali fond pa izhaja iz skupnega fonda Osrednje knjižnice Mozirje. Bralcem je na voljo 2.300 enot knjižnega gradiva, ki je razporejeno na približno 100 m knjižnih regalov. Organiziran je oddelek za odrasle in kotiček za mlade.

Osrednja knjižnica Mozirje je splošna knjižnica. Kot samostojno knjižnico jo je ustanoviteljica, občina Mozirje, imenovala na svoji 7. redni seji, 17. 9. 2003, z odlokom o ustanovitvi Javnega zavoda knjižnica Mozirje. Odlok je bil objavljen v Uradnem listu 21.10.2003, št. 10. Svojo dejavnost opravlja za potrebe Zgornje Savinjske doline in njenih občin: Mozirje, Nazarje, Rečica ob Savinji, Gornji Grad, Ljubno, Luče in Solčava. Spada v IV. skupino splošnih knjižnic (kriterij je število prebivalcev področja, ki ga knjižnica pokriva).

Knjižnična dejavnost je javna služba in opravlja naslednje naloge:

- zbira, obdeluje, hrani in posreduje knjižnično gradivo,
- zagotavlja dostop do knjižničnega gradiva, elektronskih publikacij, katalogov in drugih baz podatkov,
- sodeluje v medknjižnični izposoji,
- pridobiva in izobražuje uporabnike,
- sodeluje v informacijskem opismenjevanju, zbira,
- obdeluje, hrani in posreduje domoznansko gradivo,
- opravlja založniško dejavnost,
- gradiva fotokopira in razmnožuje,
- organizira različne oblike dela za uporabnike in obiskovalce knjižnice.

A 4. OPIS DOSEDANJIH AKTIVNOSTI S PODROČJA RAZVOJA PODEŽELJA NA OBMOČJU LAS

A 4. 1. Izkušnje v pripravi programov za razvoj podeželja

Obravnavano območje je vseskozi vključeno v pripravo programov za razvoj podeželja, tako programov celostne obnove in razvoj vasi (CRPOV), razvojnih programov podeželja za posamezne občine in širše. Že v času izvajanja CRPOV programov se je izoblikovalo podporno okolje za razvoj podjetništva, podeželja in turizma v območju. Tako so se pričeli zametki partnerstva in medsebojnega sodelovanja nekaterih inštitucij, posameznikov in nevladnih organizacij za pripravo in izvajanje razvojnih projektov. Že v tem času je bil prisoten pristop »od spodaj navzgor«. Tako so se poleg realizacije javnih projektov realizirali tudi nekateri razvojni projekti posameznikov, kot na primer registracija nekaterih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji.

CRPOV

V Zgornje Savinjski dolini so izkušnje v pripravi programov za razvoj podeželja velike. V vseh občinah so bili pripravljene CRPOV projekti, ki so bili tudi izvedeni. Poudariti velja, da v času izvedbe CRPOV projektov občini Solčava in Rečica ob Savinji še nista bili samostojni občini in sta izvedbene projekte izvajali v okviru CRPOV projektov za območje občine Mozirje (Rečica ob Savinji) in občine Luče (Solčava).

Na območju je bilo pripravljenih in izvedenih torej 6 (šest) CRPOV programov:

- CRPOV za območje občine Mozirje,
- CRPOV za območje občine Gornji Grad,
- CRPOV za območje občine Ljubno,
- CRPOV za območje občine Luče,
- CRPOV za območje Zadrebčke doline, Dobrovelske planote, Rovta pod Menino.

Drugi razvojni programi podeželja

Razvojni programi podeželja so bili narejeni za vse občine Zgornje Savinjske doline, dopolnitve omenjenega dokumenta pa le za tri občine in sicer Ljubno, Luče in Solčava.

Razvojni programi podeželja (RPP) po letih izdelave:

- Leto: 2003: Razvojni program podeželja Med drevesom in zibelko za občine Ljubno, Luče in Solčava
- Leto 2004: Razvojni program podeželja Dobra organiziranost trženja kot dejavniki uspešnega razvoja kmetij v občinah Nazarje, Mozirje in Gornji Grad
- Leto 2006: Dopolnitve Razvojnega programa podeželja za občine Ljubno, Luče in Solčava.

Razvojni programi podeželja so bili tudi realizirani in so bili skladni ter umeščeni v regionalna razvojna programa ter v letu 2007 Območni razvojni program:

- Regionalni razvojni program Savinjske regije do leta 2006
- Regionalna zasnova prostorskega razvoja Savinjske regije
- Regionalni razvojni program Savinjske regije 2007 – 2013
- Območni razvojni program SAŠA regije 2007 – 2013

Drugi evidentirani razvojni programi na območju:

- Razvojne strategije po posameznih občinah
- Prostorsko razvojni načrt turizma Savinjsko – šaleške regije

A 4. 2. Uspešnost izvajanja programov za razvoj podeželja

V okviru CRPOV, RPP, RRP in ORP je bilo veliko realiziranih projektov in je nastalo veliko produktov. Preveč bi bilo, da naštevamo vse, zato povzemamo samo nekatere nastale produkte in realizirane projekte ter aktivnosti v občinah, ki so izvedle dopolnitve razvojnega programa podeželja.

CRPOV

Občina Ljubno:

- cesta v Ter - asfaltiranje 4,5 km
- cesta v Primož - asfaltiranje 4 km
- cesta v Savino - asfaltiranje 2,5 km
- cesta v Planino - asfaltiranje 2,5 km
- cesta v Juvanje - asfaltiranje 2,5 km
- Blagovna znamka Flosarska rihta
- Gasilski dom Okonina (ureditev kuhinje)
- Delna ureditev trškega jedra Ljubno
- ureditev 12 novih hidrantov v celotni občini
- ekološka ureditev kokošje farme v Zarazborju (končana)
- Določitev namembnosti kulturnega doma Radmirje
- Ureditev in povezava muzejske ponudbe - Flosarska zbirka - Zakladnica Radmirje
- Ureditev lastništva kulturnega doma na Ljubnem
- Obnova Budnove žage
- Ustanovitev TIC Ljubno
- Registracija dopolnilnih dejavnosti na posameznih kmetijah
- Ustanovitev dveh društev: Komen (Društvo za trženje dobrot ljubenskih kmetij), Toplica (Društvo podeželskih žena Ljubno)
- Ureditev strokovne telovadbe za starejše občane

Občina Solčava:

- Ureditev Planšarije v Logarskem kotu
- Oskrba kmetij s pitno in protipožarno vodo
- Obnova dvorane
- Dopolnilne dejavnosti na kmetiji
- Ureditev fasad v vasi Solčava
- Blagovna znamka Latvica Solčavskega

RPP

Občina Ljubno:

- Priprava prostorsko urbanistične dokumentacije za ekološko parkirišče Loke (izdelan lokacijski načrt)
- Izdelana projektna dokumentacija in pridobitev gradbenega dovoljenja za novo povezovalno cesto iz regionalne ceste na IPC Loke
- Izgradnja športnega igrišča v Radmirju
- Zagotovitev nadomestnega vira pitne vode za območje Okonina, za Ljubno je izvedena vrtina v preizkusnem črpanju, za Radmirje, Juvanje in Meliše so

izvedene študije

- Urejena kanalizacija za zaselek Prod, delno izvedena za zaselek Peči, Rore, in Radmirje, v izdelavi projektna dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja za Juvanje, Okonino in Meliše
- Izdelana študija lokacij čistilnih naprav in priprava prostorskih aktov
- Gradnja ter ureditev nočitvenih kapacitet in gostinskih objektov za turistino dejavnost: ŠC Prodnik, turizem na kmetijah Visočnik, Loger, Bukovje, Batl
- Ureditev športno turistične infrastrukture skakalni center – v zaključni fazi, v izvajanju študija ureditve Vrbja
- Gradnja ceste na Golte – pridobljena projektna dokumentacija za izvedbo, v pridobivanju so soglasja za parcelacijo ceste
- Ureditev in označitev kolesarskih in sprehajalnih poti – v izdelavi zbiranke in grafični prikaz krožnih poti
- Izveden projekt Podeželsko razvojno jedro
- Širitev obrtne cone – v izvajanju
- Vzdrževanje in obnova občinskih cest ter ureditev javne razsvetljave; Povezava s Koroško regijo – pridobljena projektna dokumentacija za izvedbo, v pridobivanju so soglasja za parcelacijo ceste, delno izvedena modernizacija ceste Žačka lipa – povezava z občino Gornji Grad

Občina Luče:

- Ureditev piknik prostora v Podvolovljeku
- Razširitev pokopališča žarni del
- Izdelava izvedbenih aktov, občinskega prostorskega reda, občinske prostorske strategije, digitalizacija
- Ureditev knjižnice in internet kavarne
- Turistična promocija Luč; posodobitev in vzdrževanje internet strani in info ekrana ter ažuriranje in dopolnitev promocijskega materiala
- Kolesarske poti in pešpoti; krožna kolesarska pot in pešpot okoli občine Luče
- Asfaltna preplastitev športnega igrišča pri OŠ
- Asfaltiranje ceste v Krnički Log
- Rekonstrukcija in asfaltiranje ceste v zgornjem delu Podvolovljeka (1,8 km)
- Investicija plinskega ogrevanja za stanovanjska objekta Luče 105 in 106
- Sofinanciranje obnove notranjosti cerkve v Podvolovljeku
- Ureditev Škarfe in brežine ob Savinji od jeza do Luč
- Sofinanciranje obnove stare kašte na Jezu
- Asfaltiranje ceste v Raduho do Nadlučnika
- Izdelava panoramskih tabel in informacijskega ekrana
- Asfaltiranje ceste v Krnico (do Ramšeta in odcep do Dolinarja)
- Izgradnja zadnjega odseka ceste do planine Podvežak in sofinanciranje nove pastirske kočice
- Priprava sprememb in ureditev prostorskih ureditvenih pogojev za center Luč
- Dokončanje čistilne naprave in priključitev prvih objektov na ČN
- Izgradnja številnih podpornih zidov ob hudournikih
- Preureditev podstrešja 'stare' šole v nove učilnice
- Sofinanciranje obnove Kocbekove kočice na Molički planini
- Asfaltiranje ceste v Konjski vrh (skoraj 5 km)

- Asfaltiranje ceste čez Slapnikov plaz (cca 400m) in odsek do lovskega doma
- Izgradnja večnamenskega objekta v Lučah (gasilski prostori, kulturna dvorana in štiri stanovanja)
- Plinifikacija naselja Luč in dela Krnice
- Asfaltiranje I. faze ceste v Podvežo (od Boltinovega travnika do Fiteza)
- Sofinanciranje čistilne naprave na Loki
- Sofinanciranje obnove cerkve v Podvolovljeku in ureditev razsvetljave
- Asfaltiranje II. faze ceste v Podvežo
- Financiranje projekta smučišča in sankališča v Krnici (odkup zemljišč, dokumentacija...)
- Asfaltiranje odseka Proš, Tevč
- Podporni zid in razširitev ceste proti Drtičniku
- Podporni zid na cesti proti Snežni jami

Občina Solčava:

- Izdelava občinske prostorske dokumentacije in digitalizacija
- Oskrba z vodo: Dokončanje vaškega vodovoda (projekt v teku), nadomestni rezervoar za pitno vodo, oskrba kmetij z vodo,
- Vzdrževanje in sprotne sanacije 28 km občinskih cest in gozdnih cest
- Izgradnja sekundarne kanalizacije
- Izgradnja nove šole in vrtca
- Obnova poškodovanih mostov in brvi – Reberski most, Pelinovčev most, Vreskov most (projekt se ni izvedel v celoti)
- Ogrevanje z lesno biomaso (8 individualnih investicij)
- Vzpostavitev vodniške službe (sprejem odloka, izobraževanje vodnikov, organizacija službe)
- Izobraževanje: Tečaj tujih jezikov, izvedba računalniškega tečaja – projekt se permanentno izvaja.
- Izkoriščanja vodnih virov – MHE – projekti v teku pri posameznikih
- čistilna naprava v Solčavi
- priključitev na kabelsko televizijo v Solčavi
- ureditev vstopne cone v Logarski dolini in parkirišč
- ustanovitev zadruge Zadruga Solčava z.o.o.
- Sprejem izdelkov v blagovno znamko Latvica Solčavskega

A 4. 3. Vključenost območja v druge razvojne programe in opis uspešno izvedenih projektov in produktov

A 4. 3. 1. PHARE

- Pridelano v Zgornji Savinjski dolini (Povezovanje kmetov pri nastajanju skupne gospodarske infrastrukture za predelavo in učinkovitejše trženje kmetijskih izdelkov, Zagotovitev pogojev proizvodnje in trženja kmetijskih izdelkov) – PHARE, čezmejno sodelovanje Slovenija/Avstrija 1999, Sklad za male projekte

Namen projekta je bil vzpodbuditi razvoj podpornega okolja za razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah v Zgornji Savinjski dolini, ki bi nosilec kmetijske dejavnosti omogočilo uspešnejšo diverzifikacijo dejavnosti in zagotavljanje boljše dohodkovne infrastrukture, lokalnim skupnostim pa trajni razvoj podeželja z možnostjo zaposlovanja. Rezultati: 14 delavnic (3 animacijske, 8 za krepitev sodelovanja znotraj interesnih skupin, 3 usposabljanja), izdelana dva tehnološka elaborata in sicer za klavnico s predelavo in za učno kuhinjo s prodajnim mestom, izdelan projektno gradbena dokumentacija za oba skupna objekta gospodarske infrastrukture – klavnica in učna kuhinja, izdelana idejna zasnova in celostna podoba prodajnega mesta, izdelana dva investicijska načrta: klavnica s predelavo in učna kuhinja s prodajnim mestom, promocija – sprotno informiranje o stanju na projektu

- Trženje kmetijskih izdelkov, Kako izboljšamo kakovost in trženje izdelkov s kmetij – Phare CBC 2001 – 2003

Cilj projekta je bil usposobiti pridelovalce in predelovalce kmetijskih izdelkov za bolj uspešen nastop na trgu. V okviru projekta so bile izvedene aktivnosti izmenjave izkušenj med predelovalci iz Koroške, Gorenjske in savinjske regije s predelovalci iz Avstrije, izvedeno je bilo ocenjevanje produktov sadnih, mesnih in mlečnih izdelkov, izdelan promocijski material: dopolnilne dejavnosti na kmetiji, turizem na kmetiji.

- Izboljšajmo kakovost izdelkov s podeželja – Phare program čezmejnega sodelovanja, Sklad za male projekte Slo/A 2000

Izvedene delavnice informiranja in usposabljanja, izvedeno senzorično ocenjevanje mesa, suhomesnatih izdelkov, mleka in mlečnih izdelkov ter pekovskih izdelkov glavne aktivnosti pa so bile usmerjene na samo predstavitev pravilnikov blagovnih znamk na območju: Flosarska rihta in Latvijca solčavskega; izdelan je bil pravilnik o pogojih podeljevanja pravice do uporabe za obe blagovni znamki, interna pravila oz kriteriji za podelitev pravice do uporabe blagovnih znamk ter pravilnik o senzoričnem ocenjevanju kakovosti izdelkov za ocenjevanje sadnih in mesnih izdelkov, mleka in mlečnih izdelkov, kruha in peciva. Podeljene so bile prve pravice do uporabe blagovnih znamk Flosarska rihta in Latvijca solčavskega.



- Usposabljanje turističnih vodnikov – Phare 2000 donacijska shema

- Aktiviranje neizkoriščenih potencialov podeželja – Phare 2000 donacijska shema
- Vstop kmečkih žena na trg dela
- Vstop mladih v svet podjetništva
- Znanje – ključ do uspešnega podjetja – Phare 2003

Namen projekta Znanje - ključ do uspešnega podjetja je bil v procesu vseživljenjskega učenja izboljšati kakovost človeških virov, t.j. srednjega vodstvenega kadra v malih in srednje velikih podjetjih v Savinjski regiji. V projektu smo raziskali trenutno povpraševanje malih in srednjih podjetij po formalnem in funkcionalnem znanju in se nanj odzvali s pripravo in izvedbo programa poklicnega svetovanja in izobraževalnih modulov (jezikovno in računalniško izobraževanje, komunikacija in učenje socialnih veščin, znanje za osebnostno rast) za 160 zaposlenih. Projekt je obsegal še promocijo, diseminacijo rezultatov ter evalvacijo. Konkretni rezultati: anketiranje o potrebah po znanju med 557 zaposlenimi v 133 malih in srednjih podjetjih v Savinjski regiji; brezplačno izobraževanje za 521 zaposlenih; načrtovani izobraževalni moduli: angleški in nemški jezik (poslovni), računalništvo in e-poslovanje, poslovna retorika, delavnica za osebnostno rast.

A 4.3.2. INTERREG

- Kmečka tržnica kot inovativna prodajna struktura kmetijskih produktov – Interreg SLO-Avstrija 2000 – 2006

Prijavitelj projekta je sicer Mestna občina Velenje, partner je bila Savinjsko – šaleška območna razvojna agencija in zaradi tega je bilo kar nekaj aktivnosti v okviru projekta izvedenih za Zgornjo Savinjsko dolino. Narejen je bil monitoring in koncept delovanja kmečke tržnice v Velenju. Postavljeni so bili kriteriji za sprejem nosilcev blagovne znamke Z nasmehom narave iz SAŠA regije in narejena je bila Strategija trženja kmetijskih produktov v Zgornji Savinjski in Šaleški dolini. Izveden je bil sprejem nosilcev regijske blagovne znamke Z nasmehom narave iz SAŠA regije za nekatere prosilce tudi v Zgornje Savinjski dolini. Vsako soboto je ena stojnica v okviru projekta postavljene kmečke tržnice v Velenju namenjena Zgornjesavinjskim ponudnikom.



- Partnerstvo dobrot brez meja – Interreg SLO – Avstrija 2000 – 2006

Z namenom povezovanja in organiziranega trženja kakovostnih izdelkov so se na območju Gorenjske, Koroške, Savinjske, Podravske in Pomurske regije že prej oblikovale regionalne in lokalne blagovne znamke. Dobrote iz posameznih blagovnih znamk smo preko skupaj zasnovanih aktivnosti povezali med seboj v partnerstvo dobrot brez meja. S pričetkom projekta v letu 2005 in zaključkom v letu 2007 smo izvedli več skupnih promocijskih aktivnosti različnih blagovnih znamk (V našem območju smo promovirali lokalni blagovni znamki Flosarska rihta in Latvijca solčavskega), pripravili strategijo trženja kmetijskih izdelkov in pripravili popis možnih shem kakovosti.

➤ EKOSAN – spodbujanje energetske optimirane gradnje in sanacije objektov
Projektne partnerja obeh straneh meje sta v okviru srečanj v preteklih dveh letih definirala medsebojni interes za sodelovanje in povezovanje, organizirala informativne prireditve ter na ta način pridobila potrditev velikega interesa slovenskih projektantov in izvajalskih podjetij za prenos know howa in dosedanjih izkušenj avstrijskih partnerjev na področju načrtovanja in gradnje energetske varčnih objektov in skupne projektne aktivnosti. Na ta način je bil tudi uspešno oblikovan projekt, katerega delno sofinanciranje prihaja iz naslova Programa pobude Skupnosti INTERREG IIIA Slovenija – Avstrija 2000-2006. V projekt so bili vključeni tudi objekti in udeleženci iz Zgornje savinjske doline.

A 4. 3. 3. EIE – Intelligent Energy Europe

➤ Energetska agencija za Savinjsko in Koroško regijo
Mestna občina Velenje je v mesecu marcu 2005 prijavila projekt z naslovom Ustanovitev lokalne energetske agencije (LEA) za Savinjsko in Koroško regijo na evropski program Inteligentna energija za Evropo. V slovenskem konzorciju je poleg Mestne občine Velenje potrdilo sodelovanje še Mestna občina Celje, Mestna občina Slovenj Gradec, občina Žalec, občina Šoštanj, občina Dobrna, občina Nazarje in občina Gornji Grad. V prihodnosti ima lokalna energetska agencija namen pokriti večino občin znotraj Savinjske in Koroške regije. Eden od pogojev za prijavo projekta je bil ustanovitev mednarodnega konzorcija, ki ga poleg Mestne občine Velenje sestavljajo Provincija Cadiz (Španija), Palermo (Italija) in Karlovo (Bolgarija).

A 4. 3. 4. Drugi programi s področja kulture in izobraževanja

Največ programov in projektov na področju Zgornje savinjske doline je bilo izvedenih preko Savinjsko – šaleške območne razvojne agencije d.o.o. iz Mozirja in Andragoškega zavoda - LU Velenje, ki ima samostojno enoto za učenje tudi v Nazarjah.

➤ Usposabljanje za življenjsko uspešnost - Most do izobrazbe (UŽU MI)
Izobraževalne organizacije, ki so izvajale program z udeleženci iz Zgornje Savinjske doline so LU Velenje in INVEL d.o.o. Program je bil namenjen odraslim, ki so se že, ali se še bodo, vključili v nadaljnje formalno izobraževanje. Za pridobivanje višje stopnje izobrazbe so temeljne spretnosti, povezane s pismenostjo, ključnega pomena za osvajanje učnih vsebin in za izkazovanje naučenega pri preverjanju znanja, navsezadnje tudi za uspešnost na zahtevnejšem delovnem mestu. Cilj programa je obnavljanje ali pridobivanje temeljnega znanja in spretnosti, povezanih s pismenostjo, rabo računalnika, razvijanje socialnih spretnosti, usposabljanje za vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo ter spoznavanje učnih metod, kar udeležencem omogoča lažje in učinkovitejše obvladovanje učne snovi.

➤ Usposabljanje za življenjsko uspešnost – Beremo in pišemo skupaj (UŽU BIPS)
Udeležence iz Zgornje Savinjske doline sta v program vključevali izobraževalni ustanovi LU Velenje in INVEL d.o.o. Namen programa je bil, da so se vanj vključili starši osnovnošolskih otrok, ki so želeli pomagati svojim otrokom pri učenju, da bi le-ti bili v šoli čim bolj uspešni ter dosegli višjo stopnjo izobrazbe, kot jo imajo sami, spoznali učinkovitejše metode učenja za delo z otroki, obnovili znanje ter se poučiti o novih stvareh, pravilno napisali nekatera besedila, kot so: opravičilo, prošnja, zahvala, pismo, vabilo, voščilnice ter obnoviti pravopisno znanje, si obogatili tudi notranjo izobrazbo in drugo.

➤ Center za vseživljenjsko učenje – Center VŽU UM

V okviru projekta se je vzpostavil center za vseživljenjsko učenje Velenje, katerega udeleženci so tudi iz Zgornje Savinjske doline. Nosilec projekta je INVEL d.o.o. Velenje.

➤ Študentom prijazna regija – SAŠA regija

Projekt v okviru Savinjsko – šaleške območne razvojne agencije d.o.o., katerega namen je bil povečevati zaposlitveno možnost študentov pri prehodu med šolanjem in zaposlovanjem v območju in aktivnejše sodelovanje med študenti in delodajalci.

➤ Nekateri drugi evropski projekti:

Nova priložnost – GRUNDTVIG 2

Pravica do učenja

Moja kultura je drugačna od tvoje

A 4.3.5. Drugi programi s področja ohranjanja okolja

➤ Uvajanje smernic evropskega pravnega reda in informiranje potrošnikov na področju varstva okolja v kmetijstvu (ACCESS 2000)

➤ Okrogli mizi Kako ohraniti Smrekovec (44 udeležencev), Kako ohranjamo Smrekovec Ciljne skupine okrogle mize: lastniki zemljišč, domačini, predstavniki različnih inštitucij. Cilj okroglih miz je bilo opozarjanje na kršitve voznikov motornih vozil v naravnem okolju na območju Smrekovca, ohraniti čudovito naravo, podpreti trajnostni razvoj. Udeleženci okrogle mize so izrazili potrebo po organiziranem delovanju za ohranitev narave Smrekovškega pogorja. Prva okrogla miza je bila povod za:

➤ Ustanovitev projektne skupine civilne družbe za ohranitev Smrekovca: prvi projekt Ohranimo Smrekovec

V okviru projekta je nastala zloženka in spletne strani www.smrekovec.net v slovenščini, nemščini in angleščini, plakati za opremljanje obveščevalnih tabel in razobešanje na ustreznih vidnih mestih.

➤ Vpliv okoljskih sprememb na gozd Smrekovškega pogorja

V okviru projekta izdana zloženka poslana na vsa gospodinjstva občin Šoštanj, Ljubno, Črna na Koroškem. Donator je bilo Britansko veleposlaništvo.

➤ Zavzemi se za Smrekovec

Projekt je bil namenjen učencem lokalnih osnovnih šol s ciljem odgovornega ravnanja s domačo naravno dediščino. V okviru projekta so bile izdane razglednice z motivi učencev, dokumentarni film, majice z logotipom projekta, organizirana proslava ob dnevu okolja 07. 06. 2006. Donatorji so bili Veleposlaništvo Kraljevine Nizozemske, Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za okolje in prostor.

➤ Ukrepaj zdaj

Rezultat projekta iz lastnih sredstev NZS: tiskovna konferenca in letak z istim naslovom poslan na vsa gospodinjstva s sporočilom zakaj je neurejen motoriziran promet motornih sani, krosov in štirikolesnikov za naravo škodljiv in za ljudi nevaren.

A 4. 3. 6. Drugi programi s področja turizma in podeželja

- Skupni katalog za promocijo in trženje turistične ponudbe Zgornje Savinjske doline
- Savinjsko – Šaleški kolesarski park

Omrežje kolesarskih poti: popis možnih kolesarskih poti in narejene podlage za enotno označitev in ureditev

- Učne poti: popis možnih učnih poti v območju
- Strokovno usposabljanje in izobraževanje na področju turizma
- Podeželsko razvojno jedro

Z namenom spodbujanja podjetništva in turizma na podeželju sta leta 2004 občina Ljubno in Savinjsko – šaleška območna razvojna agencija d.o.o. ustanovili Savinjo, zavod za razvoj podeželja in turizma, ki je preko sofinanciranja s strani Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI) pridobil status podeželskega razvojnega jedra. Glavne aktivnosti: Tehnološko – organizacijsko – inovacijsko – tržna podpora, vseživljenjsko učenje, promocija trajnostnega razvoja. Rezultati:

Število programov animacije in informiranja: 33 (vključenih 2.941 udeležencev)

Število izvedenih programov usposabljanja: 43 (vključenih 375 udeležencev)

Število izvedenih promocijskih aktivnostih: 21

Število vključenih v svetovanje: 110

Število samozaposlitev: 20

Število novih izdelkov: 20

Število novih podjetniških povezav: 9

- Turistični grozd

A 4. 5. Popis in možnost izrabe obstoječih razvojnih struktur na območju LAS

V Zgornje Savinjski dolini deluje že tekom let več podpornih inštitucija na področju razvoja podjetništva in podeželja. Nekatere inštitucije in podjetja delujejo zgolj na območju občin Zgornje Savinjske doline, druge so vključene v celotno Savinjsko regijo in širše, zopet druge imajo sedež delovanja v sosednjem območju, a delujejo tudi na obravnavanem območju. Našteli bomo samo nekatere izmed njih, ki imajo sedež na območju Zgornje savinjske doline in predstavljajo dober primer podpornega okolja in seveda kot možnost nadaljnje izrabe obstoječih razvojnih struktur.

1. Savinjsko – šaleška območna razvojna agencija d.o.o.

Savinjsko-šaleška območna razvojna agencija vključuje v svoje delovanje partnerje, ki so pripravljene prispevati k razvoju lokalnega okolja in celotnega območja, jih motivira za skupno reševanje problemov, postavljanje prioritet v okolju, išče razvojne potenciale in jih usmerja k realizaciji zastavljenih ciljev. Je pomembna obstoječa podporna razvojna inštitucija, saj ima veliko izkušenj in referenc v sami pripravi, prijavi in izvajanju projektov s področju podjetništva, izobraževanje, razvoja podeželja in turizma. Izvaja tudi vavčersko svetovanje in ima vstopno točko za VEM.

2. Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma

Savinja, zavod za razvoj podeželja in turizma je samostojna neprofitna enota. Namenjeno je članom kmečkih gospodarstev s potencialom razvoja dopolnilnih dejavnosti in osebam, ki želijo opravljati dejavnosti na podeželju. Zagotavlja potrebno podporo posameznim projektom in posameznim nosilcem dejavnosti pri zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev ter njihovemu trženju. Zavod sta decembra 2003 ustanovili: Občina Ljubno in Savinjsko –

šaleška območna razvojna agencija, d.o.o. z namenom zagotavljati podporo razvoju kmetijstva in podeželja, ustvarjati podporno okolje za razvoj novih dejavnosti in delovnih mest na podeželju, povečati motiviranost in usposobljenost podeželskega prebivalstva, zagotavljati skupno razvojno infrastrukturo; center za usposabljanje in učna enota, zagotavljati podporo posameznikom za razvoj, predelavo in trženje kakovostnih, izdelkov in storitev podeželja, povečati zaposlitvene in poklicne možnosti, spodbujati razvoj turizma ter povečati turistično privlačnost podeželja. V pripravah območja na Leader pristop je bil zavod evidentiran kot upravljalec lokalne akcijske skupine (LAS) za Zgornje savinjsko dolino.

3. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko svetovalna služba Mozirje

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) je nevladna stanovska organizacija, ustanovljena na podlagi Zakona o Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, ki je bil objavljen 16. junija 1999. Njena naloga je zastopanje interesov kmetijstva, gozdarstva in ribištva, svetovanje posameznikom in pravnim osebam, ki opravljajo kmetijsko, gozdarsko in ribiško dejavnost ter pospeševanje gospodarnega in okolju prijaznega kmetovanja, gozdarstva in ribištva. Za KGZS je značilno obvezno članstvo, ki zagotavlja dolgoročnost in samostojnost. Je reprezentančni partner vladi, lahko izvaja javna pooblastila, pri izvrševanju javnih pooblastil izdaja javne listine ter daje pripombe in predloge na zakone, podzakonske akte, proračun, izobraževalne programe in druge javne dokumente, ki se dotikajo področij kmetijstva, gozdarstva in ribištva. Pomembno vlogo ima pri promociji slovenskega kmetijstva doma in v tujini. Območje pokriva Kmetijsko gozdarski zavod Celje, območna enota Celje s sedežem v Celju, lokalno pa pokriva Izpostava območne enote s sedežem v Mozirju. V okviru KGZS deluje tudi Kmetijska svetovalna služba, ki ima v Zgornje Savinjski dolini sedež v Mozirju, za potrebe občin Gornji Grad, Ljubno, Luče in Solčava pa deluje tudi s sedežem na Ljubnem ob Savinji. Omenjena inštitucija ima bogate izkušnje na področju kmetijskega in gozdarskega sektorja in bo kot ključni razvojna struktura za razvoj registriranih novih dejavnosti v podeželskem prostoru Zgornje Savinjske doline.

4. Zavod za gozdove Slovenije

Zavod za gozdove Slovenije je organiziran v centralni enoti v Ljubljani in 14 območnih enotah. Območne enote so razdeljene na krajevne enote, te pa naprej na gozdne revirje. Območje pokriva Območna enota Nazarje, ki poleg obravnavanega območja pokriva tudi Šaleško dolino. Organizacijsko je OE Nazarje razdeljena na 5 krajevnih enot z 20 revirji, od tega krajevne enote za Zgornjo Savinjsko dolino: KE Luče, KE Ljubno ob Savinji, KE Gornji Grad, KE Nazarje. KE Šoštanj je v Šaleški dolini. Zavod je obstoječa podporna razvojna struktura za ciljno skupino gozdarjev, tako s področja strokovnega kadra kot lastnikov gozdov.

5. Naravovarstvena zveza Smrekovec

NZ Smrekovec združuje društva, ki se zavzemajo za varstvo narave in trajnostni razvoj in delujejo na širšem območju Smrekovškega pogorja. Trenutno je v zvezo včlanjenih 6 društev: Planinsko društvo Šoštanj, Velenje, Ljubno ob Savinji, Črna na Koroškem, Savinjsko gozdarsko društvo in Lovska družina Smrekovec. Zveza želi spodbuditi lokalna društva in lokalno prebivalstvo k aktivni udeležbi pri snovanju trajnostnega razvoja in s tem k ohranitvi naše naravne dediščine. Zveza ima bogate izkušnje s področja izvajanja naravovarstvenih projektov. Tudi v bodoče so potencialna obstoječa razvojna struktura na področju ohranjanja okolja, promocije zaščitene območij in drugo na področju trajnostne rabe prostora. Zveza ima sedež v Šoštanju, vendar aktivno deluje tudi v občini Ljubno ob Savinji, posebej na zaščitene območjih.

6. Javni zavod za turizem, kulturo, šport in mladino Mozirje

Krajše zavod za TKŠM Mozirje deluje od 19. marca 2007. Zaposleni v zavodu si skupaj s Mozirjani prizadevajo poenotiti turistično ponudbo, popestriti ponudbo kulturnih in športnih dogodkov ter v vse akcije in dejavnosti vključiti predvsem mlade. Pod okriljem zavoda deluje tudi TIC Mozirje. Zavod je obstoječa podporna razvojna struktura na področju turizma, kulture, športa in mladine.

7. Savinjsko gozdarsko društvo SaGD

Društvo je bilo ustanovljeno z namenom združevanja gozdarskih strokovnjakov in drugih, posebej zainteresiranih posameznikov, da bi skupaj prispevali k izboljšanju gospodarjenja z gozdom in gozdnim prostorom, k izboljšanju okolja in kakovosti življenja. Zadnja leta je društvo aktivno na področju povezovanja zaposlenih na Zavodu za gozdove RS – OE Nazarje, na Gozdnem gospodarstvu Nazarje, upokojenih gozdarjev in nekaterih drugih članov v okviru strokovnih ekskurzij v tujino in po Sloveniji, strokovnih izobraževanj, sodeluje pa tudi z drugimi društvi na področju varovanja narave. Društvo je že sodelovalo z manjšimi projekti na področju varstva in urejanja okolja z občinami Nazarje, Mozirje in Ljubno. Društvo je pomembna podporna obstoječa razvojna struktura na področju razvoja gozdarstva in varovanja okolja.

8. Savinjsko društvo za obnovljive vire energije in ekologijo

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1986 z nazivom društvo za male hidroelektrarne. V letu 2008 se je preimenovalo v društvo za obnovljive vire energije in ekologijo. Šteje 77 članov. Geografsko ni omejeno samo na Zgornje savinjsko dolino, temveč so člani društva tudi iz spodnje Savinjske doline in Koroške. Vsako leto prirejajo strokovna izobraževanja na temo obnovljivih virov energije in ekologije, spremljajo zakonodajo s tega področja in aktivno sodelujejo z ribiči in ostalimi društvi za varovanje okolja in skrbi za njegovo ohranjenost zanamcem. Društvo je podporna obstoječa razvojna struktura za razvoj različnih oblik alternativne energije.

9. Društvo kmetov Zgornje Savinjske doline

Društvo ima dolgoletne izkušnje v organiziranju različnih strokovnih izobraževanj svojih članic. Aktivno sodelujejo s Kmetijsko svetovalno službo Mozirje. Društvo je med najštevilčnejšimi v dolini, saj šteje okoli 530 članic, združenih v 18 krajevnih enotah in pomeni evidentirano podporno razvojno strukturo predvsem za ciljno skupino kmečkih žensk.

10. Logarska dolina d.o.o.

Podjetje Logarska dolina d.o.o. je bilo ustanovljeno leta 1992, na podlagi sodelovanja lokalnega prebivalstva, lokalnih organizacij in podjetij. Ima bogate izkušnje v pripravi in izvajanju nacionalnih in mednarodnih projektov, osnovni cilj podjetja pa je razvoj Logarke doline. Je pomembna razvojna struktura na področju turizma, varovanja okolja in podjetništva na podeželju.

11. Zadruga Solčava z.o.o.

Zadruga je bila ustanovljena leta 2002 z namenom, da se povežejo skupni interesi v prizadevanjih za uspešnejše trženje domačih surovin in produktov. Danes šteje zadruga 41 članov in je pomembna podporna razvojna struktura na področju inovativnosti v kmetijskem in gozdarskem sektorji – v okviru zadruge se je namreč že razvila inovativna interesna skupina za predelavo volje (tehnika polstenja).

12. Turistično informativni centri - TIC

V vseh občinah v Zgornje savinjski dolini, razen v Gornjem Gradu, Nazarjah in Rečici ob Savinji, so turistično informacijski centri za potrebe informacij o turizmu in turistični ponudbi kraja (skupno 4 TIC). Trenutno TIC delujejo v okviru občin. Že sedaj se aktivno vključujejo v turistične programe in projekte na nacionalni in mednarodni ravni. TIC so potencial za ciljno skupino turističnih dejavnosti, tako ponudnikov kot tudi potrošnikov turistične ponudbe.

13. Čebelarstva zveza SAŠA

Zveza združuje čebelarstva društva iz Zgornje Savinjske in Šaleške doline z namenom skupnega nastopa na trgu in skupnem trženju. Je pomembna obstoječa razvojna struktura za ciljno skupino čebelarjev.

14. Vising d.o.o.

Zasebno podjetje ima bogate izkušnje v poslovnem in davčnem svetovanju. V podjetju pripravljajo poslovne načrte za pripravo različnih programov, med drugim tudi za prijavo na razpise s področja kmetijstva. Podjetje evidentirana obstoječa razvojna struktura na področju podjetništva v kmetijstvu.

15. Zgornjesavinjska kmetijska zadruga Mozirje z.o.o.

Zadruga ima bogate izkušnje v organiziranem odkupu mleka, živine in lesa v dolini in širše. Je obstoječa razvojna struktura na področju kmetijstva, gozdarstva, trgovine in podjetništva.

16. Društvo ljubiteljev kulturne in tehnične dediščine Zgornjesavinjski starodobniki

Društvo deluje od leta 2006 in pomeni pomembno razvojno strukturo na področju varovanja in ohranjanja kulturne in naravne dediščine podeželja, saj si v društvu prizadevajo ohraniti izvirne eksponate naših prednikov in jih inovativno umestiti v sodobno življenje.

17. Druge inštitucije in podporne razvojne strukture v območju

Evidentirane razvojne strukture so aktivno sodelovale v razvojnih programih, tako pri CRPOV programih (nekateri od evidentiranih so rezultat CRPOV programov) kot tudi razvojnih programih podeželja in v Lokalni razvojni strategiji. S pripravo na Leader območje in pripravo za črpanje sredstev po pristopu leader. Tako bodo aktivno vključene v realizacijo izvedbenega dela LRS tudi v nadaljevanju, še posebej pri izvajanju projektov iz Leader sredstev. Omenjene obstoječe razvojne strukture so večinoma tudi člani in ustanovitelji Lokalne akcijske skupine za Zgornjo Savinjsko dolino. Delujejo na območju Zgornje savinjske doline in tudi širše. Povezujejo se z drugimi razvojnimi strukturami v regiji in nekatere tudi na mednarodni ravni.

Kot pomembne obstoječe razvojne strukture na območju so tudi tiste, ki nimajo sedeža v obravnavanem območju, pa delujejo in pomembno vplivajo na razvoj območja. To so:

- ⇒ Projektna pisarna Mestne občine Velenje,
- ⇒ Razvojna agencija Savinja iz Žalca,
- ⇒ Regionalna razvojna agencija iz Celja,
- ⇒ Nekateri razvojni zavodi registrirani v Celju,
- ⇒ Drugo

B. SWOT ANALIZA RAZVOJNIH MOŽNOSTI OBMOČJA

Prikazana je skupna swot analiza razvojnih možnosti, ki vključuje priložnosti, ovire, prednosti in slabosti območja. V nadaljevanju je predstavljena swot analiza po posameznih področjih.

B. 1. SWOT ANALIZA – SKUPNA

PREDNOSTI (+)	SLABOSTI (-)
<ul style="list-style-type: none"> ○ ohranjeno in ekološko neobremenjeno okolje ○ naravno okolje z zavarovanimi območji (velik delež Natura 2000, krajinski park in za zavarovanje predlaganih območij) ○ območje občin je zaokrožena celota in obmejno območje ○ velika biotska pestrost, ohranjeni vodni potenciali, velik delež gozdov ○ bogata in relativno ohranjena naravna in kulturna dediščina z možnostjo razvijanja dodatne turistične ponudbe ○ ugodna klima – predvsem v poletnem času ○ obstoječa turistična infrastruktura in turistična ponudba ○ tradicionalne turistične prireditve (Flosarski bal, Lučki dnevi, dnevi turizma na Solčavskem,..) ○ naraščanje individualnih vlaganj v turistično dejavnost in druge dejavnosti na kmetiji ○ navezanost ljudi na območje in interes za razvoj ○ določene skupine prebivalstva so že motivirane in usmerjene v razvoj posameznih dejavnosti oz. programov ○ obstoj dobrih praks na različnih področjih in obstoj tradicionalnih znanj ○ razvijajoča se institucionalna podpora ter podporno okolje za podjetnike in nosilce dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (PRJ, SAŠA ORA,..) ○ prisotna so že povezovanja za skupne programe in nastope ○ že obstoječi programi in iniciative ○ relativno veliko število malih podjetij in samostojnih podjetnikov 	<ul style="list-style-type: none"> ○ pretežno gorsko višinsko območje, ○ pomanjkanje delovnih mest za celotno aktivno prebivalstvo, posebej za mlade ○ nezadostno razvita komunalna infrastruktura ○ neustrezna prometna infrastruktura ○ obstoječe in razvijajoče se kolesarske, tematske in sprehajalne poti so nepovezane med seboj in premalo dobro označene ○ pomanjkanje strokovnega kadra ○ nizka izobrazbena struktura ○ pomanjkljivosti v usklajevanju razvoja, premalo skupnih nastopov, ○ nizka stopnja predelave in prenizka dodana vrednost ○ premalo uspešno trženje in promocija ○ slaba izkoriščenost zmogljivosti in atraktivne turistične ponudbe ○ Premalo izkoriščene nastanitvene kapacitete ○ pomanjkanje kvalitetnih, primerno opremljenih prodajnih mest ○ pomanjkanje kvalitetnih avtohtonih prodajnih artiklov (spominki...) ○ ekonomska šibkost nosilcev dejavnosti ○ neugodna starostna struktura ○ premajhni finančni vložki za razvoj in promocijo ○ majhno število zaposlenih v obstoječih podjetjih ○ pomanjkanje samoiniciativnosti, samozavesti ○ neuskklajenost ter nesodelovanje med uporabniki prostora (ribiči, lovci, naravovarstveniki, lastniki, športniki in ponudniki športnih aktivnosti...) ○ nepovezanost med posamezniki in službami, ki se ukvarjajo z razvojem podeželja

PRILOŽNOSTI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> ○ že oblikovane interesne skupine za razvoj nekaterih dejavnosti ○ vključevanje v razvojne projekte z izrabo državnih in evropskih finančnih virov ○ pripravljenost za opravljanje dopolnilnih dejavnosti ○ razvoj socialnih storitev kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji ○ zavedanje pridelovalcev po potrebah povezovanja in skupnem trženju pridelkov (pripravljenost za skupne nastope) ○ pridelovalci želijo prodajati izdelke na tržnicah ○ vedno večje povpraševanje potrošnikov po kvalitetnih kmetijskih pridelkih in izdelkih ter zdravo pridelani hrani ○ prodaja kmetijskih pridelkov z označbo višje kakovosti ○ prepoznavnost območja preko blagovnih znamk ○ skupni predelovalni obrati ○ skupna prodajna mesta (na turistično bolj obiskanih točkah bi lahko organizirali prodajna mesta za izdelke in pridelke z območja) ○ direktna prodaja na domu (kmetije odprtih vrat, turistične kmetije,..) ○ razvoj lesne predelave kot redne in dopolnilne dejavnosti, večja dodana vrednost ○ večnamensko koriščenje gozda (gospodarsko, ekološko, klimatsko, turistično, zdravstveno, gozdni sadeži,..) ○ možnost uporabe alternativnih virov energije (vodni viri, biomasa) ○ predelava domačih surovin ○ ekološka pridelava in predelava ○ intenzivnejši razvoj dopolnilnih dejavnosti ○ skupni nastopi nosilcev turistične dejavnosti pri trženju in promociji ○ oblikovanje skupnih turističnih programov (alternativne oblike, adrenalinski, mladinski turizem, ○ oblikovanje skupnega turističnega produkta območja ○ proizvodnja in trženje spominkov, izdelkov drobne obrti, izdelkov s kmetij ○ sodelovanje s sosednjimi območji – vključenost v regijske in nacionalne turistične programe ○ trženje naravnih danosti in aktivnosti v naravi (rekreacija, lov, ribolov, fotolov, turizem...) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ individualizem ljudi in institucij ○ počasno razumevanje ključnih razvojnih priložnosti območja in s tem zaostajanje v razvoju za ostalim območjem ○ nezadostno in dolgotrajno usklajevanje med sektorji (kmetijstvo, turizem, narava, kultura..) ○ nezavedanje nujnosti povezovanja in skupnih nastopov ○ neustrezna gospodarska infrastruktura za predelavo in trženje ○ Podnebje ne omogoča pridelave zelenjave skozi celo leto ○ razdrobljenost sredstev za investicije in razvoj ○ pomanjkanje finančnih virov ○ registracijski in drugi postopki za dejavnosti v manjšem obsegu ○ zapleteni in dolgotrajni postopki priprave dokumentacije in registracije dejavnosti ○ omejevalna zakonodaja (tudi zavarovana območja) ○ zahtevni pogoji in postopki predelave ○ neuporaba sodobnih komunikacijskih sredstev ○ zakoreninjenost neprilagajanja zahtevam trga nekaterih starejših nosilcev kmetijskega gospodarstva ○ premalo informacij in njihova razdrobljenost ○ neustrezni prostorski plani in pogoji ○ prepočasno urejanje infrastrukturnih problemov podeželja (ceste, čistilne naprave, vodovodi..) ○ nepoznavanje priložnosti turizma v ohranjeni naravi (zavarovana območja) ○ na območju ni klavnice

B. 2. SWOT ANALIZA PO PODROČJIH

B. 2. 1. SWOT ANALIZA – OKOLJE IN PROSTOR

PREDNOSTI (+)	SLABOSTI (-)
<ul style="list-style-type: none"> • ohranjeno in čisto naravno okolje_z zavarovanimi območji • ekološko neobremenjeno okolje (v območju ni industrije ali drugih večjih onesnaževalcev) • obmejno območje • območje občin je zaokrožena celota • redka, pretežno podeželska poselitev, velike kmetije - celki • prostor za razvoj različnih dejavnosti • velika biotska pestrost • ohranjeni vodni potenciali 	<ul style="list-style-type: none"> • necelovita strategija razvoja prostora in prostorsko planiranje • neusklajena raba prostora • relativno slaba cestna / prometna infrastruktura • pomanjkanje prostora za nekatere dejavnosti • zavarovano območje kot omejitev za razvoj nekaterih dejavnosti • strmi in plazoviti tereni, vodna erozija • slaba dostopnost do zaposlitvenih in oskrbovalnih centrov • neustrezne povezave z drugimi regijami • oddaljenost od regijskih središč • slaba ozaveščenost o ekologiji
PRILOŽNOSTI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> • možnost uporabe alternativnih virov energije (vodni viri, biomasa) • možnost uporabe vodnih virov in drugih naravnih virov za • sooblikovanje turistične ponudbe • trženje naravnih danosti in aktivnosti v naravi (rekreacija, lov, ribolov, fotolov...) 	<ul style="list-style-type: none"> • preslabo poznavanje naravnih procesov in možnosti trženja nelesnih funkcij gozda • lovska zakonodaja • neusklajenost med uporabniki prostora (ribiči, lovci, lastniki, naravovarstveniki, športniki in ponudniki športnih aktivnosti...)

B. 2. 2. SWOT ANALIZA – ČLOVEŠKI VIRI

PREDNOSTI (+)	SLABOSTI (-)
<ul style="list-style-type: none"> • določena strokovna znanja domačinov • izkušnje domačinov za posamezna področja razvoja • gostoljubnost, prijaznost, komunikativnost prebivalstva • tradicija pri opravljanju določenih dejavnosti • navezanost na območje, vztrajnost pri doseganju zastavljenih ciljev • pripravljenost za pomoč • relativno dobro razvit osnovnošolski izobraževalni sistem • interes prebivalstva za razvoj območja 	<ul style="list-style-type: none"> • pomanjkanje delovnih mest za celotno aktivno prebivalstvo posebej za mlade • odliv strokovnega kadra zaradi pomanjkanja ustreznih delovnih mest • študenti se na vračajo v območje • skromen stanovanjski potencial • neugodna starostna struktura • neugodna izobrazbena struktura • pomanjkanje nekaterih vrst strokovnega kadra • neizkušenost strokovnega kadra • pomanjkanje izobraževalnih institucij • primanjkljaj specifičnih znanj • relativno visoke dnevne migracije • visoki prevozni stroški • nepovezanost delovanja strokovnih in drugih institucij • nemotiviranost določenih skupin za nekatere programe • dostopnost zdravstvene mreže
PRILOŽNOSTI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> • intenzivnejši razvoj proizvodnih in storitvenih dejavnosti za potrebe turizma • intenzivnejši razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah • pripravljenost za opravljanje dopolnilnih dejavnosti • oblikovane interesne skupine za razvoj dopolnilnih dejavnosti in za razvoj skupne gospodarske (predelovalne in prodajne infrastrukture) 	<ul style="list-style-type: none"> • zakoreninjenost neprilagajanja zahtevam trga nekaterih starejših nosilcev kmetijskih gospodarstev • prepočasno razumevanje ključnih razvojnih priložnosti območja in s tem zaostajanje v razvoju z ostalim območjem

B. 2. 3. SWOT ANALIZA – KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

PREDNOSTI (+)	SLABOSTI (-)
<ul style="list-style-type: none"> • ekološka neobremenjenost območja omogoča zdravo pridelavo • velik delež gozdov kot vir energije in surovine za predelavo • sonaravno gospodarjenje z gozdovi omogoča dobro opravljanje javnih funkcij gozdov (ekološke, socialne) • navezanost na zemljo • tradicija • usmerjenost kmetij • interes za ovčerejo • interes in možnosti za razvoj dopolnilnih dejavnosti • interes za ekološko in sonaravno kmetovanje ter delo z gozdovi • interes za pridobitev specifičnih znanj • obstoj dobrih praks na različnih področjih • opremljenost s kmetijsko mehanizacijo • velike kmetije 	<ul style="list-style-type: none"> • pretežno gorsko višinsko območje • zahtevni pogoji za življenje • majhne površine za obdelavo • visoki stroški pridelovanja in nizka produktivnost • nizka akumulativnost in šibke možnosti investiranja • draga in neracionalna uporaba mehanizacije • problem preživetja od osnovne dejavnosti • neugodna starostna struktura nosilcev kmetij • lastniška struktura kmetij • nerazvite – neregistrirane dopolnilne dejavnosti • nizka stopnja predelave in prenizka dodana vrednost • premalo uspešno trženje kmetijskih proizvodov • neustrezno delovanje kmetijskih zadrug • preslabo poznavanje in neupoštevanje javnih funkcij gozdov
PRILOŽNOSTI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> • velika gozdnatost kot osnova za razvoj lesne predelave in dopolnilnih dejavnosti • trženje gozdnih proizvodov in drugih funkcij gozdov (rekreacijska, turistična, estetska...) • predelava domačih surovin (les, mleko, meso ...), razvoj dopolnilnih dejavnosti • ekološka pridelava in predelava • večja dodana vrednost • skupni predelovalni obrati, skupna gospodarska infrastruktura • blagovne znamke 	<ul style="list-style-type: none"> • registracija dejavnosti • zahtevni postopki predelave • v območju ni klavnice • neustrezna gospodarska infrastruktura za predelavo osnovnih surovin • preslabo poznavanje možnosti trženja nelesnih funkcij gozda • premalo mladih prevzemnikov kmetij • nezadostno in dolgotrajno usklajevanje med sektorji (kmetijstvo, gozdarstvo, turizem, narava, kultura..)

B. 2. 4. SWOT ANALIZA – TURIZEM

PREDNOSTI (+)	SLABOSTI (-)
<ul style="list-style-type: none"> • bogastvo naravne in kulturne dediščine omogoča razvoj turizma • ohranjeno naravno okolje z zavarovanimi območji • ekološko neobremenjeno okolje • tradicija v turizmu, gostoljubnost, prijaznost, komunikativnost, izkušnje • ugodna klima - predvsem v poletnem času • možnost kolesarjenja in drugih športnih aktivnosti • dobra prepoznavnost Logarske doline v svetu • varna, družinska in prijazna počitniška destinacija • veliko število obstoječih in razvijajočih se turističnih kmetij, ki so usmerjene v ekološko kmetovanje in imajo možnost direktnega trženja • vključenost tradicionalnih dejavnosti gozdarstva in kmetijstva v turistične programe • obmejno območje • mednarodne in državne športne prireditve, turistične prireditve • obstoječa turistična infrastruktura • interes prebivalcev za razvoj turizma 	<ul style="list-style-type: none"> • slaba povezanost regionalnih in lokalnih organizacij • slaba izkoriščenost atraktivne turistične ponudbe • nepoznanost in neprepoznavnost Solčavskega, Luč, Ljubnega • slaba turistična infrastruktura in ponudba v vaseh • pomanjkljivosti v usklajevanju razvoja turizma • slaba izkoriščenost obstoječih zmogljivosti • pomanjkanje strokovnega kadra • nepovezanost posameznih turističnih produktov in programov v celovit turistični produkt • neusklajene aktivnosti tržnega komuniciranja (nejasne usmeritve) • sezonskost turistične ponudbe; • velika odvisnost turistične ponudbe od vremenskih razmer • pomanjkanje kvalitetnih, primerno opremljenih prodajnih mest • pomanjkanje kvalitetnih avtohtonih prodajnih artiklov (spominki...) • ekonomska šibkost nosilcev turistične dejavnosti • premajhni finančni vložki za razvoj in promocijo turizma • neustrezna prometna infrastruktura
PRILOŽNOSTI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> • skupni nastopi nosilcev turistične dejavnosti pri trženju in promociji • oblikovanje skupnih turističnih programov • oblikovanje skupnega turističnega produkta območja • trženje preko ene institucije • proizvodnja in trženje spominkov, izdelkov drobne obrti, izdelkov s kmetij • skupna prodajna mesta • sodelovanje s sosednjimi območji – vključenost v regijske in nacionalne turistične programe 	<ul style="list-style-type: none"> • razdrobljenost finančnih sredstev • individualizem ljudi in institucij • nezavedanje nujnosti povezovanja • toga zakonodaja • nepoznavanje priložnosti turizma v ohranjeni naravi (zavarovana območja)

B. 2. 5. SWOT ANALIZA – PODJETNIŠTVO

PREDNOSTI (+)	SLABOSTI (-)
<ul style="list-style-type: none"> • relativno veliko število malih podjetij in s.p. • tradicija pri opravljanju nekaterih dejavnosti • znanje za nekatere dejavnosti • les kot surovinska osnova • neizkoriščenost prostorov oz. obstoječih kapacitet • obstoj dobre prakse povezovanja 	<ul style="list-style-type: none"> • prostorsko planiranje • nezadostno razvita komunalna infrastruktura • neustrezna kvalifikacijska struktura • pomanjkanje specifičnih in nekaterih strokovnih znanj • premalo skupnih nastopov • premalo podpore lokalnih skupnosti • pomanjkanje programov • ekonomska šibkost delujočih podjetij • šibka investicijska aktivnost • majhno število zaposlenih v podjetjih
PRILOŽNOSTI	OVIRE
<ul style="list-style-type: none"> • možnost povezave malih podjetij za proizvodnjo do končnega produkta in skupnih nastopov • možnost vključevanja malih podjetij v gospodarske sisteme v širšem regijskem okolju • možnost trženja določenih specifičnih znanj • povpraševanje po nekaterih storitvah presega ponudbo • izraba lesne surovine • možnosti povezovanja za boljšo izrabo specifične opreme • možnost oblikovanja skupnih poslovnih funkcij • razpis za iskanje novih programov in izdelkov • možnost izdelave izdelkov drobne obrti kot dopolnitev turistični ponudbi 	<ul style="list-style-type: none"> • individualnost • nezavedanje nujnosti povezovanja in skupnih nastopov • razdrobljena sredstva za investicije in razvoj • registracijski in drugi postopki za dejavnosti v manjšem obsegu • neuporaba sodobnih komunikacijskih sredstev (premalo znanja in zavedanja o nujnosti uporabe)

B. 3. PROBLEMSKA ANALIZA

B. 3. 1. Ključni problemi

- Nizek dohodek od osnovne kmetijske dejavnosti, pa tudi od turizma
- Nizka stopnja predelave primarnih proizvodov in nizka stopnja dodane vrednosti
- Nizka akumulativnost in šibke možnosti investiranja
- Dostopnost do razvojnih sredstev ter razdrobljenost sredstev za investicije in razvoj
- Neustrezni prostorski plani in prostorski pogoji za opravljanje nekaterih dejavnosti
- Premalo razvita splošna infrastruktura
- Neustrezna gospodarska infrastruktura za predelavo primarnih proizvodov
- Zahtevni postopki za začetek dejavnosti in premajhne spodbude za začetek
- Zahtevni postopki za predelavo in zahtevne investicije za predelavo
- Trženje že izdelanih produktov podeželja
- Pomanjkanje delovnih mest za celotno aktivno prebivalstvo
- Neusklajeno delovanje institucij pri spodbujanju razvoja
- Nezavedanje nujnosti povezovanja in skupnih nastopov
- Nepoznavanje prednosti bivanja v ohranjenem naravnem okolju ter priložnosti turizma v zavarovanih območjih

B. 3. 2. Možne rešitve

- Ustvarjanje podjetniške klime in spodbujanje podjetništva
- Bolj usklajen pristop vseh institucij pri postopkih za registracijo dejavnosti
- Zagotavljanje pomoči pri pridobivanju razvojnih sredstev
- Zagotavljanje pomoči pri realizaciji podjetniških idej, vključno z dopolnilnimi dejavnostmi (usposabljanje, izobraževanje, svetovanje)
- Zagotavljanje pomoči pri trženju izdelkov in storitev, vključno s promocijo in logistiko
- Povezovanje ljudi in institucij s podobnimi interesi ter skupni nastopi (poiskati ustrezne organizacijske oblike, določiti pravila delovanja)
- Izgradnja skupne gospodarske infrastrukture za predelavo in trženje
- Posodobitev in izgradnja splošne infrastrukture

C. RAZVOJNA VIZIJA

Naša vizija in poslanstvo je v tem, da oblikujemo zaokrožen geografski prostor in na njem zagotovimo usklajen gospodarski, socialni in prostorski razvoj, ob tem pa ohranimo naravne, kulturne in druge danosti.

Z Lokalno razvojno strategijo za Zgornjo Savinjsko dolino želimo doseči predvsem prednostne naloge EU (Göteborg, Lizbona), zagotoviti usklajenost z drugimi politikami EU, zlasti na področjih kohezije in okolja. Želimo izboljšati konkurenčnost kmetijskega in gozdarskega sektorja, izboljšati okolje in podeželje, kakovost življenja na podeželju ter diverzifikacijo podeželskega gospodarstva. Prizadevamo si vzpostaviti dobro podporno okolje za izvajanje Leader pristopa.

C 1. Izbrana tema in cilji

Poslanstvo območja je opredeljeno na osnovi skupnega tržnega proizvoda, po katerem je območje že prepoznavno, skozi izvajanje strategije razvoja pa se bo njegova prepoznavnost v slovenskem in evropskem prostoru še okrepila. To poslanstvo je razvojni motiv za vse, ki bodo želeli sodelovati v izvedbenih aktivnostih in bo krepilo pripadnost območju in vsemu, kar iz njega izhaja. Predstavlja pa ga:

SLOGAN

MED DREVESOM IN ZIBELKO

Lesne poti Zgornje Savinjske doline

Osnovni povezovalni element območja je les, njegovo življenje, potovanje skozi čas in prostor ter povezanost z ljudmi in njihovimi običaji. Lesne poti so vodile do sleherne hiše, povezovala ljudi med seboj in s svetom ter utrjevala identiteto Zgornjesavinjčanov in njihovega prostora skozi stoletja. Tako bodi tudi v prihodnje. Odnos med človekom in lesom je dandanes mehkejši, a naj bo spoštljiv in čvrst.

Obiskovalci Zgornjesavinjskih lesnih poti bodo imeli priložnost začutiti povezanost med človekom in lesom – naravo v njegovem domu. Aktivnosti na lesnih poteh jih bodo povezovale z domačini, med seboj ter približevale naravi.

Slogan, na katerega se navezuje tržni produkt, nosi dve vrsti sporočil, eno za prebivalce območja in drugo za obiskovalce. Prebivalcem sporoča, da nudi prostor, z naravnim bogastvom – gozdom, neizčrpen vir idej, ki lahko v sozvočju z naravo in ob upoštevanju tradicionalnih vrednot zagotovijo trajno ustvarjalno in umirjeno življenje. Obiskovalci pa lahko v sloganu zaznajo harmonijo med naravo in človekovim delom ter prizadevanja za ohranjanje tradicionalnih vrednot, oplemenitenih z izvirnimi idejami in z njimi povezanimi nepozabnimi doživetji.

Splošen cilj izvedbenega dela je spodbuditi lokalno prebivalstvo in partnerje za vključevanje v nadaljnje razvojne aktivnosti in iskanje novih razvojnih možnosti, usklajenih s skupno razvojno vizijo. Tako bo:

- zagotovljeno boljše življenje prebivalcev,
- odprtih več novih delovnih mest,
- povečala se bo stopnja izobrazbe in usposobljenosti,
- preprečilo se bo odseljevanje (predvsem mladih),
- ohranila se bo kulturna in naravna dediščina,
- povečalo se bo zanimanje turistov in naključnih obiskovalcev za obravnavano območje,
- ohranilo se bo kmetovanje na način varovanje okolja

Za uresničitev slogana in izbrane teme smo si zadali štiri širše zastavljene razvojne cilje:

1. Večja dodana vrednost podeželja

Za preživetje nekaterih kmetij je nujno, da se na podeželju razvijejo nove, perspektivne dejavnosti in storitve. Iz doline surovine odhajajo nepredelane, brez dodane vrednosti. Če si želimo obogatiti lesne poti, potem je nujno, da najprej dosežemo primeren dohodek prebivalcem in skladen razvoj tudi preko večje dodane vrednosti kmetijskim in gozdarskim pridelkom. Posebej zaskrbljujoč je podatek, da večina lesa odhaja iz doline nepredelanega, pa čeprav je imelo trgovanje z lesom že v preteklosti tradicijo (splavarjenje). Lesna industrija je v začetku 20. stoletja prednjačila pred drugimi dejavnostmi. Poleg lesa imamo premalo predelave na področju mleka, mesa, zelenjave, sadja in volne. Mleko in meso predelujejo posamezniki za samooskrbo, sadje pa predelujejo večinoma samo za žgane pijače, likerje, nekaj malega za suhe krljce.

Nekatere kmetije na obravnavanem območju niso prilagodljive evropskim zahtevam glede standardov dobrega počutja živali, so premalo inovativne in opremljene s zastarelo mehanizacijo. Potrebno je povečati dodano vrednost tudi v smislu posodabljanja kmetijskih in gozdarskih gospodarstev.

Lesne poti ne bodo zaživele v pravi meri, če ne bomo razvoj podeželja usmerjali tudi v izboljšanje dohodkovnega položaja. Naravne danosti podeželja nam omogočajo različne perspektivne dejavnosti, kot so vlaganja v obnovljive vire energije. Energetske smernice in strategije nas opozarjajo na premajhno proizvodnjo energije iz obnovljivih virov energije in o zagotovljenem odkupu električne energije iz omenjenih virov. Sistem daljinskega ogrevanja na biomaso in ogrevanje nekaterih posameznih gospodinjstev preko ogrevanja s pomočjo sonca in geotermalne energije je v obravnavanem območju že prisotno. Zadnje čase se čuti porast zanimanja posameznikov po pridobivanju energije s pomočjo sonca. Potrebno je posameznike samo spodbujati in jim strokovno svetovati za pričetek takšnih in podobnih investicij. Investicijska sredstva za izgradnjo obnovljivih virov energije lahko posamezniki zaprosijo iz sofinanciranja 3. osi razvoja podeželja, prizadevali pa si bomo za obveščanje in informiranje o pomenu diverzifikacije v nekmetijske dejavnosti, tudi v naložbe v obnovljive vire energije.

2. Izboljšanje duhovne in materialne kakovosti življenja na podeželju

S tem razvojnim ciljem želimo preprečiti odseljevanje mladih v večja urbana središča in lesne poti narediti privlačne za vse prebivalce na podeželju, posebej za naše zanamce. V preteklosti so lesne poti združevale in duhovno bogatile podeželsko prebivalstvo. Omogočiti želimo kakovostnejše življenje za sedanje in prihodnje rodove preko izboljšane infrastrukture, razvoja IKT, povečati želimo možnost za pridobivanje specifičnih znanj in specifične izobrazbe ter ustvariti živahno in zdravo podeželje. Kakovostne lesne poti pa ne smejo biti same sebi namen, zato želimo več pozornosti nameniti tudi skrbi za okolje, posebej za kakovostno pitno vodo in življenju v zavarovanih območjih.

3. Razvoj spremljajoče turistične ponudbe

Turistični obisk in nočitve niso enakomerno razporejene preko celega leta, močno je izražen sezonski značaj. Največ nočitev je v poletnih mesecih, slabše so kapacitete zasedene v zimskih mesecih. Povprečna doba bivanja na območju znaša le 2 dni. Z razvojem spremljajoče turistične ponudbe želimo povečati dobo bivanja obiskovalcev, boljše izkoristiti obstoječe nastanitvene zmogljivosti (938 ležišč, 300 kampirnih prostorov, dodatna ležišča v planinskih domovih) ter sočasno ohraniti naravno in kulturno dediščino podeželja ter jo posredno približati obiskovalcem.

4. Povezovanje razvojnih struktur za celovit razvoj podeželja

Na obravnavanem območju je evidentiranih več obstoječih razvojnih struktur, ki jih želimo povezati med seboj za skupno, celovito načrtovanje razvoja podeželja in turizma. Razviti je potrebno dobro podporno okolje za uresničevanje Lokalne razvojne strukture in zbiranje ter uresničevanje projektnih predlogov, inovativno povezovanje na področju trženja in promocije ipd,...

C 2. Prioritetne naloge s ciljnimi skupinami in pričakovanimi rezultati, razdeljene po cilju, h kateremu prispevajo

Razvojna vizija temelji na oblikovanju zaokroženega geografskega prostora in na njem zagotovljen usklajen gospodarski, socialni in prostorski razvoj, ob tem pa ohranitev naravnih, kulturnih in drugih danosti. Na osnovi tega smo za uresničitev izvedbenega dela lokalne razvojne strategije oblikovali štiri razvojne cilje, znotraj le teh pa prioritete naloge. Razvojni cilji so oblikovani na podlagi temeljite analize stanja območja in potreb, ki izhajajo iz analize stanja.

C 2. 1. Razvojni cilj 1: VEČJA DODANA VREDNOST PODEŽELJA

Za učinkovito uresničevanje slogana Med drevesom in zibelko bodo aktivnosti v okviru prioriteten nalog usmerjene k krepitvi učinkovitosti, spodbujanju inovativnosti, izboljšanju kakovosti ter skrbi za okolje v predelavi in trženju kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov, pridobivanju surovin za obnovljive vire energije iz kmetijskih rastlin in gozda ter sodelovanje v shemah kakovosti. Za uresničevanje večje dodane vrednosti na podeželju bo poleg drugih aktivnosti še potrebno prilagajanje in strukturno izboljšanje v kmetijskem in gozdarskem sektorju za izboljšanje dohodkovnega položaja primarnih kmetijskih proizvajalcev.

Prioritetne naloge:

1. Razvoj novih, inovativnih dejavnosti in storitev
2. Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskega in gozdarskega sektorja
3. Povezovanje proizvajalcev za skupen tržni nastop in promocijo

1. Razvoj novih, inovativnih dejavnosti in storitev

Naravne danosti območja omogočajo večje število dopolnilnih dejavnosti na podeželju, zlasti na področju predelave kmetijskih in gozdarskih produktov ter diverzifikacije v nekmetijske dejavnosti. Posredno bi na takšen način povečali vrednost kmetijskim in gozdarskim proizvodom in preprečili, da bi iz doline odhajali proizvodi nepredelani, brez dodane vrednosti. Ker pa naravni pogoji v nekaterih predelih doline ne omogočajo intenziviranje osnovnega kmetijstva in gozdarstva, je za večji dohodkovni položaj na podeželju in preprečevanje odseljevanja mladih nujno razmišljanje in usmerjanje v razvoj nekmetijskih dejavnosti – diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti na podeželju. Veliko zanimanje posameznikov se kaže zlasti na področju pridobivanja energije iz obnovljivih virov energije.

Ukrepi:

- Ozaveščanje in informiranje podeželskega prebivalstva o možnostih razvoja perspektivnih dejavnosti in storitev
- Spodbujanje podjetnosti in trženja na podeželju (razvoj dopolnilnih dejavnosti, diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti na podeželju,...)
- Razvoj novih izdelkov in storitev
- Izboljšanje poklicne usposobljenosti in izobrazbene strukture podeželskega prebivalstva za povečanje zaposljivosti

Ciljne skupine:

- Podzaposleni na kmetijah, člani kmečkih gospodinjstev,
- Brezposelne osebe na podeželju
- Potencialni nosilci dopolnilnih dejavnosti in drugih oblik registracij po ZGD na podeželju,

Pričakovani rezultati:

- Nove registracije dejavnosti na podeželju (dopolnilne dejavnosti, osebna dopolnilna dela, druge oblike registracij po ZGD),
- Nove zaposlitve na podeželju – nova delovna mesta,
- Vključevanje posameznikov v delavnice usposabljanja, informiranja, motiviranja - Večja stopnja znanja,
- Število diverzifikacij v nekmetijske namene,
- Novi proizvodi in storitve na podeželju,
- Večje povezovanje primarnega in sekundarnega sektorja.

2. Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskega in gozdarskega sektorja

Kmetijstvo in gozdarstvo sta nekonkurenčna za učinkovito delovanje v razmerah enotnega trga in za razvoj dodane vrednosti podeželja. Zaostajata v učinkoviti rabi proizvodnih virov, tržni organiziranosti in doseganju prestrukturiranja.

Ukrepi:

- Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva
- Tehnološko prilagajanje in strukturne izboljšave v kmetijstvu in gozdarstvu

Ciljne skupine:

- Nosilci kmetijskih gospodarstev,
- Lastniki gozdov,

Pričakovani rezultati:

- Posodobljena in prestrukturirana kmetijska in gozdarska gospodarstva (boljša mehanizacija, nove tehnološke rešitve na gospodarstvih,..)
- Dvig konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja

3. Povezovanje proizvajalcev za skupen tržni nastop in promocijo

Na območju sta registrirani dve lokalni blagovni znamki Flosarska rihta in Latvijca solčavskega in ena regijska blagovna znamka Z nasmehom narave iz SAŠA regije. Registriranih proizvajalcev, ki so nosilci blagovnih znamk je malo. Preko aktivnosti prioritete naloge želimo povečati prepoznavnost območja preko skupnega trženja in promocije kmetijskih produktov, pa naj bo to promocija in trženje preko blagovnih znamk ali preko razvoja shem kakovosti. Blagovne znamke so že registrirane, zaščitene pri Uradu za intelektualno zaščito, produkt Zgornjesavinjski želodec se že omenja kot produkt višje kakovosti – geografsko poreklo. Zakaj bi morali odkrivati nekaj novega? Kvalitetno porabimo obstoječe in mu dodajmo višjo vrednost. Z aktivnostmi te prioritete naloge želimo povezati proizvajalce v skupen tržni nastop in skupno promocijo, saj so proizvajalci klub že ustanovljenim blagovnim znamkam in zametkih shem kakovosti še premalo prepoznavni širše in premalo poslovno

sodelujejo med seboj. Tako bodo lesne poti prepoznavne preko produktov višje kakovosti, skupnega trženja in promocije ter posledično kmetijski produkti pridobili večjo, dodano vrednost.

Ukrep:

- Razvoj blagovnih znamk
- Promocija proizvodov višje kakovosti
- Razvoj skupnih tržnih mest in skupna promocija kmetijskih produktov

Ciljne skupine:

- Potencialni nosilci blagovnih znamk,
- Vključeni v sheme kakovosti,
- Proizvajalci kmetijskih proizvodov,
- Brezposelne osebe na podeželju,
- Podzaposleni na kmetijah
- Drugi razvojni akterji na podeželju

Pričakovani rezultati:

- Novi registrirani nosilci blagovnih znamk,
- Vključenost v sheme kakovosti,
- Skupna tržna mesta,
- Skupne promocijske aktivnosti

C 2. 2. Razvojni cilj 2: IZBOLJŠANJE DUHOVNE IN MATERIALNE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU

Prioritetne naloge:

1. Posodobitev celovite infrastrukture s poudarkom na IKT
2. Pridobivanje potrebnih znanj in spretnosti za osebni razvoj
3. Življenje v zavarovanih območjih in trajnostna raba okolja

1. Posodobitev celovite infrastrukture s poudarkom na IKT

Preko aktivnosti prioritetne naloge posodobitev celovite infrastrukture s poudarkom na IKT želimo narediti privlačno Zgornjo Savinjsko dolino za prebivalce v smislu splošne in specifične infrastrukture, še posebno pri izgradnji IKT. Za dolino je značilna slaba cestna povezava, še posebno v nekaterih predelih izven urbanih središč. Tako so potrebne sanacije v prometni, komunalni, energetske in komunikacijski infrastrukturi.

Ukrep:

- ⇒ Vzpostavitev in ureditev celostne infrastrukture za kakovostnejše življenjsko in bivalno okolje
- ⇒ Ureditev infrastrukture na področju prostega časa
- ⇒ Vzpostavitev širokopasovnega omrežja za celotno podeželje
- ⇒ Širitev e-točk in brezžične povezave s širokopasovnim priključkom

Ciljne skupine:

- ⇒ Vsi prebivalci podeželja, še posebej mladi, brezposelni

Pričakovani rezultati:

- ⇒ Posodobljena prometna infrastruktura: več km asfaltiranih cest, parkirnih mest, boljši dostop do odmaknjenih predelov območja
- ⇒ Posodobljena energetska infrastruktura: Zmogljivejše visokonapetostno električno omrežje, večje število gospodinjstev priključenih na daljinsko ogrevanje
- ⇒ Urejena infrastruktura na področju prostega časa: kultura, rekreacija,...
- ⇒ Zgrajena lokalna IKT
- ⇒ Celotno območje povezano s širokopasovnim priključkom
- ⇒ V vsaki občini učinkovita e-točka, povezana s brezžično povezavo s širokopasovnim priključkom

2. Pridobivanje potrebnih znanj in spretnosti za osebni razvoj

Pridobitev specifičnih znanj in spretnosti je večkrat potrebno pridobivati v urbanih središčih izven območja. S to prioriteto nalogo v okviru drugega razvojnega cilja želimo spodbujati znanje in človeški potencial ter posredno izboljšati osebni razvoj vsakega posameznika.

Ukrep:

- ⇒ Vključevanje mladih in žensk v podjetniške aktivnosti
- ⇒ Spodbujanje podjetniškega in osebnostnega razvoja brezposelnih oseb
- ⇒ Aktivno preživljanje prostega časa »mladih« upokojencev
- ⇒ Poklicno usposabljanje, svetovalne storitve in dejavnosti informiranja

Ciljne skupine:

- ⇒ Mladi
- ⇒ Brezposelne osebe
- ⇒ Upokojenci
- ⇒ Ženske na podeželju
- ⇒ Podzaposleni in zaposleni na kmetijah

Pričakovani rezultati:

- ⇒ Pridobljena specifična znanja in spretnosti ciljnih skupin
- ⇒ Nove samozaposlitve
- ⇒ Kvalitetno preživljanje prostega časa
- ⇒ Večja osebna in duhovna rast posameznikov

3. Življenje v zavarovanih območjih in trajnostna raba okolja

Z aktivnostmi le te prioritete naloge želimo usmerjati prebivalce o prednosti življenja v zavarovanih območjih, opozarjati na podnebne spremembe in prilagajanje nanje.

Ukrep:

- ⇒ Ohranjanje biotske pestrosti
- ⇒ Promocija življenja v zaščiteneh območjih
- ⇒ Sonaravna / trajnostna raba naravnih virov
- ⇒ Boj proti podnebnim spremembam

Ciljne skupine:

- ⇒ Prebivalci že zaščiteneh območij in potencialno zaščiteneh območij
- ⇒ Prebivalci podeželja
- ⇒ Kmetje, lastniki gozdov, podzaposleni na kmetijah

Pričakovani rezultati:

- ⇒ Zmanjšanje negativnega vpliva kmetijstva in gozdarstva na okolje, bolj čisto bivalno okolje
- ⇒ Vzpostavitev pozitivnega odnosa do okolja pri posameznikih
- ⇒ Zaščita nekaterih evidentiranih ogroženih živalskih in rastlinskih vrst
- ⇒ Večja površina zaščiteneh območja

C 2. 3. Razvojni cilj 3: RAZVOJ SPREMLJAJOČE TURISTIČNE PONUDBE

Prioritetne naloge:

1. Ureditev in označitev tematskih poti
2. Kulturna in naravna dediščina kot element spremljajoče turistične ponudbe v Zgornji Savinjski dolini
3. Razvoj skupnih turističnih programov s spremljajočo ponudbo (Posodobitev obstoječe turistične kapacitete in razvoj nove)

1. Ureditev in označitev tematskih poti

Kolesarske in sprehajalne poti so v dolini delno že urejene in označene, niso pa povezane med seboj in z drugimi območji. Druge tematske poti so le malo prisotne. Potrebno je evidentirati obstoječe tematske poti, jih enotno označiti, povezati med seboj in urediti nove tematske poti. Lesne poti naj torej povezujejo prebivalce območja in njihove obiskovalce med seboj v smislu večje prepoznavnosti območja in možnostjo dodatne turistične ponudbe.

Ukrep:

- Izgradnja tematskih poti: kolesarske, sprehajalne, učne, adrenalinske....
- Enotna označitev tematskih poti
- Povezava tematskih poti v območju in izven

Ciljne skupine:

- Nosilci turistične dejavnosti
- Potencialni obiskovalci tematskih poti
- TIC-i in drugi turistični delavci
- Razvojni akterji na podeželju

Pričakovani rezultati:

- Urejene obstoječe in evidentirane nove tematskih poti
- Enotna označitev tematskih poti
- Povezanost tematskih poti med seboj in z drugimi območji

2. Kulturna in naravna dediščina kot element spremljajoče turistične ponudbe v Zgornje Savinjski dolini

V dolini je veliko kulturne in naravne dediščine, katera pa ni vključena v skupne turistične programe. Kulturno in naravno dediščino želimo obnoviti in jo vključiti v turistično ponudbo. Tako bodo obiskovalci lesnih poti občudovali dediščino naših prednikov in podoživljali stare običaje, navade, šege.

Ukrep:

- Ohranjanje in revitalizacija kulturne in naravne dediščine
- Enotna označitev kulturne in naravne dediščine
- Ozaveščanje o pomenu dediščine podeželja
- Vključevanje kulturne in naravne dediščine v skupne turistične programe

Ciljne skupine:

- Nosilci turistične dejavnosti
- Individualni posamezniki, lastniki kulturne in naravne dediščine
- TIC-i
- Nevladne organizacije s področja turizma, kulture in umetnosti
- Upokojenci
- Mladi na podeželju

Pričakovani rezultati:

- Obnovljena kulturna in naravna dediščina podeželja
- Označena in prepoznavna kulturna in naravna dediščina
- Pestra spremljajoča turistična ponudba
- Zavest mladih o pomenu ohranjanja dediščine podeželja

3. Razvoj skupnih turističnih programov s spremljajočo ponudbo (Posodobitev obstoječe turistične kapacitete in razvoj nove)

V dolini je cca. 1000 ležišč, obiskovalci pa v povprečju preživijo na območju dva dni. Za maksimalen izkoristek obstoječih nastanitvenih in drugih turističnih kapacitet, je nujno povezovanje turističnih ponudnikov in ponudbe med seboj. Potrebno je pripraviti kvalitetne skupne turistične programe in jih skupno tržiti ter promovirati. V skupne turistične programe Zgornje Savinjske doline je potrebno vključiti tudi spremljajočo ponudbo.

Ukrep:

- Skupna promocija in trženje turizma Zgornje Savinjske doline
- Posodobitev obstoječe turistične kapacitete in izgradnja nove

Ciljne skupine:

- Nosilci in potencialni nosilci turistične dejavnosti
- Turistične inštitucije, TIC-i

Pričakovani rezultati:

- Skupno mesto za promocijo in trženja turizma Zgornje Savinjske doline: postavljene skupne internetne strani, skupna »turistična agencija«,...
- Izdelani skupni turistični programi
- Obnovljene turistične nastanitvene kapacitete pri posameznikih in izgradnja novih
- Novi turistični proizvodi in turistična ponudba
- Specializacija turistične ponudbe

C 2. 4. Razvojni cilj 4: POVEZOVANJE RAZVOJNIH STRUKTUR ZA CELOVIT RAZVOJ PODEŽELJA

Prioritetne naloge:

1. Povezovanje različnih akterjev na podeželju
2. Krepitev kulturnega in socialnega življenja na podeželju

1. Povezovanje različnih akterjev na podeželju

Že z ustanovitvijo lokalne akcijske skupine smo dosegli povezovanje različnih sektorjev območja s ciljem uresničitve slogana lokalne razvojne strategije Med drevesom in zibelko, Lesne poti Zgornje Savinjske doline. Za uresničitev strategije moramo realizirati vsaj polovico načrtovanih aktivnosti izvedbenega dela LRS. Za uspešno realizacijo se moramo razvojni akterji med seboj povezati za zagotavljanje tehnične pomoči pri pripravi in izvedbi projektov. Na ta način bomo uresničili pristop »od spodaj navzgor«, saj bo vsak posameznik imel možnost pretoka informacij o razpisih in prijave nanje.

Ukrepi:

- Krepitev znanja za razvoj podeželja
- Tehnična pomoč pri pripravi na razpise in izvajanju projektov
- Spodbujanje prebivalcev za aktivno vključevanje v celovit razvoj podeželja

Ciljne skupine:

- Podeželsko prebivalstvo
- Nevladne organizacije, ekonomski in javni sektor
- Marginalne skupine prebivalcev

Pričakovani rezultati:

- Vzpostavljena mreža za razvoj podeželja
- Zagotovljena tehnična pomoč pri pripravi na javne razpise in izvedbi samih projektov podeželja
- Horizontalen in vertikalni pretok informacij na podeželju

2. Krepitev kulturnega in socialnega življenja na podeželju

V Zgornji Savinjski dolini je tradicija društvene dejavnosti. Po podatkih Upravne enote Mozirje je vseh registriranih društev 217. Skoraj vsak posameznik je vključen v vsaj eno društvo. S krepitvijo kulturnega in socialnega življenja na podeželju želimo povezati nevladne organizacije in druge razvojne akterje, predvsem mlade za krepitev medgeneracijske solidarnosti in povečanja kvalitete bivanja na vasi. Marginalnim

skupinam prebivalcev in ljudem s posebnimi potrebami želimo omogočiti enake možnosti storitev na podeželju kot v večjih urbanih središčih.

Ukrepi:

- Krepitev medgeneracijske solidarnosti
- Enake možnosti ljudem s posebnimi potrebami
- Celoletna elastičnost prireditev

Ciljne skupine:

- Mladi
- Nevladne in vladne organizacije
- Razvojni nosilci podeželja
- Marginalne skupine
- Ljudje s posebnimi potrebami

Pričakovani rezultati:

- Višji življenjski standard in raven storitev za marginalne skupine in ljudi s posebnimi potrebami
- Kvalitetnejše preživljanje prostega časa zaradi enakomernejše razporeditve prireditev preko celega leta

D. STRATEGIJA ZA IZVEDBO

D 1. Opis priprave strategije po pristopu »od spodaj navzgor«

Že v času nastanka Razvojnih programov podeželja in dopolnitev le teh v občinah Ljubno, Luče in Solčava, so potekali nabori projektnih predlogov posameznikov ter poslovnih subjektov. Na podlagi projektnih predlogov so bili dejansko Razvojni programi podeželja narejeni. Narejene so bile tudi raziskave trga. Lahko rečemo, da je že v teh dokumentih upoštevan pristop »od spodaj navzgor«, saj so razvojne dokumente in postavitev razvojnih sloganov oblikovali prav projektni predlogi, zbrani od posameznikov.

Aktivnosti in priprave za Lokalno razvojno strategijo smo intenzivneje pričeli konec leta 2007. Koordinator in vodja priprave je bil Zavod Savinja s sodelujočimi predstavniki vseh občin v obravnavanem območju in razvojnimi akterji, ki so že prej sodelovali pri pripravi in izvedbi razvojnih programov podeželja. Razvojne inštitucije so pričele z zbiranjem analitičnih podatkov, preveritvijo swot analize zabeležene v predhodnih razvojnih dokumentih. Potem so se podatki zbirali na enem mestu in v začetku leta 2008 smo pričeli s pisanjem dokumenta Lokalna razvojna strategija. Vseskozi smo prebivalce območja preko elektronskih in tiskanih medijev obveščali o pomenu priprave in izvedbe lokalne razvojne strategije. Preko medijev in obveščanja na lokalne načine smo pozivali Zgornjesavinjčane za sodelovanja v partnerstvu pri ustanovitvi lokalno akcijske skupine in podajanju predlogov za izvedbeni del razvojne strategije. Tako se je pričelo zbiranje projektnih predlogov in posledično usmerjanje razvojne vizije območja preko prebivalcev samih. Na podlagi predhodne analize stanja, raziskave trga smo najprej oblikovali razvojno vizijo, nato pa pričeli s izvedbenim delom. Pri pripravi izvedbenega dela strategije smo upoštevali vsako mnenje posameznika in vsak projektni predlog, katere smo oblikovali v razvojne cilje, po razvojnih ciljih smo postavili prioritete naloge in nato izluščili aktivnosti. V začetku meseca junija je bil pripravljen predlog lokalne razvojne strategije, ki smo ga javno oblikovali preko komentarjev in dopolnitev prebivalcev podeželja in posameznih razvojnih akterjev. Predlog strategije smo posredovali vsem potencialnim članom LAS. Vsak je imel možnost podati svoje mnenje in komentarje. Na ustanovnem zboru društva smo tako že skupno multimedijsko pregledali dokument, ga dopolnili in komentirali.

Po ustanovnem zboru LAS in izvolitvi organov društva je upravni odbor dne 22. 07. 2008 potrdil lokalno razvojno strategijo za Zgornjo Savinjsko dolino in »Osebo izkaznico LAS«.

D 2. Terminski načrt

V terminskem načrtu predpostavljamo oceno aktivnosti po letih, ki naj bi bil osnova za pripravo letnega izvedbenega načrta. Vse aktivnosti se ne bodo financirale in izvajali po pristopu Leader, temveč tudi iz drugih finančnih virov.

Za uresničevanje izvedbenega dela lokalne razvojne strategije smo si zastavili štiri razvojne cilje, znotraj le teh prioritetne naloge, ukrepe in aktivnosti. Načrtovane aktivnosti predpostavljamo do leta 2013, nekatere tudi v prihodnje.

Terminski načrt LAS – Društva za razvoj podeželja Zgornje Savinjske doline:

September 2008:

- Prijava LAS – Društva za razvoj podeželja Zgornje Savinjske doline na Javni razpis MKGP za izbor in potrditev Lokalnih akcijskih skupin, upravičenih do sredstev za izvajanje pristopa leader,
- Objava Javnega poziva za prijavo projektnih predlogov za leto 2009

Oktober – december 2008:

- Zbiranje projektnih predlogov za leto 2009
- Ocenjevanje in izbor projektnih predlogov za leto 2009 po kriterijih, natančno opisanih v »Osebnih izkaznicah LAS – Društva za razvoj podeželja Zgornje Savinjske doline«
- Izdelava letnega izvedbenega načrta za leto 2009 in oddaja le tega leader pisarni po potrditvi LAS kot delujočo LAS

Pričetek leta 2009:

Izvajanje projektov: Takoj po potrditvi letnega izvedbenega načrta s strani leader pisarne in podpisa pogodbe med LAS in leader pisarno bomo pričeli z izvajanjem projektov, zavedenih v letno izvedbenem načrtu.

Maj – junij 2009:

Javni poziv za zbiranje projektnih predlogov za leto 2010

September 2009:

Izdelava letnega izvedbenega načrta za leto 2010 in oddaja v potrditev leader pisarni

Javni poziv za zbiranje projektnih predlogov bo objavljen vsako leto posebej in bo odprt predvidoma 3 mesece, to je maj, junij in julij. Letni izvedbeni načrt bo narejen vsako leto v mesecu avgustu in septembra poslan leader pisarni v potrditev. Izvajanje Lokalne razvojne strategije po pristopu leader bo potekalo letno po opredelitvi projektov v letno izvedbenem načrtu.

Tabela: Predviden terminski načrt aktivnosti po letih (izvajanje razvojne strategije)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
R. C. 1: VEČJA DODANA VREDNOST PODEŽELJA								
PN 1: Razvoj novih, inovativnih dejavnosti in storitev								
Ukrep: Ozaveščanje, informiranje prebivalstva o možnostih razvoja perspektivnih dejavnosti in storitev								
Ukrep: Spodbujanje podjetnosti in trženja na podeželju								
Ukrep: Razvoj novih izdelkov in storitev								
Ukrep: Izboljšanje poklicne usposobljenosti in izobrazbene strukture podeželskega prebivalstva za povečanje zaposljivosti								
PN 2: Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskega in gozdarskega sektorja								
Ukrep: Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva								
Ukrep: Tehnološko prilagajanje in strukturne izboljšave v kmetijstvu in gozdarstvu								
PN 3: Povezovanje proizvajalcev za skupen tržni nastop in promocijo								
Ukrep: Razvoj blagovnih znamk								
Ukrep: Promocija proizvodov višje kakovosti								
Ukrep: Razvoj skupnih tržnih mest in skupna promocija kmetijskih produktov								

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
R. C. 2: IZBOLJŠANJE DUHOVNE IN MATERIALNE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU								
PN 1: Posodobitev celovite infrastrukture s poudarkom na IKT								
Ukrep: Vzpostavitev in ureditev celostne infrastrukture za kakovostnejše življenjsko in bivalno okolje								
Ukrep: Ureditev infrastrukture na področju prostega časa								
Ukrep: Vzpostavitev širokopasovnega omrežja za celostno podeželje								
Širitev e-točk in brezžične povezave s širokopasovnim priključkom								
PN 2: Pridobivanje potrebnih znanj in spretnosti za osebnostni razvoj								
Ukrep: Vključevanje mladih in žensk v podjetniške aktivnosti								
Ukrep: Spodbujanje podjetniškega in osebnostnega razvoja brezposelnih oseb								
Ukrep: Aktivno preživljanje prostega časa »mladih« upokoencev								
Ukrep: Poklicno usposabljanje, svetovalne storitve in dejavnosti informiranja								
PN 3: Življenje v zavarovanih območjih in trajnostna raba okolja								
Ukrep: Ohranjanje biotske pestrosti								
Ukrep: Promocija življenja v zaščiteneh območjih								
Ukrep: Sonaravna / trajnostna raba naravnih virov								
Ukrep: Boj proti podnebnim spremembam								

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
R. C. 3: RAZVOJ SPREMLJAJOČE TURISTIČNE PONUDBE								
PN 1: Ureditev in označitev tematskih poti								
Ukrep: Izgradnja tematskih poti								
Ukrep: Enotna označitev tematskih poti								
Ukrep: Povezava tematskih poti v območju in izven								
PN 2: Kulturna in naravna dediščina kot elemnt spremljajoče turistične ponudbe v Zgornje Savinjski dolini								
Ukrep: Ohranjanje in revitalizacija kulturne in naravne dediščine								
Ukrep: Enotna označitev kulturne in naravne dediščine								
Ukrep: Ozaveščanje o pomenu dediščine podeželja								
Ukrep: Vključevanje kulturne in naravne dediščine v skupne turistične programe								
PN 3: Razvoj skupnih turističnih programov s spremljajočo ponudbo								
Ukrep: Skupna promocija in trženje turizma Zgornje Savinjske doline								
Ukrep: Posodobitev obstoječe turistične kapacitete in izgradnja nove								
R. C. 4: POVEZOVANJE RAZVOJNIH STRUKTUR ZA CELOVIT RAZVOJ PODEŽELJA								
PN1: Povezovanje različnih akterjev na podeželju								
Ukrep: Krepitev znanja za razvoj podeželja								
Ukrep: Tehnična pomoč pri pripravi na razpise in izvajanje projektov								
Ukrep: Spodbujanje prebivalcev za aktivno vključevanje v celovit razvoj podeželja								
PN2: Krepitev kulturnega in socialnega življenja na podeželju								
Ukrep: Krepitev medgeneracijske solidarnosti								
Ukrep: Enake možnosti ljudem s posebnimi potrebami								
Ukrep: Celoletna elastičnost prireditvev								

D 3. Razmejitev inovativnih in obstoječih aktivnosti

Kot obstoječe aktivnosti pojmuje tiste aktivnosti, ki so se na območju že odvijale, se izvajajo in se še bodo nadaljevale v prihodnosti. Pod pojmom inovativne aktivnosti pa pojmuje aktivnosti, metode, postopke in ukrepe, ki se na območju še niso izvajali in se v območju uvajajo prvič.

Nekatere obstoječe aktivnosti, ki jih želimo nadaljevati:

Aktivnosti v okviru posodabljanja kmetijskega in gozdarskega sektorja, ozaveščanje in informiranje prebivalstva o možnostih razvoja perspektivnih dejavnosti in storitev, razvoj dopolnilnih dejavnosti, diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti na podeželju, razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, promocija obstoječih blagovnih znamk in proizvodov višje kakovosti (Zgornjesavinjski želodec), aktivnosti ureditve celostne infrastrukture za kakovostnejše življenjsko in bivalno okolje – tudi za aktivno preživljanje prostega časa, vzpostavitev širokopasovnega omrežja v tistih področjih, kjer še ni prisotno, širitev e-točk in brezžične povezave s širokopasovnim priključkom, promocija znanja in spretnosti za osebni razvoj, promocija življenja v zavarovanih območjih in trajnostne rabe okolja, svetovalne storitve, izgradnja in označitev tematskih poti, revitalizacija kulturne in naravne dediščine ter označitev, posodobitev obstoječih turističnih kapacitet posameznikov in izgradnja novih, izid koledarja prireditvev Zgornje Savinjske doline in naklada v vsako gospodinjstvo Zgornje Savinjske doline, oživitve in posodobitve spletne strani in katalogov turistične ponudbe Zgornje Savinjske doline

Inovativne aktivnosti:

Aktivnosti v povezavi z novimi storitvami, dejavnosti, novimi izdelki v smislu večje dodane vrednosti podeželja (tudi izvedba delavnic, informiranja,...), individualne strukturne inovativne izboljšave v kmetijstvu in gozdarstvu, razvoj skupnih tržnih mest in skupna promocija za izdelke blagovnih znamk, vzpostavitev mladinskih centrov, prostorov za mlade, aktivnosti na področju boja proti podnebnim spremembam, povezava tematskih poti območja LAS in izven, skupna promocija in trženje turizma Zgornje Savinjske doline, uvajanje tehnične pomoči za pripravo in izvajanje Javnih razpisov posameznikom, vzpostavitev mreže znanja za razvoj podeželja na območju LAS, skupno trženje in upravljanje vseh prireditvev Zgornje Savinjske doline preko celega leta,.....

D 4. Ocena prenosljivosti strategije na druga območja

Lokalna razvojna strategija temelji na lokalnih potrebah, pobudah in možnih rešitvah glede na temeljito analizo okolja. Tako bodo vsebinske rešitve, produkti in storitve lahko prenosljivi predvsem na tista okolja in območja, ki so po svojih značilnostih, razvojnih problemih in možnih rešitvah podobni območju LAS.

S sosednjimi območji, tudi preko meje, smo že sedaj sodelovali preko skupnih projektov, si izmenjevali različne izkušnje, znanja, spretnosti,.... Zadnja leta potekajo dogovori o možnem sodelovanju pri skupnih projektih in projektih sodelovanja tudi preko pristopa leader.

Skupne stične točke oz. sodelovanje z LAS – Društvom za razvoj Šaleške doline (območje Šaleške doline: Mestna občina Velenje, Občina Šoštanj, Občina Šmartno ob Paki):

- Ureditev kolesarskega parka in drugih tematskih poti,
- Trženje turizma in spremljajoče ponudbe,
- Trženje kmetijskih produktov preko kmečke tržnice v Velenju,
- Podjetniški inkubator,
- Aktivnosti Podeželskega razvojnega jedra,

Skupne stične točke oz. sodelovanje z LAS Mežiške doline:

- Razvoj dopolnilnih dejavnosti,
- Tematske poti,
- Zavarovana območja

Skupne stične točke oz. čezmejno sodelovanje z LAS CARNICA:

- Vzpostavitev tipske hiše,
- Polstenje (filcani izdelki)

D 5. Ocena trajnosti strategije

Razvojni cilji in prednostne naloge, ki so postavljeni iz analize in potreb območja so trajnostno naravnani. To pomeni, da aktivnosti in projekti ne bodo prenehali z realizacijo obstoječe Lokalne razvojne strategije, temveč se bodo nadaljevali tudi v prihodnje. Že v terminskem načrtu smo predvidevali aktivnosti do leta 2015.

V Lokalni razvojni strategiji območja smo postavili kazalnike in parametre spremljanja oziroma vrednotenja strategije, kar nam bo v veliko pomoč pri samem spremljanju napredka realizacije zastavljenih ciljev. Kazalniki so tudi nova delovna mesta, nove storitve in izdelki na podeželju in prav zaradi tega ne vidimo kratkotrajnih učinkov razvoja podeželja, marveč trajnostne učinke.

Velik poudarek pri uresničevanju strategije je na krepitvi znanja in razvoju turizma s spremljajočo ponudbo. V času do leta 2013 želimo vzpostaviti dobro podporno okolje tako pri vzpostavitvi mreže znanja in skupnemu trženju turizma v dolini. Vse to bo imelo velik trajnostni učinek. Skupno trženje turizma je šele v zametkih in prav gotovo bo resnično zaživelo šele čez nekaj let.

Vse več kmetij išče dodatek dohodek na podeželju in zagotovo lahko trdimo, da bodo dopolnilne dejavnosti na kmetiji in razvoj nekmetijskih dejavnosti še v prihodnje glavna gonilna sila razvoja. Povpraševanje po kmetijskih pridelkih in produktih je večje od ponudbe in zato lahko trdimo, da bo tudi predelovalna dejavnost trajnostno naravnana.

D 6. Opis možnih razpoložljivih finančnih virov za izvajanje strategije

Uresničevanje Lokalne razvojne strategije za Zgornjo Savinjsko dolino bomo omogočili preko lastnih finančnih virov in virov, ki jih bomo pridobili preko različnih domačih in tujih javnih razpisov.

Lokalna razvojna strategija je narejena v skladu s Smernicami in priporočili za izvajanje pristopa leader v RS v programskem obdobju 2007 – 2013. Prav zaradi tega ne izključujemo dejstva, da finančna sredstva za delovanje LAS in uresničevanje strategije predvidevamo med drugim tudi iz sredstev 4. osi razvoja podeželja. Izvajanje strategije bomo tako uresničevali preko zasebnih, lokalnih, nacionalnih in evropskih sredstev.

Razpoložljivi finančni viri za delovanje LAS:

- Članarina
- Lokalni viri: občine, partnerji, donatorji,...
- MKGP na podlagi pogodbe z LAS
- Drugi finančni viri iz različnih nacionalnih in mednarodnih projektov na ravni LAS

Natančna višina sofinanciranja delovanja LAS s strani občin bo znana naknadno, ko bo podpisana pogodba med LAS in MKGP oziroma bo LAS potrjena kot delujoča LAS. Za vse vključene občine bo narejen model sofinanciranja in se bo spreminjal glede na leto in letni načrt LAS.

Razpoložljivi finančni viri za izvedbo projektov:

- Finančna sredstva potencialnih nosilcev projektov (tudi občine)
- Nacionalna sredstva (tudi sredstva MKGP)
- EU sredstva (centralizirana in decentralizirana sredstva)

D 7. Opis spremljanja in ocenjevanja izvedbe strategije, kriteriji in kazalniki

Natančen načrt izvedbenih projektov bo vsako leto podrobno opredeljen v letno izvedbenem načrtu na podlagi zbiranja in ocenjevanja projektnih predlogov Javnega poziva. Letno izvedbeni načrt bo letno septembra poslan v potrditev Leader pisarni v Ljubljano. Po potrditvi Leader pisarne bomo prioritete projekte pričeli izvajati in realizirati. V letno izvedbenem načrtu bomo natančno opredelili prioritete projekte, jih finančno ovrednotili s kazalniki in parametri vrednotenja. Tako bomo pri realizaciji projektov vrednotili tudi kazalnike in cilje, katere bomo s projekti dosegli. Na ta način bomo v poročilih o izvedbi projektov poročali tudi o napredku strategije preko kriterijev in kazalnikov. Za spremljanje in napredovanje uresničevanja razvojne strategije bo skrbel upravljalec LAS.

Posamezni nosilci projektov bodo morali o uresničevanju svojih projektov poročati organu odločanja LAS, v našem primeru upravnemu odboru društva. Na kakšen način bodo poročali upravnemu odboru bo opredeljeno v Javnemu pozivu za zbiranje projektnih predlogov in v pogodbi med LAS in nosilcem projekta. Tako bodo tudi nosilci projekta morali o napredku projekta poročati preko kriterijev in kazalnikov.

Opis kazalnikov spremljanja izvedbe strategije po razvojnih ciljih:

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost (2007 – 2013)
R. C. 1: VEČJA DODANA VREDNOST PODEŽELJA		
Št. delavnic	0	25
Št. udeleženih na delavnicah, usposabljanjih	0	Najmanj 300
Št. novih registriranih dejavnosti	0	25
Št. novih delovnih mest	0	15
Št. novih storitev, izdelkov, proizvodov	0	20
Št. diverzifikacij v nekmetijske namene	0	5
Št. izboljšav v kmetijskem in gozdarskem sektorju v smislu posodabljanja oz. prestrukturiranja	0	10
Št. novih nosilcev blagovnih znamk	0	5
Št. promocijskih dogodkov	0	10
Št. novih skupnih tržnih mest	0	5
Pridobitev znaka višje kakovosti	0	1
R. C. 2: IZBOLJŠANJE DUHOVNE IN MATERIALNE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU		
Št. novih e-točk	0	3
Št. posodobitev širokopasovnega omrežja (tudi brezžičnih povezav)	0	3
Št. urejenih adrenalinskih parkov	0	1
Km obnovljenih cest	0	*
Št. urejenih parkirnih mest	0	*
Št. gospodinjstev, priključenih na daljinsko ogrevanje	0	5
Št. usposabljanj	0	20
Št. vključenih v usposabljanje	0	Najmanj 200
Št. novih registracij	0	5
Površina novega zaščitenegega območja	0	*
Št. programov na področju trajnostne rabe okolja	0	5
R. C. 3: RAZVOJ SPREMLJAJOČE TURISTIČNE PONUDBE		
Št. urejenih tematskih poti	0	15
Št. označenih tematskih poti	0	15
Št. projektov obnove kulturne dediščine	0	10
Št. označenih objektov kulturne in naravne dediščine	0	15
Št. turističnih programov z vključeno spremljajočo turistično ponudbo	0	15
Št. delavnic	0	10
Št. vključenih v delavnice	0	100
Št. individualnih posodobitev obstoječe turistične kapacitete in izgradnje nove	0	10
Vzpostavljene skupne turistične spletne strani	0	1
Št. specializirane turistične ponudbe	0	5

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost (2007 – 2013)
R. C. 1: POVEZOVANJE RAZVOJNIH STRUKTUR ZA CELOVIT RAZVOJ PODEŽELJA		
Št. vključenih v mrežo znanja	0	10
Št. svetovalnih ur	0	300
Št. vključenih v svetovalne ure	0	100
Št. pripravljenih projektov za izvajanje strategije	0	60
Št. letnih prireditev	0	20/leto
Št. delavnic	0	10
Št. vključenih v delavnice	0	100

* Kazalnika ni mogoče natančno ovrednotiti, saj se projekti ne bodo odvijali samo preko pristopa leader

E. USKLAJENOST Z OSTALIMI PROGRAMI IN POLITIKAMI

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino je usklajena z programi in politikami tako na lokalni kot tudi na nacionalni ter evropski ravni; z Uredbo Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) z dopolnitvami, z Nacionalnim strateškim načrtom razvoja podeželja 2007 – 2013, z programom razvoja podeželja RS za obdobje 2007 – 2013, kot tudi z Regionalnim razvojnim programom Savinjske regije 2007 – 2013 ter Območnim razvojnim programom Savinjsko – šaleške regije za obdobje 2007 – 2013. Izdelana je na podlagi Smernic in priporočil za izvajanje pristopa leader v RS v programskem obdobju 2007 – 2013.

Vsi zastavljeni razvojni cilji Lokalne razvojne strategije so skladni z vsemi štirimi osmi **Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) z dopolnitvami**, tako na 1., 2., 3. in 4. osi razvoja podeželja in so sestavni del kmetijske politike.

Območni razvojni program SAŠA regije 2007 – 2013 (ORP) temelji na štirih prioritetah: Inovacijska regija SAŠA, turistična regija SAŠA, dostopna in okolju prijazna regija SAŠA, ljudem prijazna regija SAŠA. Zastavljeni razvojni cilji v strategiji so sestavni del posameznih prioritet v ORP SAŠA regije. ORP je sestavni del **Regionalnega razvojnega programa Savinjske regije 2007 – 2013** in nič čudnega ni, da so razvojni cilji v strategiji usklajeni tudi z omenjenim razvojnim programom, predvsem na programu 2.1. PANALP in programom 2. 2 Savinjska regija – turistična destinacija v Evropi regij. Programi so usmerjeni v razvoj višje stopnje predelave kmetijskih produktov, v razvoj, povezovanje in trženje proizvodov podeželja (blagovne znamke, sheme kakovosti,...), v razvoj turizma na podeželju, usposabljanje podeželskega prebivalstva in drugo.

Splošni cilji NSN je uravnotežen razvoj Slovenije, ki se nanaša na podeželska območja. Na podlagi tega cilja so opredeljene aktivnosti **Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007 – 2013**, ki upoštevajo potrebe na področju razvoja podeželja v Sloveniji, krepitev večnamenske vloge kmetijstva in splošno načelo trajnostnega razvoja. Razvojni cilji v strategiji so skladni z vsemi osmi PRP 2007 – 2013, to je: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja,

Lokalna razvojna strategija za Zgornjo Savinjsko dolino

Izboljšanje okolja in podeželja, Izboljšanje kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva ter LEADER – gradnja lokalnih zmogljivosti za zaposlovanje in diverzifikacijo.